

NOVI GLAS

CENA 1,20 EVRA

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

Vrednote, identiteta, vizija!

Novoletno srečanje Slovenske skupnosti

foto dpd

OSLAVJE Fieglova klet

Novo delo Marija Čuka

Na nenavadnem prizorišču, v Fieglovi kleti na Oslavju med vinorodnimi griči, je bil v četrtek, 19. januarja 2017, pod večer lep kulturni dogodek. Tudi na Goriškem je vendarle doživelo predstavitev zadnje leposlovno delo Marija Čuka, Molk kolaradskih hroščev. Knjiga, v kateri avtor v razpoznavnem slogu odsliskava stanje v naši narodni skupnosti, je izšla pri tržaški založbi Mladika lani novembra in je takoj pošla. Zato so jo morali že ponatisniti. Roman je poglobljeno predstavila Mladikina urednica Nadia Roncelli, avtor pa je, kot je njemu lastno, z ironičnim nadihom pristavil še marsikaj zanimivega o sami obravnavani tematiki, pa tudi o realnosti, v kateri živi naša narodna skupnost.

/ str. 9

foto dpd

ŠTEVERJAN Nov sedež Civilne zaščite

Prostovoljno delo in skupnost

Uradno odprtje novega sedeža Civilne zaščite je bilo 21. januarja v Števerjanu pravi praznik. Nove pridobitve so se razveselili vaščani z županjo Franco Padovan na čelu, vidni politični gostje, še najbolj pa seveda člani občinske ekipe prostovoljcev, ki so ponosno stali pred poslopjem. Svečanost je bila tudi lepa priložnost za razmislek o pomenu prostovoljnega dela in skupnosti.

/ str. 6

foto dpd

POGOVOR Marij Maver

Visok življenjski jubilej

Tržaški kulturni delavec in dolgoletni urednik pri založbi Mladika Marij Maver je pred nedavnim slavil 80. rojstni dan. Visokega jubileja so se med drugim spomnili tudi na koncu večera Društva slovenskih izobražencev, ki je bil 16. januarja. Bil je to neke vrste uradni poklon prisrčnega kroga prijateljev, ki so z njim delili veliko pomembnih trenutkov. Težko bi naš tednik spregledal njegov jubilej in prav zato smo ga povabili na pogovor, v katerem nam je povedal marsikaj o sebi in o okolju, v katerem že desetletja kleno deluje v imenu krščanstva, demokratičnih vrednot in slovenstva.

/ str. 11

foto dpd

GORICA Srečanje pod lipami

Izzivi našega katoliškega tiska

Na zadnjem Srečanju pod lipami v Gorici so se v četrtek, 19. januarja, o izzivih katoliškega tiska med Slovenci v Italiji pogovarjali uredniki petnajst dnevnika Dom msgr. Marino Qualizza, otroške revije Pastirček dekan Marijan Markežič, tednika Novi glas Jurij Paljk in revije Mladika Marij Maver ter moderator Marko Tavčar, časnika na deželni sedeži Rai.

/ str. 4

foto dpd

Kanalska dolina

V Naborjetu so enotno predstavili novi dokument, Skupno resolucijo o večjezičnem šolstvu

2

Prešernova nagrada

Prejemnika nagrade za življenjsko delo sta Aleš Berger in Metka Krašovec

8

Pogovor

Maja Lapornik je spregovorila o slavnostni akademiji ob 70-letnici priljubljenega Radijskega odra

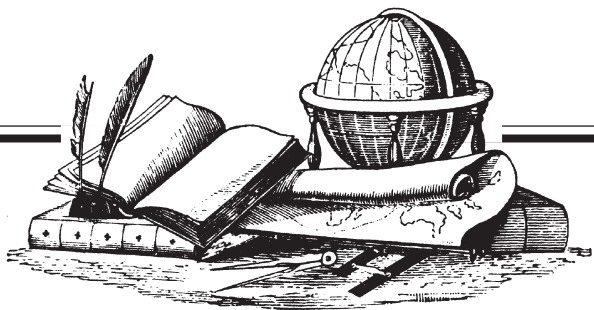
10

Naturopatski nasveti

Erika Brajnik svetuje, kaj naj napravimo za mrzle roke in noge v teh ledenih zimskih dneh

14

Nagrada Radia Koper, Televizije Koper in Primorskih novic Osebnost Primorske 2016 sta Igor Komel in Vasja Klavora

Radio Koper, Televizija Koper in dnevnik Primorske novice so v Koso velovem domu v Sežani že dvanajstič zapored razglasili osebnost Primorske. To sta Igor Komel in Vasja Klavora, najbolj zaslužna za postavitev spomenika slovenskim vojakom, padlim na soškem bojišču v prvi svetovni vojni v Doberdolu.

Vasja Klavora, sicer upokoje-

ni kirurg, nekoč podpredsed-

nik državnega zbora ter do-

ber poznavalec dogajanja

med soško fronto in avtor več

knjig na to temo, si je že dalj

časa prizadeval za postavitev

takega spomenika. V sodelo-

vanju s Kulturnim domom v Gorici, ki ga vodi Igor Komel, je nastala zamisel o postavitvi spomenika v Doberdolu. Dne 26. oktobra so ga svečano odkrili ob prisotnosti predsednikov Republike Italije in Slovenije, Sergia Mattarella in Boruta Pahorja, kar številni označujejo za zgodovinski dogodek. Brez Vasje Klavore in Igorja Kome-

la, njune vztrajnosti, tudi

trme, predvsem pa izjemnega

spoštovanja, ki ni ostalo pri

besedah, bi tega spomenika

ne bilo, so po razglasitvi spo-

ročili organizatorji prireditve.

Na slovesni podelitvi sta zma-

govalca iz rok lanske Osebnosti

Primorske Angele Lampe prejela zlato jabolko, ki je delo akademskega kiparja Boštjana Drinovca. Komel je ob prejemu nagrade izpostavil, da je bila postavitev spomenika plod ekipnega dela, nagrada pa izraz sodelovanja Slovencev na obeh straneh meje. Klavora pa je poudaril, da se jima je posrečilo, da sta se po stotih letih oddolžila spominu padlim pri Doberdolu. Kot je dodal, je simbolno dejanje postavitve spomenika zraslo v zgodovinski dogodek, ko sta se ob njem srečala predsednika obeh držav.

Za laskavi naslov osebnosti

Primorske so se letos pote-

govali še: Ines Pahor,

Nataša Tul Mandič,

Poljanka Dolhar,

Marino Kranjac,

Janko Boštjančič,

Sašo Weltl in

Primož Gnezda,

Lina Kaldana,

Vasilij Žbogar,

Franco Cossuta in

Bruno Volpi

Lisjak, Nina

Luša in Daniel

Krivec.

Celovec / Podelitev Tischlerjeve nagrade

Dobitnik je Jože Wakounig

V Tischlerjevi dvorani Mohorjeve v Celovcu so v petek, 20. januarja, podelili letošnjo Tischlerjevo nagrado, ki je bila 38. po vrsti. Prejel jo je klasični filolog, profesor, družbeni in kulturni delavec ter publicist Jože Wakounig za "vsestransko in nesebično življenjsko delo na narodno-političnem področju, tako na občinski kot tudi na deželni ravni", je pisalo v obrazložitvi. V prepolni dvorani je prisotne nagovoril predsednik Krščanske kulturne zveze Janko Krištof, saj nagrado podelujeta omenjena Zveza in Narodni svet koroških Slovencev.

Joško Tischler je bil med osrednjimi osebnostmi polpretekle zgodovine na Koroškem, je dejal Krištof, ključen akter na številnih področjih, ustanovitelj Narodnega sveta in prvi ravnatelj Slovenske gimnazije v Celovcu, ki letos beleži 60. obletnico. Po njem so poimenovali nagrado, ki jo podeljujejo od leta 1979. Janko Krištof je še poudaril, da so pri izbiri vsakoletnega nagrajenca - lani je to bil, zdaj že pokojni, jezikoslovec France Vrbinc - pozorni na njegovo vsestransko in nesebično delo na narodnem področju, ki je lahko v ponos in zgled za mlajše generacije.

Krištof je uvedel tudi nagrado govorniškega tečaja, ki ga pri

Zvezi prirejajo od leta 1989 in je namenjen višješolcem. In to zato, ker je javno nastopanje za bodoče kadre bistvenega pomena, je bilo povedano. Na večeru so

tako nagradili letošnje zmagovalce. Izmed njih je mladi Val Vouk Petrovski nagovoril prisotne in jim spregovoril o svojem delu in pomenu družbenega angažiranja. Prisotne je pozval, naj se udeležijo volitev, naj se angažirajo na številnih področjih, naj izražajo svoje mnenje in naj delujejo v dobro družbe.

Nato je besedo prevzel predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev Valentin Inzko, ki je imel to nalogo, da povzame življenjsko pot nagrajenca. Osebnost, občuteno in z veliko hvaležnostjo je spregovoril o letošnjem Tischlerjevem nagra-

jencu. Živel je več življenj, je dejal, če izračunamo, to znese približno 150 let na številnih področjih: 33 let je bil občinski svetnik Enotne liste, 20 let v odboru Narodnega sveta, 13 let urednik Našega tednika, 36 let profesor na gimnaziji. Wakounig je stopal po stopinjah Joška Tischlerja, bil je tudi ravnatelj gimnazije, vzgojil je cele rodove mladih zavednih Slovencev. Družbenega življenja brez

družine Wakounig si je na Koroškem težko predstavljati, je še dejal Inzko. Jubilant je zgled pokončnosti, doslednosti, moč besede, včasih oster, njegova duša pa je čista in občutljiva, je pravi fanatik za resnico. Za govorniški pult je nato stopil tudi jubilant, ki je poudaril, da je Tischlerjeva zanj najvišja in najbolj dragocena med nagradami, ki jih je prejel. Slovenska gimnazija in Narodni svet pa ostajata glavna Tischlerjeva oporoka. Zase je povedal, da so mu bila v življenju draga štiri načela: to so slovenstvo, demokracija, samostojno politično nastopanje in krščanstvo. "Jaz sem prepričan, da se krepimo, za pesimizem ni vzroka, tudi jezikovna zavest se krepi", je dejal, "Slovenci moramo govoriti z otroki slovensko in bo vse živelo".

Slovesno srečanje so obogatile ljudske melodije koroške pesmi, ki so jo izvajali mešana pevka skupina Gorjanci in moški pevci sestava Poljanec.

EJ

Kanalska dolina in okoliš

Skupna resolucija o večjezičnem šolstvu

Četrtek, 19. januarja, dopoldne so v Beneški palači v Naborjetu predstavili Skupno resolucijo o večjezičnem šolstvu. Novi dokument, tokrat enotno, spet izpostavlja zahtevo po trijezičnem pouku v Kanalski dolini; obenem opozarja na naraščajočo željo po večjezičnem izobraževanju v raznih predelih videmske pokrajine. Resolucijo so v Beneški palači urad-

vidno optimist. "Entuziastično in prepričano podperjamo dokument", je dejal. Preschern je pa izrazil odločnost, da bi kratkoročno dosegel cilj večjezične šole v svoji občini, tudi preko samostojne obdelave načrta, ki bi ga potem predlagali pristojnim oblastem. "Hočemo rezultate", je dejal.

Resolucija o večjezičnem šolstvu v Kanalski dolini in izven nje je

po večjezičnem šolstvu v Kanalski dolini in v videmski pokrajini nasploh. Trijezično šolstvo so večkrat zahtevali v Kanalski dolini, kjer so izvedli razne pobude, da bi pristojne oblasti opozorili na to željo. Na nekatere izmed teh pobud so se spomnili tudi med predstavitvijo. V Bardu in Tipani vse do Prapotnega in Vidma so pa izrazili željo po šolstvu v italijanščini in slo-

venščini, vendar do zdaj s šibkimi rezultati.

Novi dokument niti ne prezira furlanske jezikovne manjšine, s tem da je v njem izraženo upanje, da bo tudi furlanska skupnost v Kanalski dolini izrazila stališče do svojih jezikovnih pravic na šolskem področju. Zaščitnim zakonom pa dodajo še zakon 107/2015 o reformi državnega vzgojno-izobraževalnega sistema, ki zahtevajo

Renato Carlantoni, Boris Preschern, Alberto Busetini

no podpisali predsednica slovenskega Združenja Don Mario Cernet Anna Wedam, predsednik društva nemšokogovorečih Kanalcianov Kanaltaler Kulturverein Alfredo Sandrini, podpredsednik SKS Planika Rudi Bartaloth, predsednik slovenskega Združenja Don Eugenio Blanchini Giorgio Banchig in župana Občine Naborjet-Ovčja vas Boris Preschern ter Občine Trbiž Renato Carlantoni. Prisotna sta bila tudi občinska odbornika za kulturo in šolstvo v Naborjetu Alberto Busetini in na Trbižu Nadia Campana. Na konferenci za medije, na kateri so predstavili resolucijo, je bil Carlantoni pre-

nastala po posvetu z naslovom *Želja po dvo- in trijezičnem šolstvu v Videmski pokrajini*, ki sta ga novembra 2016 organizirali Združenji Don Mario Cernet in Don Eugenio Blanchini. Resolucija predpostavlja, da mora biti prenašanje jezikov sestavni del šolskih načrtov, hkrati z rabo teh jezikov v javnosti, na področjih, kjer prebivajo jezikovne manjšine. Sklicuje se na zaščitni zakon za zgodovinske jezikovne manjšine 482/1999, zaščitni zakon za slovensko jezikovno manjšino 38/2001 in deželni zaščitni zakon za nemško jezikovno manjšino 20/2009 ter ugotavlja naraščajočo zahtevo

za šole vseh vrst in vseh stopenj, naj bo šolsko izobraževanje trijezično (italijanščina-slovenščina-nemščina) v občinah Trbiž in Naborjet-Ovčja vas in dvojezično (italijanščina-slovenščina) v občinah videmske pokrajine, kjer se pojavlja ta zahteva. Za dvojezično (italijanščina-slovenščina) izobraževanje je osnova v modelu, ki ga izvaja dvojezična šola v Špetru, za Kanalsko dolino pa naj bi bila morebitna iztočnica v modelu, ki so ga sprejeli za ladinško skupnost v Dolini Fassa. Navedeni modeli morajo po potrebi seveda biti prilagojeni specifičnosti območij.

Povejmo na glas

Hvalevredna misel na mlade

Več kot hvalevredna je misel na mlade, ki jo je v svojem nastopu na tradicionalnem prijateljskem srečanju ob začetku novega leta izrekel deželni tajnik stranke Slovenska skupnost Igor Gabrovce. Več kot hvalevredna, ker je o mladih vse manj govora in so odzivi bodisi na visoko stopnjo njihove brezposelnosti bodisi na njihovo odhajanje v tujino zelo tihi in kratkotrajni. Deželni tajnik Slovenske skupnosti pa je mladim namenil zajeten del svojega poročila in je bil nemara ta njegov poudarek od vseh najmočnejši. Ne samo da je izrazil nujno posvetiti prihajajočim generacijam dosti več energij in predvsem ustreznih dejanj, razčlenil je njihovo duševno stanje, voljo in željo po življenju, razumljivo neučakanost ob vstopanju v družbo in neobremenjenost s preteklostjo, ki nas vse preveč teži in nam meglji pogled v prihodnost. Takšno vživetje v mlade je ne nazadnje veliko presenečenje ob siceršnjem neprijetnem molku, ki o njih vlada v družbi in seveda tudi v politiki. Kot da se današnji čas ne bi zavedal, da se je razkroj vrednot, na katere prisegamo in so temelj srečne družbe, pričel prav s tem, da smo svoje mladostnike nekako pozabili. Menda se moramo posvečati drugim, pomembnejšim problemom, pri čemer se sprašujemo, kateri so ti važnejši problemi. Vsekakor nas je pričela govtati bolj ali manj slepa sila kapitala, ki ruši vse pred seboj, najprej seveda vrednote, ki so mu najprej in v prvi vrsti napoti. In da lahko vzdržujemo jedro dobro stoječe družbe in v drugem planu

le toliko skrbimo za vse številčnejši nižji razred in njegovo revščino, da ohranimo socialni mir in za silo vzdržujemo splošno ravnotežje, smo žrtvovali mlade. Nemara je bolj točno, da nismo niti vedeli in ne vemo, da smo jih žrtvovali. Zato je poseg Igorja Gabrovca toliko bolj pomenljiv in je tudi v čast Slovenski skupnosti kot takšni. Končno nam njegov poseg vrne spomin na nedavni propadli referendum, ki je postregel z zelo bistvenim podatkom - ta je osupnil do te mere, da je bilo potem o njem malo komentarjev. Sedemdeset odstotkov mladih je referendum zavrlo in z njim mladega vladnega predsednika, kar se ne zdi logično. In vendar je logično, saj je za mlade očitno vsa sedanja in polpretekle vodilna politika nekoristna, ker je tista, ki jih je postavila ob stran in v stanje, v katerem se nahajajo - v družbeno obrobno. Kje so namreč ukrepi, ki bi mladim omogočili dostojen vstop v življenje, kje je primerna stanovanjska politika, kje so ugodna posojila, kje so delovna mesta, kje je tista svetla prihodnost v njihovih srcih, ki naj bi jim jo starejše generacije zagotovile? Če že kje, je morda v povsem novem in tukaj se je odveč čuditi, da Gibanje petih zvezd ne izgublja moči kljub velikim napakam in pomanjkljivostim. Res, končno bi morali kot razvita družba za mlade storiti precej več, sicer bomo še naprej opuščali tudi druge vrednote in se s tem vse bolj pogrezali v mrakobne, brezčutne in lahko celo krute čase.

Janez Povše

GORICA Novoletno srečanje stranke Slovenska skupnost

Vrednote, identiteta in vizija

Slovenska skupnost, zbirna stranka Slovencev v Italiji, je imela na letošnjem tradicionalnem novoletnem sprejemu v Gorici v gosteh res lepo število uglednih predstavnikov oblasti in našega organiziranega življenja ter drugih udeležencev. V petek, 20. januarja, so v prostorih Grand Hotela Entourage v prvih vrstah sedeli predsednica Dežele FJk Debora Serracchiani, predsednik deželnege sveta Franco Iacop, minister RS za Slovence v zamejstvu in po svetu Gorazd Žmavc, evropska poslanka Patricija Šulin, senatorja Laura Fasiolo in Francesco Russo, poslanki Tamara Blažina in Serena Pellegrino. Navzoči so bili še goriški župan Ettore Romoli, podžupan Roberto Sartori, trije slovenski župani Alenka Florenin,

darskega razvoja prostora in socialne varnosti, ki skupaj določajo nivo in kvaliteto življenja. Zato smo pozorni do vprašanj gospodarskega razvoja in čezmejnega sodelovanja, saj slonita tudi kulturna in socialna blaginja na predpostavki, da je gospodarstvo živo in družbeno vzdržno. Naravno smo pozorni in občutljivi do vprašanj razvoja podeželja, ki za našo skupnost zaobjema tako gospodarski kot narodni pomen. Strateškega pomena je obenem vprašanje utrjevanja in razvoja šolsko-izobraževalne mreže v slovenskem jeziku, saj se v šolskih klopeh oblikuje jutrišnja podoba naše družbe. Če zamudimo ta termin, so potem posledice vidne in najbrž nepopravljive že v času nekaj desetletij. Izkoristim pri-

in dvome, ki niso nikdar banalni. Zato moramo ravno mladim posvetiti večjo pozornost in spremeniti pristop tudi v komunikaciji, ki je za mlade hitra, neposredna in instinktivna. Mladi gledajo na politiko z očmi tistega, ki vidi samo naprej, ki nima negativnih in zato obremenilnih izkušenj, ki hoče navdušeno in skorajda slepo verjeti in zaupati v prihodnost. Mladi čutijo v sebi energijo, ki je kot jedrski reaktor. Mladim se mudi za vsak korak. Le mi, s svojimi desetletji napak in razočaranj na grbi, mislimo, da imajo še celo življenje pred sabo. Mladi tega občutka nimajo. Mladi imajo pravico in dolžnost, da niso previdni. Pravico, da so iskri, drzni, zaletavi.

Mladi imajo pravico, da življenje živijo v vsakem trenutku in ne da življenje le načrtujejo. Mladi zato imajo pravico, da so razočarani zaradi družbe, v katero stopajo. In da so nezaupljivi do vseh tistih, ki to družbo vodijo in vodimo". Gabrovce se je odločil, da bo v prvi osebi začel "kampanjo poslušanja"; v ta pristop poziva tudi vso stranko. "Mladim, ki jih bo to zamikalo, namenimo tudi program političnega izobraževanja, ki smo ga poimenovali *Devinska shola* - prosto povzeto po zgodnjem Rebulovem romanu". Tudi pristop do nemladih volivcev morajo posodobiti, "saj so marsikje sekcije le naslov na papirju. In krepko zaškripa že v trenutku, ko smo poklicani, da kandidatne liste polnimo s pravimi imeni in priimki ljudi, ki naj jim skupnost kot celota zaupa". Cilj sedanjega vodstva stranke je, da v vseh treh pokrajinah svoje volilno telo ne le ohrani, temveč tudi razširi in utrdi. Legitimacijo jamčijo le glasovi, brez teh je goli obstanek stranke le sam sebi namen. "Smo stranka, ki so ji bili tradicionalni ideološki kalupi vedno tesni in pravzaprav tuji". Odnos z italijansko Demokrasko stranko kot trenutno največjo stranko levsredinske koalicije "zahteva potrepljivost in mora sloneti na vzajemnem spoštovanju med samostojnima in enakovrednima partnerjema. Z DS marsikje delimo upravne in opozicijske klopi. Šibitev DS in razhajanja znotraj nje nas ne veselijo, prej nasprotno, saj kot stranka potrebujemo resne, zanesljive in po možnosti tudi stabilne politične sogovornike in partnerje. Istočasno razvijamo pogovore tudi z ostalimi, predvsem manjšinskimi strankami ter avtonomističnimi gibanji. Ne skrivam razočaranja za vsakič, ko naletimo na gluha ušesa, na ideološke predsodke, na nepripravljenost, da bi se razumela in upoštevala naša stališča. Res je, da smo najmanjša stranka deželne vladne koalicije. Vendar je prav tako res, da smo volitve leta 2013 zmagali za peščico glasov, tako da so bili naši prav tako odločilni in enako pomembni kot ostali. Tega se naši sogovorniki premalo zavedajo. Glede reforme občinskih uprav se je naposled izkazalo, da so bili naši pomisleki in predlogi še kako upravičeni. Reforma je še

vedno v primežu izvirnih grehov in dejansko ni še prestala niti porodnih krčev. Zase vemo, da smo bili tudi v svojih kritikah vedno konstruktivni in pripravljeni na sodelovanje pri snovanju rešitev, ki naj upoštevajo potrebo po izboljšanju delovanja in učinkovitosti javne uprave ob istočasnem utrjevanju neodtujljive pravice do soodločanja avtohtone narodne skupnosti, kakršna je naša.

Igor Gabrovce

Na lanskih spomladanskih volitvah je Trst izbral novega/starega župana Roberta Dipiazzo, ki je gladko premagal Roberta Cosolinija. S tem so se uresničile napovedi, ki so jih že dalj časa prej utemeljevale javnomnenjske raziskave. Cosolini najbrž ni bil slab župan in priznati moramo njegovo nadpovprečno odprtost tudi do vprašanja vključevanja Slovencev. Volilna kampanja se je v glavnem razvijala na ravni izbire ad personam za enega dveh Robertov. Volivci niso ocenjevali opravljenega dela v petletnem mandatu in toliko manj vizije za prihodnost mesta. Tudi niso upoštevali dejstva, da je Cosolini vsekakor županov v splošno gledano najtežjem obdobju za kateregakoli župana v katerikoli občini dežele in države. Volila je polovica volilnih upravičencev, v drugem krogu še manj. Protikandidat je obljubil diskontinuiteto in 'boljši svet' in že s tem zmagal. Povzel sem tržaško zgodbo, ker zgledno ponazarja številne druge primere, vse do bližnjega Tržiča.

Leva sredina je v minulih volilnih pomladi utrpela kar nekaj porazov in politično nazadovala na deželni in vsedržavni ravni. Prihodnja pomlad bo v znamenju novih preizkušenj, med temi za Slovence v nadvse pomembnih občinah Gorica in Devin Nabrežina. V obeh si prizadevamo, da prispevamo svoje najboljše ljudi v luči utrditve koalicijskega dogovora, ki naj bo zmogovit. Brez tega nima smisla. V obeh bo bitka vse prej kot lahka, saj trend leve sredine ni najboljši in tržaška izkušnja visi kot senca in opomin tudi za sorodne stvarnosti. Morebitne predčasne vsedržavne volitve bi se lahko zrcalile tudi na deželno raven, tako da ne bo škodilo, če smo predčasno oz. pravočasno pripravljeni. Glede državnega volilnega zakona se bo najbrž v prihodnjih dneh izrazilo ustavno sodišče, kar bo sprožilo

postopek revizije celotne volilne zakonodaje, saj je po propadu referendumu potrebno uskladiti pravila za izvolitev poslanske zbornice in tudi senata. Kaj pa Slovenci? Zaščitni zakon iz leta 2001 je v svoji splošni ohlapnosti dovolj jasen: volilni zakoni morajo predvidevati pravila za olajšano izvolitev predstavnikov slovenske manjšine v obeh (!) vejah parlamenta. Vsi, ki se imamo za resnično demo-

kratke in za čistilce pravne države, si moramo prizadevati, da se v nov volilni zakon tako za poslansko zbornico kot za senat vnesejo tista pravila, ki naj v duhu določil zaščitnega zakona in mednarodnih dogovorov omogočijo Slovincem v Italiji, da suvereno in samostojno izvolimo svoje zastopnike v Rimu! Da povzamem: slovenske zastopnike v Rimu mora določiti slovenska narodna skupnost, ne pa rimsko vodstvo te ali one vsedržavne stranke, pa naj bo še kako naklonjena. Od te zahteve

izvolimo svoje zastopnike v Rimu! Da povzamem: slovenske zastopnike v Rimu mora določiti slovenska narodna skupnost, ne pa rimsko vodstvo te ali one vsedržavne stranke, pa naj bo še kako naklonjena. Od te zahteve

forme, ki bi glavne vzvode oblasti selil v Rim na škodo vloge krajevnih avtonomij in previdnega ravnanja med raznimi vejami ustavno določenih organov. Vprašanje spreminjanja ustave kot temeljne listine je očitno predramilo vesti, saj se je volilna udeležba po dolgih letih ponovno vrnila na visok nivo. Sedaj od italijanskih političnih sil pričakujemo, da sedejo za skupno mizo in snujejo novo, pravo, tokrat po možnosti tudi užito reformo. Zakaj govorim o tem? Ker je po padcu Trsta in Tržiča je to že druga zaporedna lekcija, ki nam jo dajejo volivci. Tretje sporočilo volivcev je, da od politike in politikov zahtevajo večjo doslednost, več dolgoročne vizije in več jasnih vrednot. In manj vsakodnevnega takticizma, manj izbir na valovih vsakodnevnih javnomnenjskih testov. Zato manj vsakdanjega populizma. To je največji izziv, tudi za našo stranko, ki mora s svojim političnim delom usklajevati vrednote, identiteto in vizijo. V tej trojki vrednot, identitete in vizije se zavedamo, da se naše korenine razpredajo v prostoru, ki je stičišče evropskih tokov. Tiste Evrope, ki v tem času marsikje poka po najbrž površno stisnjenih sivih in se mora zato zediniti na novem skupnem načrtu. Begunska in pred njo gospodarska kriza sta določene izvirne nedorečenosti le razkrinkali in nas prisilili, da se z njimi soočamo, preden projekt EU propade. Zanimiva je zato t. i. Ljubljanska pobuda predsednika Boruta Pahorja in drugih uglednih slovenskih osebnosti, ki predlagajo nov evropski sporazum na osnovi na novo napisane skupne evropske ustave. S ciljem, da postane Evropa navznoter prožna in navzven odpornejša. V tem smislu nam je še danes zelo dragocen nauk enega očetov ita-

D. Serracchiani, G. Žmavc, F. Iacop in F. Russo (foto dpd)

Franca Padovan in Fabio Vizintin, župan občine Carlino Diego Navarria, gen. konzulka RS v Trstu Ingrid Sergaš, predsednica paritetnega odbora Ksenija Dobrila, predsednik SSO Walter Bandelj ter številni somišljeniki in prijatelji iz Furlanije Julijske krajine in Slovenije.

Uvodni pozdrav je imel deželni predsednik Peter Močnik, za njim podžupan Sartori. Z glasbeno točko ob začetku in koncu sta večer popestrili violinistki s centra Komel Anna Michelin in Barbara Devinar. Glavna točka večera je seveda bil nagovor deželnegega tajnika Igorja Gabrovca, ki je s svojimi mislimi in pozivi začrtal programske smernice stranki ter izzval marsikateri razmislek. Najprej je izrazil "bližino in solidarnost naše stranke s prizadetimi ljudmi in območji v srednji Italiji, ki se soočajo s posledicami potresnih sunkov in hude vremenske ujme" (v ta namen so na sprejemu tudi zbirali prostovoljne prispevke; op. ur). "Slovenska skupnost je stranka, ki ima ambicijo, da je vse bolj zbirna stranka Slovencev v Italiji. Smo stranka na deželni ravni z najdaljšo politično tradicijo. Svoje deželnege svetnike smo izvolili v prvi zakonodajni dobi leta 1964 in smo tu še danes z istim imenom in simbolom. To pomeni, da smo trdno zasidrani v prostor in da so naše korenine globoko in varno v naši zemlji. Nismo pa imuni pred zastaranjem in se moramo stalno presnavljati. Vsebinsko gledano mora stranka bolj prepričljivo razširiti svoj politični delokrog na vse argumente javno-upravnega soočenja. Smo seveda prvenstveno stranka Slovencev, o tem priča že samo naše ime. Uveljaviti pa se moramo kot stranka teritorija, ki so ji pri srcu tudi argumenti družbenega in gospo-

ložnost, da potrdim polno podporo SSK enotnim prizadevanjem civilne družbe in javnih upraviteljev za ustanovitev prve trijezične šole v Kanalski dolini". V poldrugem letu vodenja stranke ostajajo nerešeni številni organizacijski in kadrovski problemi, je dejal tajnik. V minulem obdobju so veliko vložili v statutarno reformiranje stranke s prilagoditvijo novi vsedržavni zakonodaji o delovanju političnih strank, ki vnaša strožja birokratska in proračunska pravila. Začeli so kampanjo včlanjevanja in tudi akcijo zbiranja prispevkov za potrebe političnega delovanja in bližajočih se volilnih kampanj. SSK je namreč tradicionalno delovala "na kadrovske prostovoljne podlagi, dejansko brez finančnih dotacij".

Vsaka stranka živi od vsebin, idej in predlogov, ki jih mora tudi prepričljivo prikazati. Oceno vselej dajejo volivci. "SSK v odstotkih gledano ohranja ali celo utrjuje svoj volilni konsenz v vseh treh pokrajinah. Padamo pa v absolutnih številkah: še pred nekaj desetletji smo namreč na deželni ravni nemalokrat presegali deset tisoč glasov. To gre pripisati prvenstveno demografskim razlogom, saj se tudi slovensko prebivalstvo stara, mladi pa na politiko gledajo z določeno distanco. Skoraj že konstantno, izjema je bil le nedavni referendum, in porast konsenza za izrazito protestniška gibanja je rezultat mešanice razočaranja starejših in v veliki meri tudi volilne opredelitve mlajših". Najlepše misli je Gabrovce namenil prav mladim: njim "moramo ne le dati besedo, temveč jih moramo tudi poslušati v spoštljivi tišini, skoraj brez replike. Odgovarjati moramo na njihova vprašanja, razumeti njihove stiske

in dvome, ki niso nikdar banalni. Zato moramo ravno mladim posvetiti večjo pozornost in spremeniti pristop tudi v komunikaciji, ki je za mlade hitra, neposredna in instinktivna. Mladi gledajo na politiko z očmi tistega, ki vidi samo naprej, ki nima negativnih in zato obremenilnih izkušenj, ki hoče navdušeno in skorajda slepo verjeti in zaupati v prihodnost. Mladi čutijo v sebi energijo, ki je kot jedrski reaktor. Mladim se mudi za vsak korak. Le mi, s svojimi desetletji napak in razočaranj na grbi, mislimo, da imajo še celo življenje pred sabo. Mladi tega občutka nimajo. Mladi imajo pravico in dolžnost, da niso previdni. Pravico, da so iskri, drzni, zaletavi. Mladi imajo pravico, da življenje živijo v vsakem trenutku in ne da življenje le načrtujejo. Mladi zato imajo pravico, da so razočarani zaradi družbe, v katero stopajo. In da so nezaupljivi do vseh tistih, ki to družbo vodijo in vodimo". Gabrovce se je odločil, da bo v prvi osebi začel "kampanjo poslušanja"; v ta pristop poziva tudi vso stranko. "Mladim, ki jih bo to zamikalo, namenimo tudi program političnega izobraževanja, ki smo ga poimenovali *Devinska shola* - prosto povzeto po zgodnjem Rebulovem romanu". Tudi pristop do nemladih volivcev morajo posodobiti, "saj so marsikje sekcije le naslov na papirju. In krepko zaškripa že v trenutku, ko smo poklicani, da kandidatne liste polnimo s pravimi imeni in priimki ljudi, ki naj jim skupnost kot celota zaupa". Cilj sedanjega vodstva stranke je, da v vseh treh pokrajinah svoje volilno telo ne le ohrani, temveč tudi razširi in utrdi. Legitimacijo jamčijo le glasovi, brez teh je goli obstanek stranke le sam sebi namen. "Smo stranka, ki so ji bili tradicionalni ideološki kalupi vedno tesni in pravzaprav tuji". Odnos z italijansko Demokrasko stranko kot trenutno največjo stranko levsredinske koalicije "zahteva potrepljivost in mora sloneti na vzajemnem spoštovanju med samostojnima in enakovrednima partnerjema. Z DS marsikje delimo upravne in opozicijske klopi. Šibitev DS in razhajanja znotraj nje nas ne veselijo, prej nasprotno, saj kot stranka potrebujemo resne, zanesljive in po možnosti tudi stabilne politične sogovornike in partnerje. Istočasno razvijamo pogovore tudi z ostalimi, predvsem manjšinskimi strankami ter avtonomističnimi gibanji. Ne skrivam razočaranja za vsakič, ko naletimo na gluha ušesa, na ideološke predsodke, na nepripravljenost, da bi se razumela in upoštevala naša stališča. Res je, da smo najmanjša stranka deželne vladne koalicije. Vendar je prav tako res, da smo volitve leta 2013 zmagali za peščico glasov, tako da so bili naši prav tako odločilni in enako pomembni kot ostali. Tega se naši sogovorniki premalo zavedajo. Glede reforme občinskih uprav se je naposled izkazalo, da so bili naši pomisleki in predlogi še kako upravičeni. Reforma je še

L. Fasiolo, T. Blažina, P. Šulin, R. Sartori (foto dpd)

ne nameravamo odstopati. Upravnim volitvam je sledil referendum. V vsej državi in tudi v FJk je približno 6 državljanov na 10 glasovalo proti reformi. Slovenci smo imeli številne razloge, da tako zasnovano reformo odklonimo. Stranka SSK je glede referenduma ocenila, da so bile nekatere predlagane ustavne spremembe res upravičene in dobrodošle, zlasti ko je šlo za poenostavitev rimskega politično-upravnega aparata in njegove birokracije ter povežanih stroškov. Nismo pa mogli prezreti dejstva, da so predlagane spremembe v celoti prezirale prisotnost in pričakovanja slovenske narodne skupnosti, medtem ko je bila v glavnem upoštevana specifična sorodnih manjšin alpskega loka. Nismo bili upoštevani pri snovanju novih volilnih pravil za izvolitev poslanske zbornice in dejansko nismo imeli mesta v novem senatu, kar je bilo v kričnem nasprotju z določili zaščitnega zakona. Kot Slovence in načelno za verovane avtonomiste nas je zaskrbjal neocentralističen pečat re-

lijanske demokracije, Alcideja De Gasperi, ki je svaril, da je 'politik tisti, ki gleda na prihodnje volitve, medtem ko državnik gleda na prihodnjo generacijo'. Bodimo torej tudi kot državljani in na še zlasti kot izvoljeni upravitelji v svojem pristopu ne le politiki, temveč nekoliko bolj 'državniki'. S pogumno drznostjo zato glejmo čez ograjo vsakokratnih volitev. Stranka SSK je srečna stranka, ker lahko računa na prizadevne in poštene izvoljene upravitelje, na navdušene aktiviste in na še vedno zavirljivo veliko število volivcev. Naše delo sloni na načelih in vrednotah, ki so še kako aktualne in se kot take spajajo v vizijo tega prostora. To je vsestransko bogat prostor, o tem smo prepričani, poln še neuresničenih potencialov. In je hkrati slovenski, italijanski, furlanski in nemški. Tu je Evropa in vsi mi smo njeni varuhi. Verjamem, da skupaj zmoremo. Pogumno in z optimizmom stopajmo v srečno novo leto", je sklenil Gabrovce.

GORICA Uredniki zamejskih medijev na Srečanju pod lipami

Izzivi katoliškega tiska med Slovenci v Italiji

Msgr. Marino Qualizza, g. Marijan Markežič, Jurij Paljk, Marij Maver in Marko Tavčar (foto dpd)

V mesecu katoliškega tiska sta Kulturni center Lojze Bratuž in krožek Anton Gregorčič povabila na Srečanje pod lipami v goriški kulturni hram urednike slovenskih verskih medijev v Furlaniji Julijski krajini. O izzivih katoliškega tiska med Slovenci v Italiji so se 19. januarja pogovarjali msgr. Marino Qualizza, steber petnajst dnevnika Dom, Marij Maver, brez katerega si tržaške revije Mladika ne utegnemo niti predstavljati, dekan Marijan Markežič, dolgoletni urednik otroške revije Pastirček, in Jurij Paljk, odgovorni urednik našega tednika. Tudi verski tisk je s tehnologijo skozi stoletja doživel velik razvoj, je uvodoma poudaril moderator, časnikar na deželni sedežu Rai, Marko Tavčar. Gre za svet, ki se stalno in zelo hitro razvija, in vendar nekatere vred-

note ostajajo nespremenjene. Zato ima verski tisk še vedno svojo vlogo. Msgr. Qualizza je povedal, da Dom izhaja iz stare in velike krščanske tradicije, ki je ostala zelo močna zlasti v hribovitih zaselkih. Gre za izročilo, ki združuje ljudi. Sicer pa je danes glavni problem ta, da je naših ljudi v Slovenski Benečiji vedno manj, "primanjkuje novi rod". Pred 30 leti je bilo npr. v Dreki 138 stalnih prebivalcev, lani jih je bilo 50. Zvest tradiciji ostaja tudi Pastirček, ki je v zadnjih časih vedno bolj prisoten ne le na Goriškem in Tržaškem, temveč tudi na Videmskem. "Otroci so vedno in povsod enaki, odprtega srca", je dejal Markežič. Glavno je, da dojamemo, kako jih imamo odrasli radi, "da želimo delati zanje, da skupaj z njimi izboljšamo ta svet". Pomembno je, da se učijo, "jaz se vedno učim od otrok". Ured-

nik rad pravi, da Pastirčka sooblikuje skupaj z učitelji in starši, sploh pa želi nuditi revijo, ki vabi otroke, da bi kaj delali, sodelovali. "Pastirček se lahko pohvali s svetovnim rekordom: 60% otrok odgovarja z risbico, spisom ali drugače". Poglavitna razsežnost Novega glasa, ki jo je naš tednik podedoval od predhodnikov, je čut za socialno, krščanska socialna misel. "V svetu okrog nas je namreč preveliko pomanjkanje empatije, sočutja do socialno najšibkejših", je dejal Paljk. Če hočemo biti kristjani, danes mimo tega ne moremo; kot pravi papež Frančišek, moramo pogumno iti v bivanjske periferije. Besedo moramo dati tistim, ki je nimajo. "V globalizirani, razdrobljeni družbi potrebujemo neka sidrišča": za kristjane je to evangelij in katoliški časnikarji skušamo spregovoriti tudi o

tem. Maver je o Mladiki povedal, da je kulturna revija, ki se je pred šestimi desetletji rodila kot "družinska revija za vse potrebe". Po vojni je bilo ničkoliko poskusov, najdlje sta izhajala Most in Zaliv. Mladika se je rodila v Trstu, a že od začetka je imela širok krog odjemalcev.

Slovenci, ki so bežali iz domovine in šli v svet, so ohranili zveze z glavnim urednikom Jožetom Peterlinom, dolgoletnim upravnikom Maksom Šahom in drugimi. Še danes gre revija po vsem svetu. Ko je začela izhajati, ni prejela nobene podpore; danes prejema skromna sredstva, "nekateri še zmeraj delamo prostovoljno". Razporeditev sredstev na Deželi ni najbolj pravična in uravnovešena, meni Maver.

Na spletu revija Mladika ni prisotna. Pričani so, da časopisi in knjige lahko živijo vzporedno z digitalnimi mediji, je dejal Maver, ki je "bolj zaljubljen v papir". Paljk trdi, da se danes noben časnik ne more ponášati z mladimi naročniki. Naša dolžnost je, da skrbimo za naročnike, ki so nam še zvesti, "oni so moralni lastniki našega časnika". Družbena omrežja "kanibalizirajo" novice z drugih medijev, sama nič ne ustvarjajo, družbeno omrežje Facebook je "razbilo medijski svet". In vendar "splet spreminja svet". Za otroke je bolje, da rišejo, pišejo in se igrajo, da se učijo delati: to je prva stvar, pravi Markežič. Spletna stran Doma "ni problem, saj je v dobrih rokah", je dejal Qualizza. Urednik Ezio Gosgnach je sicer 50 let star, in vendar je zelo sposoben za internet. Sicer pa je glavni problem Doma obstoj: "Dom je za Benečijo izziv", izziv

je sam njegov obstoj. Po drugi svetovni vojni biti katoličan v tistih krajih je pomenilo biti Italijan, govoriti italijansko. Pri Domu "bi želeli več stikov z dvojezično šolo" v Špetru, da ne ostane kot "indijanski rezervat". Pomembno pa bi bilo tudi sodelovanje med šolo in družinami.

Maver je še povedal, da se - kot v Sloveniji - deloma tudi v naši javnosti nekaterih tem ne smemo dotikati. "Svoboda je omejena", nekatere "skupine obvladujejo vse". Paljk mu je pritrdil, saj dobro ve, kaj pomeni tudi samocenzura. "Zgodovina nas pogotuje, da smo še danes razdeljeni". Imeti bi morali malo več sočutja in resnicoljubnosti, hkrati pa manj cinizma. Novi glas je potreben tudi zato, da pridejo v javnost prispevki, ki jih drugi mediji nečejo objaviti.

Markežič je pozval k umirjenosti in vztrajnosti, Qualizza pa zagovarja potrebo po pluralizmu. Nekaj več podatkov o Domu, njegovih vlogi med rojaki v Benečiji in po svetu je dodal Ric-

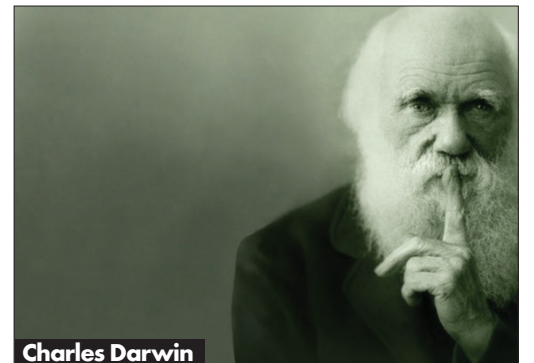
cardo Ruttar. Med drugim je z zadovoljstvom zatrdil, da ljudje časnik berejo, zato je pomembno vztrajati. "Če bi zmanjkalo Dom, bi zmanjkalo naše duhovno premoženje", je dejal. Dom namreč danes brani slovenski jezik in krščanstvo, "in to moramo delati laiki". Na vprašanje o spojitvi 'dvojnikov' je Markežič dejal, da "vsak ima svojo pot, svoj program, svoje vrednote". Maver trdi, da je treba dokazati in tudi videti, da smo različni, saj, "če smo enaki, je res neumno imeti dvojnike". Ne moremo se zadovoljiti s poplitvenjem, češ da smo vsi enaki, saj na tak način "eden počasi izginja. To je evtanazija". Katoliški mediji smo "pregnjeni s krščanskim etosom, drugače nimamo smisla", je dodal Paljk. "Včasih je težko in mukotrpno, a treba je vztrajati in delati na dolgi rok". Na koncu sta Tavčar in Maver spregovorila še o verskih oddajah na Radiu Trst A, rubriki, ki ima dolgo tradicijo, žal pa je vedno manj duhovnikov in oseb, pripravljenih sodelovati. / DD

Cerkveni in družbeni antislovar (31c)

E kot EVOLUCIONIZEM (3)

Zadnjič smo napravili pregled tega, kako sta se evolucionizem in darvinizem ponovno uveljavila po določenem obdobju mrka, v zadnjih letih se osredotoča tudi na vidike, ki so bili morda prej puščeni ob strani. Tam je sicer bilo puščeno tudi Darwinovo prepričanje, enako Lamarckovemu, da se osvojene lastnosti prenašajo naprej, kar je seveda temna stran njegovega nauka. Če bi se ozrl na sodobnika Mendla, bi takoj ugotovil, da stvar ne drži, upoštevajoč zakone avguštinskega opata, ki pa

se je navdihoval pri idejah angleškega duhovnika, demografa in ekonomista Thomasa Roberta Malthusa (1766-1834), ki je v začetku 19. stoletja podal ekonomsko hipotezo, ki jo poznamo kot "maltuzijanstvo". Za Malthusa je bil vzrok revščine preveliko število rojenih otrok v najrevnejših slojih, ki so zaradi pomanjkanja virov obsojeni na propad. Tako je predlagal, da bi ukinili socialno pomoč revežem kakor tudi politiko omejevanja rojstev. Tole bomo podrobneje morda obravnavali drugič, empirično pa se je

Charles Darwin

Peta številka otroške revije Pastirček Drobni vzgojni biserčki na poti odraščanja

Pastirček, ki je delček v mozaiku katoliškega tiska, katerega nedeljo obhajamo 29. januarja, kot opozarja bralce Pastirčkov urednik Marijan Markežič v januarski beležki, vselej skrbi, da najdejo njegovi mali prijatelji v vsaki njegovi številki zlate drobce iz "knjige vseh knjig". Tokrat je avtor rubrike *Zgodbe iz Svetega pisma*, Walter Grudina, v sozvočju z evangelijem nedelje po prazniku Gospodovega razglasenja, postavil v ospredje Jezusov krst. Ta prizor je v tankočutni likovni govorici, ki označuje njen ustvarjalni slog, ilustrirala Paola Bertolini Grudina, ki si je zamislila tudi vprašanja in vaje, ki jih bodo Pastirčkovi bralci razrešili. Mlajšim šolarjem namenjena Bertolinijeva svoja rubriko Čas za igro: otroci bodo poimenovali sličice, ki so na dveh straneh, vpisali črke v pravičen kvadratik in dobili "enkratno darilo". Sličice bodo seveda sami pobarvali, saj Pastirček želi, da so njegovi bralci čim bolj ustvarjalni in da revijo sooblikujejo in po svoje nadgradijo to, kar jim ponuja na jasen, razumljiv način.

V januarski številki je še čutiti božično vzdušje, npr. v rubrikah iz *Knjige življenja* - tu morajo bralci odkriti vohuna pri jaslicah

- in *Zapoj z menoj*. Mladi glasbenik Patrick Quaggiato, ki nas vsakokrat preseneča s svojimi skladbami in s svojim "polinstrumentalnim" znanjem, je uglasbil pesem Berte Golob o svetih treh kraljih, *Trije*. Gotovo bo vesel, če se jo bodo otroci naučili zapeti. Prav pred nekaj tedni je Pastirček izdal Quaggiatovo pesmarico *Pesmi za zlata grla*. Na Mali Cecilijanki so jo v dar prejeli vsi nastopajoči pevovodje. Božično vzdušje preseva tudi dopise malih sodelavcev: nekatere risbice imajo še božične motive, predvsem pa je Božič še prisoten v pisnih in fotografskih prispevkih. Učenci OŠ A. Gradnik iz Števerjana so poslali fotografijo jaslisc, ki so jih pripravili na šolskem dvorišču. Na OŠ F. Erjavca v Štandrežu so imeli v gosteh ilustratorja Walterja Grudina in z njim naslikali jaslise. S Katinare je fotografija, ki prikazuje skupino otrok; ti so sodelovali pri maši na silvestrovo. Šolarji OŠ P. Voranc iz Doberdoba pa so se fotografirali v družbi starejših vaščanov. Le-te so obiskali in jim podarili piškote, ki so jih sami

spekli. Prav pridni, lepa misel! Zima je v januarskih dneh pokazala svoje ostre zobe. Tudi njej je Pastirček dal primeren prostor na svojih straneh. Tako nosi šegava pesmica Berte Golob naslov *Januarja, Beli možiček* pa pesmica Barbare Rustja, ki je stihom pridala še križanko in ilustracijo Svetlane Breclj. Tisti, ki se radi predajajo zimskim športom, bodo na 16. strani januarske številke Pastirčka našli zelo koristen "slovarček": različne zimske športne discipline so z

masnimi črkami zabeležene v slovenskem jeziku, zraven je še italijanski izraz. Tako se bodo vrli športniki odslej posluževali slovenskih izrazov. Tega žal še zmeraj ne počenja Pacek, ki se tokrat muči z množenjem. Mali pujsek Bine v dopolnjevanju Danile Komjanc se pripravlja na sanko. Otroci mu bodo pomagali reševati križanko s poimenovanjem narisanih predmetov. Tudi

ta je dobra jezikovna vaja! O večji, ki dela vsem učencem velike preglavice, pojejo hudomušni verzi Berte Golob ob ilustraciji Marjana Mančka. V zimsko pokrajino spada pingvin z maha-jočimi peruti, ki si ga je zamislila Tatjana Ban. Otroci ga bodo zlahka izdelali, upoštevajoč točna navodila.

Mraz kar leze v kosti, zato bo zelo prijetno se muditi v kuhinji in pripraviti hrustljivo pecivo s suhim sadjem, ki ga je za sladkosnedneže pripravil Pastirček slaščičar - kot vedno sta mu pri tem pomagali Katerina in Graziella Zavadlav. Bistre glavice bodo radovedno pokukale, kaj je v matematičnem koticu, ki ga je zanje pripravila Veronika Srebrnič. Kako pogumen se je izkazal zajček Uhaček - vsaj za kratek čas -, bodo bralci izvedeli iz zgodbe Marize Perat *Pogum velja*. Naj bo pripoved v spodbudo bojazljivcem.

Ker Pastirček želi, da bi otroci sami presodili, katero je pravilno obnašanje, ponuja vzgojno, a v zelo privlačni obliki pripravljeno rubriko, ki jo piše Walter Grudina ob prikupnih, izrazitih ilustracijah Paole Bertolini Grudina. Vsak otrok bo ob njih takoj spoznal, da je pametno ubogati starše in iti spat, ko je čas za to. Saj, kot pravi pregovor, *kdor ne uboga, ga tepe nadloga!*

IK

izkazalo, da se na ta način revščina le poveča. Da se je katoliška Cerkve uprla Darwinovi hipotezi, ne bo držalo. Njegovo temeljno delo namreč nikdar ni pristalo na indeksu prepovedanih knjig, nasprotno pa drži, da se mu je močno uprla anglikanska skupnost. Tisto, kar vsekakor drži, je to, da so hipotezo izkoristili protiverski krogi, t. i. "svobodni misleci", ki so bili prepričani, da je za dosego svobode treba uničiti versko prepričanje ljudi. Narobe je iskati v Darwinovi hipotezi zanikanje obstoja Stvarnika, glede na to, da se znanost ne ukvarja z zadnjim ciljem resničnosti, temveč le s svetom, kjer se stvari dogajajo - navzočnost ali odsotnost nekega finalizma ali načrta v naravi niso zadeve, ki bi jih lahko dokazala znanost. Iz darvinističnega pogleda na človeka in svet so izšli številni fenomeni, kot je recimo "evgenetika", ki je znanost izboljševanja vrst. To je osnove Darwinov bratranec, britanski antropolog Francis Galton (1822-1911). Poleg tega je darvinizem tudi osnova, da se je razbohotil razisem.

Andrej Vončina

Umrla je umetnica in redovnica Darinka Bajec

“Sjestre z Rovne” ni več

Vsestranska umetnica, šolska sestra Darinka Bajec, bi 28. maja imela 93 let. Velik del življenja je živela in ustvarjala v rodnih Skriljah, skupaj z rodno in hkrati redovno sestro Pavlo Bajec (95). Doma, izven samostana, sta živeli zaradi skrbi za ostarelo mamo, ki je pred poroko tudi šla v samostan, a ga je zaradi boleznih morala zapustiti. Poročila se je v Skriljah in dala življenje kopici otrok, za katere je dr. Anton Trstenjak hudomušno dejal, da so “dedno obremenjeni” z izredno nadarjenostjo. Poliglotti in vsestranski umetniki. To je bil tudi razlog, da se je družina Bajec preselila iz Vipavske v Jugoslavijo. To se je zgodilo v času fašizma, leta 1930, ko bi otroci zaradi nadarjenosti morali v italijansko šolo v Ancono, a se je oče zavedal nevarnosti izgube identitete.

Najprej je k šolskim sestram vstopila Pavla, potem Darinka. Darinka, ki je pri desetih letih prisostvovala prizoru preobleke pri šolskih sestrah, je svoji punčki redovno obleko naredila iz papirja. Kot se je spominjala, ji je takrat “v srcu

zagorel plamenček poklica brez slehernega zakaja”. Svojo preobleko je tako doživela leta 1944, večne zaobljube pa v večnem mestu (Rimu) leta 1953.

Drugo svetovno vojno je preživela v Ljubljani. Sestro sta doživeli veliko huđe. “Na teh kostanjih boste vse visele”, jim je rekla neka aktivistka. To se na srečo ni uresničilo. Se je pa ravno pod njihovo samostansko hišo zgodil umor duhovnika dr. Lamberta Erlicha. Darinko je prizor pretresel, videla je tudi komunistična likvidatorja, ko sta zbežala. O tem ni hotela veliko govoriti, kakor tudi o sebi ne. Želela je na likovno akademijo, a je niso sprejeli, ker ni imela opravljene klasične gimnazije. Pa se je vpisala v Šolo za umetno obrt (smer keramika) in nadaljevala v Beogradu na Akademiji za umetno obrt. Eno leto pa se je izpopolnjevala še v nemškem Stuttgartu in imela mnogo razstav keramike po svetu. Lotila se je mozaika in se izpopolnjevala pri arhitektu Ivanu Vurniku in v Ravenni. Postala je članica Akademije Tommaso Campanella (1973), v Faenzi

je prejela zlato plaketo (1968), poleg osmih raznih italijanskih diplom.

“V tistem času je bil dr. Franc Kirmovec menil, da Cerkev od keramike ne bo imela dosti. A so nastali moji mozaiki na Brezjah in drugod, potem pa sem se posvetila reliefom, ki so zahtevali večjo delavnico. Ta je nastala v rojstni hiši v Skriljah, kjer še danes bivam s s. Pavlo in ustvarjam, prej pa sem dvajset let umetniško ustvarjala v Radovljici”, je Darinka Bajec pred leti povedala za tednik Družina. Umetniško ustvarjanje je bilo del njenega oznanjevanja, pa tudi same pastorale. V psihiatrični bolnišnici v Begunjah je vpeljala delovno terapijo za ustvarjanje s keramiko in mozaiki. V Skriljah pa sta s sestro ogromno časa posvečali otrokom, ki sta jih učili glasbe in umetnosti. Kot šolski pripomoček za verouk je izdelala modele za jaslice. Veliko je naredila tudi jasličnih figur. Na Vipavskem imajo mnoge družine v jaslicah Darinkine anjele. Njene jaslice imajo v lju-

bljanski stolnici, križev pot v keramiki pa krasi škofijsko kapelo v Kopru.

Darinkine mozaike najdemo na pročeljih mnogih cerkva, tudi v narodnem svetišču na Brezjah, v Doberdolu in Kamnjah na Vipavskem. Ta mozaik, podoba Dobrega pastirja, je pohvalil tudi p. Marko Rupnik. Polkrožna podoba nad

vhodom v župnijsko cerkev ima močno ekumensko sporočilo, ne le za kristjane, ampak za vernike vseh verstev, tudi za muslimane in budiste. “Še druge ovce imam”, pravi Jezus, ki pred volkom ščiti ovce.

V Doberdolu je mozaični triptih

z zavetnikoma cerkve sv. Urhom in sv. Martinom, v sredini pa Marija - Mati bolečine kot spomin na prvo svetovno vojno. Napis je pomemben: “Od nekdaj tu živi Slovencev rod – Doberdob, Slovencev grob”! Na drugi strani cerkve pa sta podobi slovanskih blagovestnikov sv. Cirila in Metoda z napisom “Sv. Ciril in sv. Metod, varujta Slovencev rod”!

Verjetno najpomembnejši mozaik je brezjanski. Mozaike na pročelju, v cerkvi, pri Franciškovi kapelici in v atriju so po načrtih Ivana Vurnika izdelale šolske sestre v Radovljici pod vodstvom sestre Darinke Bajec.

Veliko pa pove tudi podoba v kapelici sv. Jakoba v Podragi, saj sta jo pred devetimi leti ustvarili skupaj sestri Darinka in Pavla Bajec, pomagal pa jima je brat inženir Janez Bajec. O njunem življenju in ustvarjanju sta bili posneti tudi dve oddaji na nacionalni televiziji, ki sta dostopni tudi na internetu. Pavla je bila lanskega novembra gostja oddaje *Pričevalci* Jožeta Možine, leta 2009 pa je bil na sveti večer na prvem programu Televizije Slovenije predvajan dokumentarni film *Ljubi Bog ji je dal tol'k' talentov*, ki ga je naredila Romana Kocjančič.

Priljubljenima sestrama so domačini rekli “sjestre z Rovne”.

Pred nekaj meseci sta se preselili na Gorenjsko, na Brezje, kjer je hiša šolskih sester sv. Franciške Kristusa Kralja. Darinka je umrla 18. januarja zjutraj. Množica jo je pokopala v brezjanski baziliki, ki jo je prav Darinka Bajec tako značilno umetelno okrasila. Na pogrebu, ki so se ga udeležili tudi mnogi Vipavci, je provincialna predstojnica šolskih sester s. Terezija Tomazin dejala: “Sestra Darinka je bila širokoračna, preprosta in plemenita žena. Razdajala je je vsakemu, s katerim se je srečala. Njen dom je bil dom za otroke in družine. Gospodu je posvetila vse svoje življenje in mu 72 let sledila v redovnem poklicu z umetniškim ustvarjanjem. Glede duhovnega poklica je rekla: ‘Mislim, da je redovni poklic nezaslužen Božji dar, za katerim stoji nekdo s svojim trpljenjem. Je zame velika skrivnost. ‘Draga sestra Darinka, ko ste se srečali s svojim Ženinom, za vas ni več skrivnosti. Zdaj lahko uživate v večni lepoti. Hvaležne smo Bogu za vaše življenje in za umetniški dar, s katerim ste mu služili. Zdaj, ko ste prestopili prag večnosti, prosite nebeškega Očeta, da bi se tudi me zavedale nezasluzenega daru poklica. Bodite pri Bogu naša priprošnjica tudi za nove poklice”.

Tino Mamić

Razstava jaslic v Vipavskem Križu

Lepa tradicija z dobrodelnim namenom

V nedeljo, 8. januarja 2017, smo v Vipavskem Križu zaprli že 7. razstavo jaslic, na kateri je bilo razstavljenih 115 jaslic, upodobljenih v različnih tehnikah in materialih. Vse pohvale naj gredo izdelovalcem jaslic, da iz leta v leto ustvarjajo prave umetnine. Prav zaradi njih postaja kriška razstava prepoznavna povsod po Sloveniji in tudi v zamejstvu. Obisk razstave je bil nad vsemi pričakovanji. Razstavo smo odprli v nedeljo, 18. decembra 2016, ob prisotnosti številnih obiskovalcev, ki so dvorano Doma krajanov napolnili do zadnjega kotička. Miran, ki je povezoval kulturni program, je na kratko opisal navade

slovenskega naroda v času adventa in Božiča. V kulturnem programu smo slišali odlomke iz del znanih slovenskih pesnikov in pisateljev. Prebrali so jih zakonca Alenka in Egon, Maša, Laura in Mia ob spremljavi flavtistke Neže in violinistke Alme. S petjem je program obogatila solistka Ana ob klavirski spremljavi Martine. Jaslice je blagoslovil domači župnik, brat Vlado Kolenko.

Vse prisotne je pozdravil podžupan Alojz Klemenčič ter poudaril, da občina Ajdovščina ceni in podpira prizadevanja, ki jih Križani vlagajo v kulturne prireditve, kot sta razstava jaslic in Božična zgodba. Prisotne je

pozdravil še predsednik krajevne skupnosti, Harij Bat, ki je razstavo tudi uradno odprl. Odprtje je sklenila solistka Ana z najlepšo božično pesmijo, *Sveta noč*. K petju je pritegnila vse prisotne in v dvorani. Nekdo od

obiskovalcev je ob koncu dejal: “Zame je bil že nocoj sveti večer. Hvala vsem”!

Da je bilo božično in novoletno razpoloženje, čar teh praznikov in občutje še bogatejše, so Križani tradicionalno postavili jaslice ob svojih domovih. Zelo zanimive jaslice so bile tudi v samostanski in župnijski cerkvi. Sprehajalce po kriških gasah je spremljala nežna božična glasba iz zvonika župnijske cerkve. Turistično društvo iz Vipavskega Križa pa je poskrbelo za tople napitke, da so se obiskovalci lahko ob koncu ogleda tudi ogreli.

Tudi letošnja razstava jaslic je imela dobrodelno noto. Dragi obiskovalci razstave, hvala Vam, da ste svoj dar namenili hudo bolnemu štiriletnemu Niku. Skupaj smo zanj zbrali 1712 evrov. Hvala!

Silva Fučka

Poslanica papeža Franciška za svetovni dan migrantov in beguncev 2017

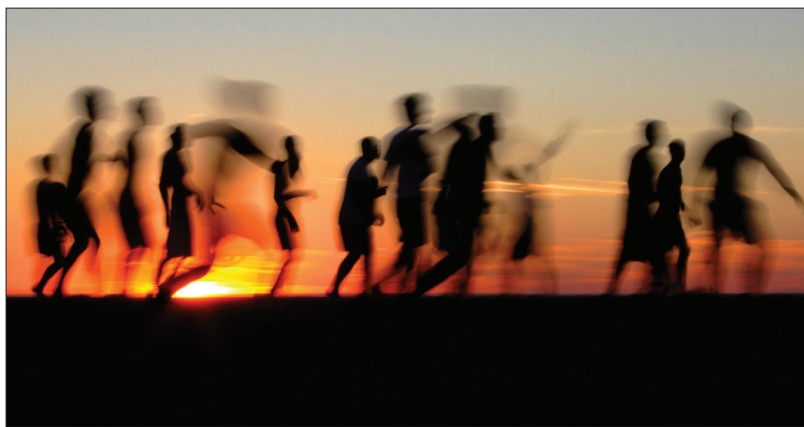
Mladoletni migranti, ranljivi in brez glasu (2)

Na prvem mestu obravnavamo sprejemanje vseh mogočih ukrepov, ki zagotavljajo zaščito in varnost mladoletnih migrantov, kajti “ti fantje in dekleta pogosto končajo na ulici, prepuščeni so sami sebi, postanejo žrtve izkoriščevalcev brez vesti, ki jih pogosto spremenijo v predmet fizičnega, moralnega in spolnega nasilja” (Benedikt XIV., *Poslanica za svetovni dan migrantov in beguncev*, 2008).

Poleg tega je ločnica med migracijo in trgovanjem z ljudmi včasih zelo tanka. Mnogo dejavnikov lahko vpliva na ranljivost migrantov, še zlasti mladoletnih: revščina in pomanjkanje sredstev za preživetje, h katerima je treba dodati še nerealna pričakovanja, ki jih ustvarjajo mediji; nizka stopnja pismenosti; nepoznavanje zakonov, kulture in pogosto jezika držav gostiteljic. Vse to vpliva na telesno in psihično odvisnost otrok. Najmočnejša sila, ki poganja kolesje izkoriščanja in zlorabe otrok, pa je povpraševanje. Če ne bodo sprejeti strožji in učinkovitejši ukrepi proti tistim, ki kujejo dobičke s takšnimi zlorabami, ne bomo mogli preprečiti različnih oblik sužnosti, katerih žrtve so otroci. Zato morajo imigranti v dobro svojih

otrok vse tesneje sodelovati s skupnostjo, ki jih sprejema. Globoko smo hvaležni organizacijam in institucijam, tako cerkvenim kot civilnim, ki mladoletnikom posvečajo svoj čas in sredstva, da bi jih zaščitili pred različnimi oblikami zlorab. Pomembno je izvajati vse učinkovitejše in vključevalno sodelovanje, ki slo ni na izmenjavi informacij in tudi na krepitvi mrež, ki omogočajo pravočasno in konkretno posredovanje, ter se pri tem izogniti podcenjevanju moči, ki jo izkazujejo cerkvene skupnosti, še zlasti ko so združene v molitvi in bratškem občestvu. Na drugem mestu si je treba prizadevati za integracijo otroških in mladoletnih migrantov. Ti so popolnoma odvisni od skupnosti odraslih. Pomanjkanje finančnih virov pogosto preprečuje sprejetje ustreznih

politik, katerih cilj je pomoč in vključevanje. Namesto da bi torej spodbujali družbeno vključevanje mladoletnih migrantov ali varno vračanje v njihovo domovino, se jim le preprečuje vstop, kar pospešuje razvoj nezakonitih mrež; imigrante vračajo v njihove domovine, ne da bi upoštevali, kaj bi bilo

zanje najboljše.

Položaj mladoletnih migrantov je še slabši, kadar njihov status ni urejen ali ko se zapletejo v organiziran kriminal. V takih primerih se navadno znajdejo v

centrih za pridržanje. Navadno jih aretirajo, in ker nimajo denarja za plačilo kazni ali za vrnitev v domovino, so lahko dolgo zaprti ter izpostavljeni različnim vrstam zlorabe in nasilja. V teh primerih je treba pravico držav do nadzorovanja gibanja migrantov in zaščite narodovega skupnega dobrega gledati v povezavi z dolžnostjo razreševanja in urejanja položaja mladoletnih migrantov, ob polnem spoštovanju njihovega dostojanstva in ob prizadevanju za zadovoljevanje njihovih potreb, če so sami, in tudi potreb njihovih staršev, za dobro celotne družine. Bistvenega pomena je sprejetje ustreznih državnih postopkov in skupno dogovorjenih načrtov za sodelovanje med državami izvora in državami, ki migrante sprejmejo, z namenom odpraviti vzroke za prisilne emigracije mladoletnikov.

Kot tretje na vse naslavljam iskreno pobudo za iskanje in sprejetje trajnih rešitev. Ker gre za večplastno težavo, se je treba z vprašanjem mladoletnih migrantov spoprijeti pri izvoru. Vzroki zanj so vojne, kršenje človekovih pravic, korupcija, revščina, naravno neravnovesje

in naravne nesreče. Vse naštetu najprej občutijo otroci, ki so poleg moralnega in psihičnega nasilja včasih podvrženi celo mučenju in drugim oblikam fizičnega nasilja, kar jih skoraj vedno trajno zaznamuje.

Zato je zagotovo treba obravnavati vzroke, ki povzročajo migracije v državah izvora. Najprej se mora vsa mednarodna skupnost zavezati, da bo odstranila spore in nasilje, ki ljudi silijo k begu. Nadalje so potrebne dolgoročne perspektive, ki lahko ponudijo ustrezne programe za območja, ki so jih prizadele najhujše krivice in nestabilnost, da bi vsi imeli zagotovljen dostop do pristnega razvoja, s katerim bi spodbujali blaginjo dečkov in deklic, ki so up človeštva.

Nazadnje bi rad nagovoril vas, ki hodite ob mladoletnih migrantih in mladih: potrebujejo vašo dragoceno pomoč. Tudi Cerkev vas potrebuje in vas podpira v velikodušnem služenju. Neutrudno in pogumno živite evangelij, ki vas kliče k prepoznavanju in sprejemanju Gospoda Jezusa med najmanjšimi in najbolj ranljivimi.

Vse mladoletne migrante, njihove družine, njihove skupnosti in vas, ki ste jim blizu, izročam v varstvo svete nazarške Družine; naj vsakogar od vas varuje in spremlja na poti. V svojih molitvah vam z veseljem naklanjam apostolski blagoslov.

/konec

ŠTEVERJAN Odprtje novega sedeža Civilne zaštite

Prostovoljno delo in skupnost

V zaselku Križišče v Števerjanu je bil v soboto, 21. januarja, v jutranjih urah pravi praznik. Vaška skupnost je bila številno navzoča na svečanem odprtju novega sedeža Civilne zaštite v poslopju ob osnovni šoli Alojz Gradnik. Gradbena dela so trajala 170 dni, strošek, ki je znašal 180 tisoč evrov, pa je zagotovila deželna uprava. Pod vodstvom učiteljice Martine Hlede so otroci šolskega zborčka

- zraven tudi marsikdo med prisotnimi - na začetku ponosno zapeli vaško himno *Zarja Števerjana* ansambla Štajerskih 7, pravo hvalnico vasi, njenim lepotam in ljudem. V prisotnosti vaščanov, uglednih gostov (med njimi so bili senatorka Laura Fasolo, deželni odbornik Paolo Panontin, podpredsednik deželnega sveta Igor Gabrovec, deželni predsednik SSO Walter Bandelj, nekaj županov idr.), občinske ekipe Civilne zaštite in drugih

gostov je županja **Franca Padovan** v pozdravnem nagovoru poudarila pomen prostovoljstva za skupnost, saj "prostovoljno delo izboljšuje kakovost življenja v družbi", prispeva k razvijanju vrednot solidarnosti in pripomore k boljšemu počutju tistih, ki pomoč potrebujejo, in tistih, ki jo nudijo. Raziskave dokazujejo, da prostovoljno delo pripomore k

Rez traku (foto dpd)

Solski zbor, levo uč. Martina Hlede (foto dpd)

Franca Padovan

Igor Gabrovec

Luciano Sulli

Paolo Panontin

dobremu počutju, psiho-fizičnemu zdravju in znižanju stresa samih prostovoljcev. Bistvo dobrega počutja pri prostovoljnem delu je v tem, da se opravlja v prid potrebnemu in ne v lastno korist. Gre za darovanje lastnega prostega časa za bližnjega, družbo in sploh celotno skupnost. "Prostovoljci opravljate

izredno pomembno socialno in formativno delo", zaradi česar bi jih vsi morali imeti za zgled, je še poudarila županja. Zaradi tega njih javna uprava podpira in jih bo še podpirala, saj jim je hvalna za dragoceno delo. Na koncu se je poimensko spomnila članov občinske CZ in se jim zahvalila; to so: Marjan, Lojze, Robi, Jurij, Aljoša, Damjan, Damjana, Gianni, Edi, Gabrijel in Claudio. Na slavlju, ki ga je povezovala Stefania Beretta, je nato stopil pred mikrofoni **Igor Gabrovec**. "Skupnost v Števerjanu pomeni veliko", je poudaril; sam pojem *skupnost* bi lahko bil zapisan v občinskem statutu in grbu, meni

podpredsednik deželnega sveta. Števerjanci znajo biti skupnost v kulturnih pobudah, ko je potrebno ovrednotiti lastno ozemlje, ko je treba ohraniti lastno pravo. "Števerjan je krasen prostor pozimi in poleti", zanimiv s kulturnega, turističnega in enogastronomskega vidika, čudovit tudi zaradi ljudi, ki tam živijo. Je pa kot prostor lahko tudi potrjen težavam zaradi posebnih geoloških in morfoloških danosti. Kot dokazujejo dramatični dogodki v srednji Italiji, je "pomembno, da v primeru nesreče in potrebe nudijo prvo pomoč tisti, ki prostor in ljudi najbolje poznajo". Ko bi se v briški vasi kaj zgodilo, je še dejal Gabrovec, "lahko v Števerjanu mirno spijo", saj so dobro opremljeni in si lahko sami pomagajo, preden jim pridejo pomagat drugi. Tudi zaradi tega deželna uprava potrjuje krajevni Civilni zaščitni polni podpora. Deželni direktor Civilne zaštite FJK **Luciano Sulli** je ostal pozitivno presenečen nad dejstvom, da ima tako majhna občina svojo himno, kar jasno govori o po-

mi med drugim v teh tednih učinkovito deluje tudi v italijanskih deželah, kjer obilica snega povzroča ljudem velike stiske. Tam je v tem času kar 135 prostovoljcev iz Furlanije Julijske krajine. Pozdrav in čestitke je prinesel tudi odbornik **Paolo Panontin**, ki je poudaril, da si tako lepega sedeža ne morejo privoščiti vse občine. Deželna organizacija dobro deluje, vse to pa je sad rednega usposabljanja, primernih struktur in primerne pozornosti upraviteljev. Dragocene so izkušnje starejših prostovoljcev, prav tako pa je potrebno imeti "v tej veliki in lepi družini" tudi mlade moči, ki prinašajo mlado limfo. Po venčku narodnih pesmi, ki ga je zapel šolski zbor ob instrumentalni spremljavi Elije in Fabijana Mužiča ter Matije Corsija, je novi sedež blagoslovil dekan in števerjanski župnik Marijan Markežič ter spodbudil vse navzoče, da bi s pomočjo drugim delali dobro tudi sebi. Županja, Panontin in Sulli so nato skupno s člani občinske ekipe svečano prerežali trak in v notranjih prostorih se je ob obloženih mizah nadaljeval praznik. / DD

Pravljina urica v Feiglovi knjižnici

Pred spanjem je treba copatke lepo pospraviti!

Tudi Pravljine urice v Feiglovi knjižnici v Gorici so si med božičnimi in novoletnimi prazniki privoščile malce oddiha, med otroke so se vrnile v ponedeljek, 16. januarja 2017. V zmeraj toplem domačem vzdušju mladinske sobe jih je pričakala pripovedovalka Katerina Citter, ki ima za seboj dolgo vrsto tovrstnih izkušenj z otroki. Tokrat se jim je

predstavila kar v pižami kot ena izmed protagonistk pravljice Muca Copatarica, najbolj priljubljenega in branega, večkrat zelo domiselno dramatisiranega in na oder postavljenega dela za otroke slovenske pisateljice Ele Peroci (1922-2001). Seveda je tudi Katerina kot otroci v pravljici zaman iskala nepospravljene copatke, saj jih je odnesla muca Copatarica. Živahno in tekoče je več kot dvajsetim malčkom, ki so se strnili okrog nje, prebrala pravljico, ki jo tudi naši otroci dobro poznajo. Ob koncu je vsakemu izročila "kažistran" v obliki copatke (izdelale so jih iznajdljive knjižničarke) in povabila otroke, naj ga čim lepše pobarvajo. Takoj so posedli okoli okrogle mize in vneto začeli barvati. Potem pa se je marsikdo ustavil pri knjižničarki Bredi, da bi si izposodil izbrano knjigo. Prav to spodbujajo Pravljine urice, ki vabijo otroke, naj se že v ranem otroštvu seznanijo s knjigami. Te bi morale biti tudi v današnji "računalniški" resničnosti najboljše prijateljice.

Občni zbor Prosvetnega društva Štandrež Pregled opravljenega dela in pogled naprej

Člani Prosvetnega društva Štandrež so se 13. januarja zbrali v mali dvorani župnijskega doma Anton Gregorčič na rednem letnem občnem zboru. O delovanju društva in o prihodnjih prireditvah in drugih kulturnih ponudbah so spregovorili predsednik David Vižintin, tajnica Chiara Mucci, odgovoren za dramsko dejavnost Božidar Tabaj, Lorenzo Marussi o pevskem zboru in Daniela Puja o finančnem stanju. Na podlagi poročil in pregledanih knjigovodskih postavk je v imenu nadzornega odbora Lucijan Kerpan dal staremu odboru razrešnico. Predsednik se je uvodoma zahvalil odbornikom in članom društva za njihov trud, požrtvovalnost in navezanost na društvo, Zvezi slovenske katoliške prosvete in njenim članicam za sodelovanje in podporo, župniku Karlu Bolčini za razpoložljivost župnijskega doma, vsem zunanjim sodelavcem za strokovno in tehnično pomoč in številni publiki, ki zvesto spremlja društvene prireditve, tako v domačem kraju kot na številnih gostovanjih. Leto 2016 se je začelo z novo pred-

miero dramskega odseka, ki se je v januarju predstavil s komedijo *Pokojna gospejina mama* v režiji Jožeta Hrovata. Igro so večkrat uspešno ponovili v raznih krajih naše dežele in Slovenije. Na Linhartovem srečanju Primorske je

Foto DP

za stransko žensko vlogo prejela priznanje Polona Cijan. V lanskem letu se je prvič predstavila tudi mladinska dramska skupina, ki je v režiji Emila Aberška in ob sodelovanju Božidarja Tabaja in Daniele Puja postavila na oder župnijske dvorane Anton Gregorčič komedijo *Butalci*. Premiera je bila v aprilu. Nastop mladih je navdušil publiko in tudi nastopajoče, ki obljublajo, da bodo tudi letos poskrbeli za novo pred-

stavo. Da se je mladina navdušila za dramsko dejavnost, je zelo razveseljivo in daje svežih moči celotnemu društvenemu delovanju.

Poleg omenjenih predstav sta bili večkrat uprizorjeni tudi krajši vedri igri *Gremo v teater* in *Na trimu*.

Kot je že večletna tradicija, je društvo pripravilo gledališko abonmajske sezone, na kateri nastopajo skupine iz Slovenije, s katerimi sodelujejo štandreški igralci. Župnijska dvorana je bila vedno pre-

v domači cerkvi in v goriški stolnici. V mesecu juniju je pel v štandreški cerkvi.

Ob dnevu slovenske kulture je društvo pripravilo skupen program z društvi iz Mirna in Renč in ga izvedlo v Mirnu, Štandrežu in Renčah.

Poletni družabno kulturni Praznik špargljev je zadnji soboti in nedelji v maju z bogatimi in pestrim programom privabil v župnijski park pod lipe veliko obiskovalcev. Društvo je poskrbelo tudi za druga družabna srečanja ob sv.

Martinu in za razstave v spodnjih prostorih župnijskega doma. Priredilo je dva izleta, in sicer spomladi v Umbrijo, v jeseni pa v Benetke.

Po poročilih se je razvila razprava, na kateri so prišle do izraza predvsem pozitivne ocene o društveni dejavnosti, ki je osrednji motor na kulturnem področju v vasi. Največ je bilo govora o mladih, o pomanjkanju pevcev, o potrebi po tečajih lepe go-

vorice in o novih pobudah, ki bodo pritegnile nove moči.

Občni zbor je izvolil petnajstčlanski odbor, ki ga sestavljajo: Vanja Bastiani, Marko Brajnik, Marjan Breščak, Jurij Faggiani, Pietro Gravner, Matej Klanjšček, Lorenzo Marussi, Roberta Marussi, Alberto Medeot, Chiara Mucci, Marjo Mucci, Damjan Paulin, Daniela Puja, Božidar Tabaj in David Vižintin.

PD ŠTANDREŽ Dramski odsek

V soboto nova premierna uprizoritev!

Kljub raznim težavam, ki že nekaj časa iz različnih vzrokov – prvi je pomanjkanje mladih moči! – pestijo dramski odsek Prosvetnega društva Štandrež, so se njegovi člani s svojim zvestim režiserjem Jožetom Hrovatom, članom igralskega ansambla SNG Nova Gorica, spet z zagnano trmo in vztrajnostjo odpravili na pot proti novi premieri. Čeprav tudi tokrat ni bila ravna in gladka, so skušali odpraviti razne zapreke in priti smelo do cilja. Ta se približuje z zelo naglimi koraki, saj je premiera napovedana za to soboto, 28. januarja 2017, ob 20. uri v župnijski dvorani Anton Gregorčič v Štandrežu. Njena ponovitev pa bo, kot zadnja predstava v letošnjem abonmajskem nizu ljubiteljskih gledaliških predstav Štandrež 2016, v nedeljo, 29. januarja, ob 17. uri. Prejšnji teden in te dni so potekale zadnje intenzivne vaje – vseh skupaj jih tudi tokrat ni bilo niti štirideset –, na katerih je bilo treba še marsikaj izpiliti, da bi bila premierna uprizoritev čim boljša. Igralci si pač za občinstvo,

ki jih navdušeno spremlja že vsa ta leta, želijo, da bi bilo z uprizoritvijo čim bolj zadovoljno. A čas je neizprosno rabelj: zmeraj ga je premalo, da bi v miru lahko delali še kakšne podrobnosti. Igralce smo obiskali prejšnjo so-

splet sočno prevedel Aleš Berger, eden izmed letošnjih Prešernovih nagrajencev za življenjsko delo. Štandreški gledališki ustvarjalci so ponosni na to, da bodo lahko odigrali predstavo v njegovem prevodu. Sicer so jim tekst

veda tudi srečno razplete. V vsebini lahko najdemo vzporednice z današnjim časom in situacijami, čeprav so goljufije v današnji družbi mnogo hujše od tiste predstavljene v komediji.

V pogovoru nam je Hrovat povedal, da so težave v štandreškem dramskem odseku vedno iste: v dvorani je mrzlo, dvourne vaje se vrstijo v večernih urah ali konec tedna, ker so nastopajoči v službi. Zato so zmeraj zelo zgoščene. Priprave so se začele že v oktobru. Hrovat, k sreči, v teh mesecih ni bil tako zelo zaposlen v SNG Nova Gorica, tako da so lažje programirali vaje in se je sam lahko bolje posvetil štandreškim igralcem. Pri odrski postavitvi ni bilo posebnih težav, razen tega, da so morali poiskati mladega igralca. Našli so ga v Novi Gorici (štandreški dramski odsek je zmeraj bolj čezmejen!). To je Jakob Šfilič, ki obiskuje drugi letnik Dramske gimnazije

Prizor z vaje

boto v zgodnjem popoldnevu, na eni izmed vaj, na kateri se je že čutilo tisto vzdušje, ki spremlja dni pred premiero. Kot velevala tradicija, so tudi letos izbrali komedijsko delo. Iz velike zakladnice svetovne dramske literature so izbrali komedijo *Dohodnina* (Contribution directe), ki jo je s humornim peresom napisal francoski avtor Jean Jacques Bricaire (1921 – 2012) leta 1993. V slovenski jezik je komedijski

posredovali stanovski kolegi iz Ospa, ki so vsebino že nekoliko priredili, Jože Hrovat pa jo je za potrebe štandreške gledališke skupine še dodatno priokrožil, tako je npr. moška vloga postala ženska, čas dogajanja je postavil v sedanost, poslovenil imena nastopajočih likov in spremenil še kakšno obrobno. Srčika pa je seveda ostala ista. Kot je obrazložil Hrovat, so komedijo izbrali glede na razpoložljivost igralske zasedbe. Protagonist je samski direktor reklamne agencije, ki plačuje znatno manj davkov, kot bi moral, saj so njegovi prihodki kar precej visoki v primerjavi s plačanimi davki. Ko se mu na vrat obesi inšpektor, si izmisli zelo številno družino, pa še hromo mater itd. Žal naleti na davčnega lisjaka, ki pozna take lumparije in ga zato ujame na laži. Ker pa se inšpektor zaljubi v eno izmed žensk, ki obkrožajo direktorja, se komedija dodatno zaplete, a se

v Novi Gorici in sodeluje v Amaterskem mladinskem odru. Sam je vesel in zadovoljen, da se je priključil k štandreški skupini. Vloga, lik današnjega mladega fanta, mu je bila izziv, saj so mu do zdaj dodelili le vlogo starejšega moža. Poleg omenjenega Jakoba Šfiliča - Bumfija, bomo gledalci v predstavi prepoznali domače igralske obraze, ki so nas že velikokrat spravili v prešeren smeh: Matej Klanjšček bo protagonist Pavle Repnik, Daniela Puja bo Srečka Pišlar, Pavletova desna roka, Božidar Tabaj, ki ga ima publika neizmerno rada, bo inšpektor Romeo Lizovich, Polonca Cijan, ki je lansko leto prejela na Območnem srečanju ljubiteljskih gledaliških skupin Severne Primorske nagrado za žensko stransko vlogo, bo Vendelina, Mojca Dolinšek - Lucija, Vanja Bastiani - manekenka Kazimira, Egon Cijan pa Črtomir Stres.

IK

Iz srca vse najboljšo, ga. Marica!

Gospa Marica Rožič vdova Vogrič, doma iz vinorodnega Števerjana, je 19. januarja praznovala res nevsakdanje visok rojstni dan, 103 leta. V družinskem krogu so se lepega, častitljivega življenjskega jubileja z njo veselili ne le njeni številni otroci, vnuki, pravnuki in drugi svojci, ki jo imajo izredno radi, temveč tudi mnogi vaščani. Med drugim so ji pripravili posebno presenečenje: še isti dan ji je po prvi televizijski mreži Rai v živo voščil Fabrizio Frizzi, zelo znani televizijski voditelj oddaje L'Eredita', ki jo gospa Marica zvesto in z zanimanjem spremlja, saj je, hvala Bogu, še zmeraj čila in zdrava. Slavljenci, ki je za pogovor v našem tedniku pred tremi leti povedala, da tako častljivo starost lahko dočakamo le z iskrenim in poštenim delom ter z veseljem do življenja, iz vsega srca želimo še veliko zdravih, srečnih in zadovoljstva polnih dni v krogu njene lepe in številčne družine! / Ured.

Jean Jacques Bricaire

DOHODNINA

režiser: Jože Hrovat

Komedija

Pavle Repnik: MATEJ KLANJŠČEK
Srečka Pišlar: DANIELA PUJA
Bumfi: JAKOB ŠFILIČ
Romeo Lizovich: BOŽIDAR TABAJ
Vendelina: POLONCA CIJAN
Lucija: MOJCA DOLINŠEK
Kazimira: VANJA BASTIANI
Črtomir Stres: EGON CIJAN

Prosnetno društvo Štandrež
Dramski odsek

Premiera: sobota, 28. januarja 2017, ob 20. uri
Ponovitev abonmajska: nedelja, 29. januarja 2017, ob 17. uri
Župnijska dvorana Anton Gregorčič v Štandrežu

Prodaja vstopnic in rezervacija sedeža na blagajni eno uro pred predstavo ali
Vanja tel. 3479748704
Božo tel. 3286669048

V SODELOVANJU Z ZVEZO SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Obvestila

Narodna in študijska knjižnica praznuje letos 70. obletnico delovanja. Ob praznovanju te obletnice bo knjižnica organizirala več dejavnosti. Prva na sporedu je brezplačna peturna delavnica pripovedovanja pravljic TUDI KO POČI LONEC, PRAVLJICE ŠE ZDALEČ NI KONEC ali kulinarika pripovedovanja pravljic, ki jo bosta vodili Agica Kovše in Liljana Klemenčič. Delavnica bo v soboto, 28. januarja 2017, od 8.30 do 13.30 v prostorih Knjižnice D. Feigel v Gorici. Prijavnice zbiramo na elektronskem naslovu gorica@knjiznica.it, za informacije www.knjiznica.it.

JAVNI RAZPIS - 13. PRIZNANJE KAZIMIR HUMAR: Zveza slovenske katoliške prosvete, Kulturni center Lojze Bratuž in Združenje cerkvenih pevskih zborov Gorica podeljujejo priznanje društvom in organizacijam ali posameznikom na osnovi utemeljitve predlagateljev in po presoji organizacij, ki priznanje podeljujejo. Predloge za priznanje zbira Zveza slovenske katoliške prosvete na podlagi javnega razpisa. Priznanje se praviloma podeljuje za ustvarjalne dosežke, za pomemben prispevek k razvoju ljubiteljskih kulturnih dejavnosti, za publicistično delo in za izjemne dosežke pri organizacijskem delu na kulturnem področju. Priznanje lahko prejmejo tisti, ki delujejo v goriškem prostoru. Predloge za priznanje je treba oddati do 31. januarja 2017 na naslov: Zveza slovenske katoliške prosvete – 34170 Gorica-Gorizia, Drevored 20. septembra 85, s pripisom na ovojnic: "Predlog za priznanje".

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja v torek, 14. februarja, na dan sv. Valentina, popoldanski izlet samo z enim avtobusom v Kobjeglavo blizu Štanjela za ogled kraških krajev in obisk domače pršutarne. Vpisovanje po tel. št.: 0481 884156 (Andrej F.), 0481 20801 (Sonja K.), 0481 882183 (Dragica V.), 0481 78138 (Sonja Š.).

PD Rupa-Peč vabi na vsakoletni izlet v klasično Grčijo, v Meteoro, od 23. do 29. avgusta 2017. Info na tel. 0481 882285 (Ivo Kovčič). Prodajam gozdna drva in oljčno olje. Tel. 0481 390238 ob uri obedov (kmetija Aleš Komjanc, Jazbine).

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja šestdnevni izlet, od 16. do 21. maja 2017, v Nemčijo - 25 LET PO PADCU ZIDU za ogled Berlina in drugih pomembnih mest. Predpis na društvenem sedežu na korzu Verdi 51/int. ob sredah od 10. do 11. ure do 31. januarja. V središču mesta dajamo v najem prenovljeno stanovanje, primerno tudi za pisarno. Info tel. 340 9248297.

Prispevke za Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel v spomin na ravnatelja prof. Silvana Kersevana lahko nakazete na bančni tekoči račun: Banca di Cividale (Via Kugy, 2, Gorica) IBAN IT 30 C 05484 12402 003 570 036 225; SWIFT CIVIT2C s pripisom: za SKLAD SILVANA KERSEVANA. Informacije na tajništvo SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569.

Gospa z izkušnjami išče 24-urno delo, varstvo starejših oseb. Tel. 00386 31 382152.

Z veseljem vam zašijem in popravim oblačila, izdelam zavese in druge šivane izdelke. Lahko pridem tudi na dom. Vida, telefon 00386 31 721 243
Potrebujem delo in bi z veseljem

pomagala v gospodinjstvu ali pri skrbi za ostarele ali bolnega človeka. Čakam vaš klic na 00386 41 936 652 – Darja.

40-letna mati nudi dnevno nego starejšim na domu. Ne 24 ur. Lahko tudi kuha in pospravlja stanovanje. 3-letne izkušnje. Tel. 00386 41 390 244.

Gospa s triindvajsetletno izkušnjo nudi dnevno varstvo otrok ali oskrbo starejših oseb, potrebnih pomoči. Tel. 00386 41 548537.

Profesorica slovenščine išče delo (tudi inštrukcije, učna pomoč in varstvo otrok). Tel. št. 00386 41 256240.

Zanesljiva in izkušena gospa pomaga pri likanju in čiščenju stanovanja ter pri varstvu otrok. Tel. št. 00386 40153213.

20-letna študentka z izkušnjami nudi lekcije slovenščine, angleščine, nemščine ter varstvo otrok. Tel.: 00386 31 478807.

Urejena gospa išče delo za čiščenje in likanje na območju Gorice. Tel. št. 00386 31 449311.

Resna gospa s petnajstletno izkušnjo nudi nego in pomoč starejšim osebam tudi 24 ur na dan. Tel. št. 00386 40 484339.

Darovi

Za misijonarja Danila Lisjaka: Antonia Devetak 50 evrov.

Čestitke

S slavnostno podelitvijo diplom na sedežu ljubljanske Univerze v petek, 20. januarja, je študije na oddelku za romanistiko Filozofske fakultete v Ljubljani sklenil **Matjaž Zorn**. Ob pomembnem življenjskem uspehu mu iz srca čestitajo starši Verena in Branko, brat Uroš in sestra Nada, svakinja Lavra in svak Simon ter seveda Katra. Mali nečaki ga toplo objemajo. Z njim se veselijo tudi vsi goriški sorodniki in mu želijo veliko zadoščenja pri poklicnem delu. Čestitkam se pridružujemo vsi pri Novem glasu.

Sožalje

Ob smrti drage **Wilme Bregant**, dolgoletne društvene odbornice, izrekajo sinu in ostalim sorodnikom iskreno sožalje člani Društva goriških upokojencev.

Vrata proti vzhodu
(od 27.1. 2017 do 2.2.2017)

RADIO SPAZIO

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www. radiospazio103. it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan razen ob sobotah od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 27. januarja (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Nedelja, 29. januarja, ob 21. uri (vodi Ilaria Banchig): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, rezijanskem in zilijskem narečju.

Ponedeljek, 30. januarja (v studiu Stefania Beretta): Le spomin...

Torek, 31. januarja (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 1. februarja (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Spomin na Gospodovo darovanje - Izbor melodij.
Četrtek, 2. februarja (v studiu Andrej Baucon): Četrtek večer z glasbo - Zanimivosti, obvestila in humor.

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ v sodelovanju z NARODNO IN UNIVERZITETNO KNJIŽNICO LJUBLJANA

Vljudno vabi na odprte razstave

STOP/ CENZURA

PREPOVEDANA LITERATURA
IN KNJIŽNICE 1945-1991

Razstavo bo predstavila avtorica **Helena Janežič**
Branje prepovedane literature
Glasbeni intermezzo gojenci SCGV Emil Komel

Kulturni center Lojze Bratuž
Torek, 31. januar 2017, ob 18. uri

Prešernovi nagrajenci 2017

Veliki Prešernovi nagradi prejmeta Aleš Berger in Metka Krašovec

Nagradi za življenjsko delo prejmeta prevajalec Aleš Berger in slikarka Metka Krašovec, nagrade Prešernovega sklada pa skladateljica Nina Šenk, multinstrumentalist in skladatelj Boštjan Gombač, pisateljica Mojca Kumerdej, skladatelj Mitja Vrhovnik Smrekar, stripar Tomaž Lavrič ter arhitekti iz Arhitekture Krušec. Slikarka in grafičarka Metka Krašovec bo veliko Prešernovo nagrado prejela za izjemen in prepoznaven slikarski opus. Umetnica je likovnemu ustvarjanju posvetila življenje. Je avtorica veličastnega in prepoznavnega slikarskega opusa, ki je z njenim grafičnim in risarskim opusom nepogrešljiva sestavina mozaika slovenske likovne umetnosti.

Metka Krašovec je neusahljivo ustvarjalna umetnica, najpomembnejša slovenska sodobna umetnica, ki ji je slovenska likovna kritika namenila zgodovinsko mesto takoj za Ivano Kobilico. Je tudi ena redkih slovenskih likovnih umetnikov, ki je z besedilom, ki ima naslov *Ogledalo, čas*, našemu prostoru dala eno redkih, čudovitih besedil umetniške samorefleksije, je v utemeljitvi nagrade zapisala umetnostna zgodovinarica Breda Škrjanec.

Aleš Berger, drugi prejemnik velike Prešernove nagrade, je s svojo raznovrstno jezikovno dejavnostjo in s celostnim pogledom na jezik neprecenljivo obogatil slovenski umetnostni in kulturni prostor. Njegov prevajalski opus je impozantno avtorsko delo. Prevajalsko umetnost, ki se še zdaj včasih otepa bremena anonimnosti, je povzdignil na raven javne ustvarjalne geste, posebej z nekaterimi najzahtevnejšimi prevodi, ki jih zmore le avtentični jezikovni umetnik. Slovenskim bralcem je ponudil premišljene, briljantno izbrušene in duhovite prevode cele vrste ključnih avtorjev univerzalne književnosti, je v obrazložitvi nagrade zapisal prevajalec Primož Vitez.

Letos kar trije nagrajenci sklada prihajajo z glasbenega področja. Nina Šenk, ki sodi med najvidnejše in najpomembnejše slovenske skladateljice mlajše generacije, bo nagrado Prešernovega sklada

prejela za skladateljsko delo v minulih dveh letih. Njeno ustvarjanje odlikuje prepoznaven in prepričljiv slog komponiranja, ki je rezultat trdega dela in neutrudnega iskanja svojega glasbenega izraza. "Je umetnica, katere izjemen ustvarjalni

Aleš Berger

dar je našel najmočnejši izraz v skladanju sodobne glasbe. Pri komponiranju sledi navidez preprostim načelom. Biti vztrajen v samem procesu dela in iskren do samega sebe", je v utemeljitvi nagrade zapisal koncertni mojster Janez Podlessek.

Nagrado sklada bo za skladateljsko in koncertno dejavnost v zadnjih dveh letih prejel skladatelj, akademsko izobraženi klarinetist in multinstrumentalist Boštjan Gombač. Glasbenik je v omenjenem obdobju "suvereno in z vso svežino glo-

boko zaznamoval slovensko glasbeno tvornost". Kot skladatelj in multinstrumentalist je nastopil na koncertih z Big bandom RTV Slovenija, relevantno pa je deloval tudi na področju oživljanja slovenske narodne pesmi. Njegove priredbe (v so-

Metka Krašovec

delovanju s harmonikarjem Janezom Dovčem) vpeljujejo v slovensko narodno pesem elemente jazza, bluesa, sodobne plesne ritme, je v utemeljitvi zapisal igravec Žarko Princič.

Skladatelj Mitja Vrhovnik Smrekar bo nagrado sklada prejel za glasbeno-scenski opus, ki je razvejan, bogat in unikaten. Njegovo izčiščeno in načelno razumevanje glasbe v umetnosti - tako v gledališču kot na filmu - mu narekuje samosvojo izraznost, nenehno izpraševanje in odprt, komunikativen pristop k različnim umetniškim žan-

rom. Kot vsestranski glasbenik je neizčrpen, nenehno v pogonu in raziskovanju. "Smrekar je svojevrsten in skrben preučevalec otroške in odrasle duše, ki skozi glasbo išče nevidne poti do njihovih podzavestnih (arhetipskih) leg, čustvenih votlin in z razumom shranjenih spominov", je navedla dramaturginja Zala Dobovšek.

Pisateljica Mojca Kumerdej je lani v kritičnih krogih prejela številne pohvale za najnovejši roman *Kronosova žetev*. Zdaj bo zanj prejela še nagrado Prešernovega sklada. Roman se dogaja ob prelomu razburkanega 17. stoletja, ki je bil čas turških vpadov, kuge, vrenja množic, in ob hkratnih pripravih na protireformacijo, zažiganje knjig in izgon teh, ki niso poklekli. Pisan je v delno starinsko patiniranem jeziku, polnem metaforike in podob, ki so polne poproščene teologije. To mu daje izrazito jezikovno barvitost in stilsko razgibanost. "Kumerdejeva piše o preteklosti, da bi pokazala na današnje stanje in poiskala pravzroke zanj, za naš hlapčevski odnos in upogljivost", je v obrazložitvi zapisal Matej Bogataj.

Po tem, ko je leta 2015 veliko Prešernovo nagrado prejel Miki Muster, je letos, sicer med nagrajenci sklada, še vrhunski stripovski avtor in karikaturist Tomaž Lavrič. V minulih dveh letih so po presoji upravnega odbora sklada še posebej izstopala njegova stripa *Lomm* in *Tolpa mladega Ješue* ter razstavi v Cankarjevem domu in Pritličju. Risar stripov in karikaturist Iztok Sitar je v utemeljitvi nagrade opomnil, da je Lavrič izjemen risar, ki se ponša z odličnim poznavanjem človeške anatomije in pretanjenim čutom za plastično ponazoritev človeškega telesa. To je po njegovih besedah posebej razvidno v stripu *Lomm*. Po Sitarjevi presoji Lavričevo delo po vsebinski in likovni plati sodi v sam vrh slovenskega stripa.

Nagrado Prešernovega sklada prejmejo tudi arhitekti Lena Krušec, Tomaž Krušec in Vid Kurinčič iz Arhitekture Krušec. Nagrado prejmejo za stvaritve na Brdu: upravno stavbo ter VIP paviljon Nogometne zveze Slovenije, za individualno hišo na Golem in za obnovo Linhartove dvorane v Cankarjevem domu. Zavidljivi opus razmeroma mlade skupine arhitektov zaznamuje izjemno občutljiv odnos do preteklosti in slovenske tradicije, obenem pa tudi do naravnega in grajenega okolja. Njihove stavbe so materialno skromne, a vedno asociativno bogat arhitekturni zapis. Arhitektura skupine Krušec je po besedah arhitekta Aleša Vodopivca "svojevrsna, z gradnjo izražena interpretacija mest in pokrajin, kulture in našega časa".

Nova pesniška zbirka: Vrvohodci

Zanimiv preplet pesmi treh avtorjev

Na pesniškem področju se je leto 2016 sklenilo z objavo zbirke *Vrvohodci*, ki so jo ustvarili kar trije avtorji, in sicer Magdalena Svetina Terčon, Simona Solina in Albert Halász. Našim bralcem je verjetno bolj znana prva, saj je Svetina Terčonova doma s Krasa, točneje iz Štorij, zaposlena pa je kot ravnateljica Kosovelove knjižnice v Sežani. Prav knjižničarstvo in vsakodnevno delo s tiskano besedo sta eden od toliko skupnih imenovalcev, ki združujejo vse tri avtorje. Simona Solina je namreč zaposlena v Knjižnici Toneta Seliškarja v Trbovljah (šest let je bila tudi njena ravnateljica), Albert Halász pa pripada madžarski narodni skupnosti v Sloveniji in je na čelu Knjižnice Lendava (v madžarščini se njen naziv glasi Kónyvtár Lendva). Vse tri avtorje torej povezujejo pesništvo in knjige, med njimi pa se je ustvarila tudi svojevrstna os, ki slovenski jugozahod (Kras) in severovzhod (Prekmurje) spaja z osrčjem slovenskega prostora (Zasavje). Preden gremo k sami obravnavi vsebine

pesmi omenjenih avtorjev, naj omenimo še, da so verzi Simone Solina in Magdalene Svetine Terčon nastajale v nekakšnem tandemu. Solina je namreč leta 2015 izdala svojo pesniško zbirko z naslovom *Pesek duš*, pri kateri ji je pomagala Terčonova. Nato se je med njima začela pesniška korespondenca, ena avtorica je drugi pošiljala svoje verze, na katere je le-ta odgovarjala. Po svoje najtežjo nalogo je imel Albert Halász, ki je moral svojo ustvarjalnost uskladiti z obema. Če pogledamo nekoliko globlje, nihče od treh na pesniškem področju ni novinec. Za Terčono-vo je to že sedma pesniška zbirka, Simona Solina je pred dvema letoma objavila omenjeni prvenec, Albert Halász pa je začel pesniti že v začetku devetdesetih let, in sicer v madžarskem jeziku, torej materinščini. Vsi trije pripadajo generaciji, ki se je rodila na prelomu med šestdesetimi in sedemdesetimi leti preteklega stoletja, za Halásza pa je bila zbirka *Vrvohodci* nekakšen jezikovni krst v slovenskem jeziku, saj je doslej pisal le v madžarščini, v slovenščini so namreč izšli le prevodi njegovih pesmi.

Magdalena Svetina Terčon

Vsi trije avtorji so po izobrazbi humanisti, Magdalena Svetina Terčon je magistrica slovenistike, opravlja pa tudi doktorski študij na Fakulteti za humanistične študije Univerze na Primorskem. Preden je nastopila službo ravnateljice Kosovelove knjižnice, je bila zaposlena kot profesorica slovenščine na Gimnaziji Postojna. Simona Solina je diplomirala iz geografije in zgodovine, posebno pozornost pa namenja didaktičnemu oziroma andragoškem delu. Med drugim poučuje na Zasavski ljudski univerzi v Trbovljah, javna pa tudi na področju izobraževanja zapornic. Albert Halász je svoje znanje materinščine po končanem izobraževanju na dvojezični gimnaziji v Lendavi nadgradil v Budimpešti, kjer je študiral madžarski jezik in književnosti, zraven teh pa še etnologijo. Dolgo časa je bil zaposlen v medijih, raziskuje pa predvsem etnografsko dediščino prekmurskih Madžarov. Rojen je v Gornjem Lakošu ob reki Muri, na poti med Lendavo, torej kulturnim središčem Madžarov v Sloveniji, in Veliko Polano, rojstnim krajem Miška

Kranjca. S Halászom bomo v letu 2017 objavili obsežnejši intervju, v katerem nam bo predstavil ne le svoje delo, ampak tudi širše kulturno in družbeno življenje Madžarov v Prekmurju.

Izid knjige *Vrvohodci* je omogočil Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti, predvsem pa njegova izpostava v Lendavi, od koder naš recenzijski izvod tudi prihaja. Spremno besedo je prispeval pesnik in urednik Aleš Šteger, ki avtorje primerja trikotu, ki spominja na tri ele-

Simona Solina

mente "tria prima" iz Paracelsove alkemске teorije, to so živo srebro, žveplo in sol. Šteger sicer ne piše o tem, kdo naj bi katerega od teh elementov predstavljal, upamo pa si zapisati, da so pesmi Magdalene Svetine Terčon žveplo, ker so marsikje pekoče in boleče, Simono Solino bomo, kljub njenemu priimku, ki spominja na zadnji element, istovetili z živim srebrom, saj je njena poetika razgibana, Alberta Halásza pa s soljo, ki začini omenjeni pesniški tandem.

Precej različne so si pesmi izpod ženske in moške roke tudi oblikovno. Solina in Svetina Terčonova namreč uporabljata prosti verz in povedi, ki jih omejujejo ločila ter velike začetnice. Halász pa je glede same pesniške oblike nekoliko bolj konservativen, njegove pesmi so po

večini razdeljene v kitice, verzi pa so dolžinsko precej homogeni. Je pa verjetno zaradi tega nekoliko bolj skeptičen glede uporabe ločil in velikih začetnic. Če gre pri Magdaleni Svetini Terčon za nekoliko oddaljeno ljubezen, jo Simona Solina v tem smislu precej dopolnjuje oziroma približuje, Albert Halász pa se poetično sprehaja drugje, ne le v svoji intimi, kakor to delata obe avtorici, ampak predvsem v okolju, ki ni le pomirjujoče, saj zmore lirski subjekt pripeljati pred prepad groze. Halász tudi edini svoje verze umešča prostorsko, saj omeni reko Muro, pa tudi religiozno-duhovno, saj sta v njih prisotna tako Bog kakor tudi Kristus na križu.

Za konec naj zapišemo, da je sam na sebi zanimiv že sam splet pesmi, te niso objavljene po posameznih ciklusih glede na avtorja, ampak izmenično. Da bi izvedeli, čigava je posamezna pesem, si lahko se-

Albert Halász

veda pomagamo z vsebino oziroma slogom, nedvoumen odgovor pa nam bo dala črka - mala začetnica avtorjevega imena (m, s in a), ki je v imenovalcu nekakšnega ulomka zapisana pod črto, nad katero stoji številka strani.

Primož Šturman

Kratke

Ljubljana / Zapuščina dr. Tineta Debeljaka v NUK-u

V sredo, 18. januarja 2017, so v Ljubljani v organizaciji Svetovnega slovenskega kongresa začeli novo sezono Pogovorov na Kongresu, ki jih letos pripravljajo že 21. leto. Tokrat so večer v prostorih Slovenskega svetovnega kongresa organizirali v sodelovanju z Narodno in univerzitetno knjižnico in Muzejskim društvom Škofja Loka, predstavili pa so življenje, delo in zapuščino velikega Slovenca, ki je po 2. svetovni vojni odšel v Argentino, dr. Tineta Debeljaka.

Najprej je navzoče pozdravil predsednik SSK, dr. Boris Pleskovič, ki je v govoru dejal, da je prihod literarne zapuščine dr. Tineta Debeljaka velik doprinos slovenski kulturni dediščini. Narodni in univerzitetni knjižnici se je zahvalil za vsa prizadevanja, da je ta zapuščina prispela v Slovenijo. Zahvalil se je tudi družini dr. Tineta Debeljaka, ki je njegova dela zaupala NUK-u v hrambo. To je velika pridobitev za matični slovenski narod, in upa, da bo to pripomoglo k boljšemu poznavanju ene največjih osebnosti slovenskega izseljenstva.

Večer je povezoval mag. Aleksander Igličar, predsednik Muzejskega društva Škofja Loka, ki je predstavil Debeljakovo življenjsko pot ter pomen za Škofjo Loko. Mojca Vombergar, vnukinja dr. Debeljaka, je z občinstvom delila družinske spomine na "atka". Dr. Marija Stanonik pa je s strokovno oceno predstavila dve pesnitvi, ki sta v ponatisu bili izdani leta 2015 v Sloveniji: Črna maša in Kyrie eleison. Helena Janežič, vodja zbirke tiskov Slovencev zunaj RS v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani, pa je predstavila literarno zapuščino dr. Debeljaka, ki je v prejšnjem tednu prispela v prostore NUK-a. V njej se nahaja bogata zbirka tiskopisov, rokopisov, prevodov in drugih dragocenih dokumentov. Da so poslušalci bolje pogledali v "dušo" Debeljakovih pesnitev, je Boris Rifl, sodelavec NUK-a, recitiral Pesem o solzi ter odlomek iz Črne maše. Za glasbeno popestritev večera sta poskrbela Ivan Vombergar in violinistka Ana Novljan. Ivan Vombergar je profesor na Akademiji za glasbo v Ljubljani in vnuk dr. Debeljaka. Za to priložnost je izbral Beethovnovno skladbo Pomladni sonet, kot spomin na Debeljakovo hrepenenje po pomladi. Na koncu pa so udeleženci lahko še prisluhnili besedam akademika Zorka Simčiča, ki je v aktivnih letih v Argentini veliko sodeloval z dr. Tinetom Debeljakom. Večera se je udeležilo preko 80 ljudi, ki so s seboj odnesli najboljše vtise in spomine.

Severjeve nagrade 2016 / Med nagrajenci je tudi Nejc Cijan Garlatti

V drugi polovici decembra 2016 so v Škofji Loki s slovesno prireditvijo podelili Severjeve nagrade 2016. Sklad Staneta Severja, ki je bil ustanovljen v spomin na tega legendarnega igralca, že 46 let podeljuje nagrade poklicnim igralcem, študentom igralске akademije in ljubiteljskim igralcem. Po pregledu vseh predlogov je strokovna komisija, ki so jo sestavljali režiser Dušan Mlakar (predsednik), igralec Branko Šturbej, dramaturg Alen Jelen, režiser Jaša Jamnik in igralka Saša Pavček (člani), takole porazdelila nagrade. Severjeve nagrade za najboljše dosežke na slovenskih odrih sta bila deležna Maša Derganc in Nejc Cijan Garlatti, nagrado za najboljšega študenta dramske igre sta si prislužila Nik Škrlec in Žan Koprivnik, nagrado za najboljšo odsko stvaritev v ljubiteljskem gledališču pa je prejela Lili Bačer Kermavner. V obrazložitvi je komisija napisala, da je Maša Derganc v zadnjem letu v produkciji SNG Drama Ljubljana odigrala tri izrazite vloge, ki odražajo njeno igralsko zrelost in vrhunsko umetniško kondicijo kot tudi položaj ženske, vpete v turbulentne družbene razmere in zapletena intimna razmerja. Dergančeva je po mnenju žirije igralka interpretativne širine, ki se lahko spopada z različnimi režijskimi pristopi, zahtevnimi gledališkimi projekti ter raznolikimi gledališkimi poetikami. Gledalci, ki spremljamo ustvarjalno pot igralcev iz naših krajev, pa smo najbolj veseli, da je Severjevo nagrado prejel mladi Nejc Cijan Garlatti, ki je svojo igralsko pot začel v ljubiteljskih vrstah kot član Amaterskega mladinskega odra pod okriljem SNG Nova Gorica in je nastopil tudi v treh predstavah dramskega odseka PD Štandrež. Strokovna komisija mu je Severjevo nagrado prisodila za vlogo Viteza Hansa v Ondini Jeana Giraudoux v produkciji SNG Nova Gorica, katerega član je bil do začetka letošnje sezone. V tej vlogi blesti z izpovedno in igralsko energijo, ki jo premore redko kateri mlajši igralec, in suvereno oblikuje kompleksen lik ter dokaže, da je igralec, ki se mu lahko brez bojazni zaupa glavna vloga, so zapisali v obrazložitvi nagrade. Nejc Cijan Garlatti je po mnenju žirije občutljiv, prepričljiv in predvsem sodoben igralec. Med študenti dramske igre je žirija izbrala Nika Škrleca za magistrsko nalogo in Žana Koprivnika za vlogo Marije Josefe v diplomski predstavi Dom Bernarde Alba. Nagrado za delo v ljubiteljskem gledališču je žirija dodelila članici Šentjakobskega gledališča Ljubljana Lili Bačer Kermavner za stvaritve v uprizoritvi Triko, za katere je na Linhartovem srečanju prejela tudi matička, ter za številne druge vrhunsko izvedene vloge. Da nam ne uide iz spomina, ponavljamo, da sta Severjevo nagrado za izjemne dosežke na ljubiteljskem dramskem področju l. 1999 prejela Majda Zavadlav in Božidar Tabaj, odlična, zelo priljubljena komedijanta, člana dramskega odseka Prosvetnega društva Štandrež. / IK

Predstavitel romana Molk koloradskih hroščev v Fieglovi kleti na Oslavju

Kritično-ironičen prikaz naše narodne skupnosti

Med vinarskimi stroji in škatlami, polnimi steklenic žlahtne briške kapljice v prostorni kleti Fiegl na Oslavju je vendarle doživelo tudi goriško predstavitel najnovejše leposlovno delo, *Molk koloradskih hroščev*, Marija Čuka, pesnika, pisatelja, dramatika, gledališkega kritika, časnikarja in prodornega kolumnista z ostro nabrušenim peresom. Roman je izšel pri založbi Mladika v Trstu v novembru lani in je naletel na izreden odziv bralcev, tako da je knjiga pošla že pred koncem leta in so jo morali ponatisniti. Radovednost je vzbudila tudi pri lepem številu udeležencev (med njimi je bil Marij Maver, odgovorni urednik Mladike) prisrčnega srečanja na Oslavju, na katerem je dobrodošlico izrekel najstarejši izmed bratov - gospodarjev vinske kleti Fiegl, Rado Fiegl, ki je razkril, da se s Čukom poznata že iz dijaških let, ko sta bila oba v Dijaškemu domu. Ker se je sam že lotil branja romana, je povedal, da je vsebina lepa tudi zato, ker se dogaja tudi na našem goriškem območju, ki ga Čuk dobro pozna, saj je nekaj časa bil profesor na naši višji šoli. Delo je s posebno pozornostjo do avtorja in njegovih stilnih značilnosti, pri katerih vselej med zelo izbranim jezikom izstopajo ironične iskricice, natančno razčlenila Mladikina urednica Nadia Roncelli. Uvodoma je spomnila, da je bil Čuk 15 let urednik in nato 10 let direktor slovenskega informativnega sporeda vsedravnne italijanske radiotelevizijske ustanove Rai. Opozorila je na literarno pot Marija Čuka, ki je izdal 9 pesniških

zbir, roman - prvenec *Pena majskega vala* in več dramskih tekstov. Prvič se je pojavil na literarnem obzorju leta 1973 s pesniško zbirko *Pesniški list št. 13*. Zadnja njegova pesniška zbirka je izšla l. 2014 z naslovom *Ko na jeziku*

zivalno ironičen naslov (organizacija raziskuje slovensko identiteto koloradskih hroščev; kot ti uničujejo krompir, tako je treba uničiti nje. Zakaj ne bi raje raziskovali identiteto komarjev, ki so bolj dovzetni za narodno kri?)

v katerem živimo. Absurdne so npr. neskočno dolge seje nastopajočih organizacij, Zveze zaupnih skrivnosti in Zveze kmalu bom zraven. Na sejah dolgovozno razpravljajo, kako imeti dobre odnose z italijanskimi organizacijami,

predvsem s političnimi predstavniki, ki jih slovenske ustanove vabijo na slovenske proslave; tudi zaradi tega so vse obvezno dvojezične. Italijanski govorniki se potrudijo le toliko, da pozdravijo v slovenščini in potem nadaljujejo v italijanščini po obrabljem opravičilu, da slovenskega jezika žal ne poznajo. Čukovo gledanje na delovanje krovnih organizacij in na odnose med manjšino in matico je zelo kritično, saj kaže na sterilno, ne pa dejavno sodelovanje z

kopni sneg, ki nagovarja bralca s plastično pesniško govorico. Roman *Molk koloradskih hroščev* je izšel 18 let po pripovednem prvencu in kaže razglobo načetih tem in njihovih poglobitev, tudi z izostrenim kritičnim pogledom na dogajanje v naši manjšinski narodni skupnosti. Delo, ki ga odlikujejo slogovna izvirnost, izbran jezik in izrazna spročenost, v pripovedi ubira različne strune in različne nivoje, ki se iz tem vsakdanosti prelevijo v izbrane literične izpovedi. Iz epskega jezika se večkrat pripoved dviga v svet poezije, je pojasnila Roncellijeva. Ta slogovna jezikovna večplastnost se kaže tudi v tematskih krogih, ki sestavljajo roman. Ti so trije: socio-politični oz. narodnostni, eksistencialni in ljubezenski. Te tri so glavne tematike v romanu *Molk koloradskih hroščev*, ki jim je dal Čuk namenoma tak iz-

Kraj dogajanja je današnje zamejstvo, Trst in Gorica, čas pa je neka razširjena sedanjost, ki kaže že desetletja na iste nespremenjene pojavnosti. V tem se odlikava neka sterilnost, je poudarila Roncellijeva. Pripoved se razvija na treh nivojih: prva, najširša raven, je prostor manjšinske organiziranosti; opisanje je tu najbolj barvito, razgibano, s širokim pripovednim razponom slogovnih izbir. Vse je napisano v šaljivem tonu z ironičnimi pripombami, ki se včasih prevesejo v cinizem in mejijo že na absurd. Čuk je v tem prvem nivoju najbolj oster opazovalec naše pestre manjšinske vsakdanosti, ki jo razvija in nadgrajuje z domišljijo. Tak je, kot ga poznamo iz feljtonov na torkovih straneh Primorskega dnevnika. Avtorjevo "zajemanje v absurdu" ni le posrečen trik pripovedi, ampak je to pripovedovanje absurda,

jasno zastavljenimi cilji. Manjšina je za matico oddaljen pojem, s katerim se le-ta ne namerava resno ukvarjati.

Drugi slogovni in tematski nivo je prehod iz širšega družbenega kroga na osebno raven protagonista romana Rada Sinice. Rado je iz premožne družine - njegov oče je bil funkcionar propadle bančne ustanove - in je učitelj na slovenski šoli v tržaškem mestnem središču. Neprenehoma se spopada z neznanjem slovenskega jezika med mladimi učenci. Med temi so le redki iz takih družin, ki jim je slovenščina še vrednota. Rado bi se rad uprl tej situaciji v šoli, a nima moči, da bi izpeljal svoj protest. Raje se odloči za lagodno življenje: pri 40 letih je še samski in živi v lepi vili s parkom.

/str. 16
Iva Koršič

Zbirka Glasovi

Nova knjiga kraških pripovedi

V zbirki Glasovi, ki jo že od leta 1988 ureja folkloristka ddr. Marija Stanonik, izhajajo knjige ljudskih povedk, pravljic in ostalih folklornih besedil (nekoč se jim je reklo ustno slovstvo ali ljudsko blago, danes pa slovstvena folklor), zbranih na določenem geografskem območju. Zbirko je najprej izdajal Kmečki glas, vmes Celjska Mohorjeva družba, zadnje štiri knjige pa so izšle pri Založbi ZRC (Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti) v Ljubljani. Že prva knjiga zbirke, *Javorov hudič* (1988), za katero je gradivo zbral pesnik in učitelj Franc Černigoj, je zajela Primorsko, za drugo, *Noč je moja, dan je tvoj* (1989), pa je istrske povedke in pravljice zbral celo pisatelj Marjan Tomšič, ki je takrat v Gračišču služboval kot učitelj. Vmes je izšlo še več "primorskih" knjig te zbirke, tako da je primorsko območje, kot prikazuje tudi priložnostni zemljevid, dodan vsaki knjigi, "pokrito"

skoraj v celoti.

Od lani je zbirka bogatejša za novo, že 47. knjigo - *Vakuli riti u garžet: folklorne in spominke pripovedi s Kraškega roba do Brkinov, Sežane in Razdrtega*. Gradivo zanjo je zbrala upokojena vzgojiteljica Nada Kerševan, doma iz Podgrada pri Vremah, ki je svoj drugi dom sicer našla v Kopru, zvesta pa je ostala stiku z ljudskim izročilom izvirnega domačega okolja. Da zna prisluhniti pripovedovalcem in zapisati, kar sliši, je dokazala že leta 2003, ko je v soavtorstvu z Marijo Krelbel objavila 27. knjigo iz te zbirke, *Duša na bicikli: folklorne pripovedi iz Brkinov, doline Reke in okolice*.

V tokratni knjigi je zbranih 541 novih besedil, ki so razporejena v deset razdelkov, prispevalo jih je kar 109 pripovedovalcev iz 56 vasi v šestih občinah v Sloveniji (Kozina, Divača, Sežana, Postojna in Vipava) pa tudi iz vasi v zamejstvu (Repen in Bazovica). Kot je v spremni besedi zapisala urednica zbirke, vsebuje knjiga

"pravljice, bajke, razlagalne, strašljive, zgodovinske, socialne in etnološke povedke ter legende, anekdote in šaljive pripovedi. /... / Požrtvovalna zapisovalka je minuto pred dvanaajsto rešila pozabe bogato duhovno dediščino, ki se kaže v bujni domišljiji, kakor jo izkazujejo pravljice, najrazličnejše uvare, ki sodijo že v mitologijo, in ne nazadnje humor,

(Kresnik, Martin Krpan, pepelka), ki so se zdeli že izgubljeni". Zbiralka je pripovedi opremila s svojimi izvirnimi ilustracijami in prispevala pregledno zgodovinsko-geografsko in kulturno predstavitel območja med Brkini in Krasom ter ročno izdelan priložni zemljevid, ki bralcu olajšuje prostorsko umestitev zbranih besedil. Za lažje branje je dodana še krajša razprava dialektologinje dr. Karin Marc Bratina in slovarček narečnih in manj znanih besed, orientacija po knjigi pa omogočajo kazala: abecedni seznam pripovedovalcev, vasi in vseh pripovedi.

Tega izjemnega knjižnega poklona naštetim krajem pa kljub neizmerni volji zbiralke in urednice zbirke ne bi bilo brez sponzorskih sredstev številnih, ki so finančno omogočili knjižni izid: Parka Škocjanske jame, Občine Hrpolje-Kozina, članov UO Čebelarkega društva Sežana, podjetja Prima log, d. o. o., Banke Koper, gostilne in mesnice Valterja Malovca iz Divače, TKŠ-društva Črnotiče, ŠRD Vrhpolje in Tamare Hrvatini Kerševan, Zdenke Lindič ter celo same zbiralke Nade Kerševan in urednice zbirke Marije Stanonik.

Vladka Tucovič

s katerim so si ljudje lajšali trdo življenje. Knjiga je izjemen dokument o bitju in žitju v krajih med celino in morjem, saj pri naša tudi starodavne motive

Ob pomembnem jubileju

Slavnostna akademija Radijskega odra v Kulturnem domu

Radijski oder bo v nedeljo, 5. februarja, v Kulturnem domu v Trstu s slavnostno akademijo proslavil 70-letnico

delovanja. O tem in o vrsti dogodkov, s katerimi je RO že lani začel praznovanja svojega jubileja, smo se pogovorili s predsed-

nico Radijskega odra Majo Lapornik.

“Odbor Radijskega odra je že v začetku lanskega leta zasnoval vrsto prireditev, s katerimi smo hoteli obeležiti ta jubilej. Ne gre zato, da bi se pozibavali na lovorikah lastnega dela, ampak da v pravi meri - brez pretiravanj, povsem realno - pogledamo na prehojeno pot in se zamislimo v jutrišnji dan. Konec koncev, sedemdeset let neprekinjenega umetniškega dela ni tako majhna doba, ki bi jo lahko tako zlahka spregledali! Tako smo februarja 2016 razpisali natečaj za iz-

virno radijsko igro, ki je imel res lep odziv, spomladi je bil na vrsti Tečaj lepe govorice za najmlajše, poleti Mala gledališka šola, ki je letos privabila kar 70 otrok, v novembru smo v tržaškem Narodnem domu priredili simpozij o radijski igri. Serijo prireditev, ki smo jih predstavili na tiskovni konferenci, bo sklenila osrednja proslava, ki bo 5. februarja 2017 ob 18.00 v tržaškem Kulturnem domu. Ob tej priložnosti bo izšla tudi, menim, zanimiva brošura o našem delu. Junija pa nas čaka še poletni gledališki večer”.

Kako bo potekal dogodek v Kulturnem domu?

Naslov osrednje proslave je zelo neposreden - **Vse to je ena sama ljubezen**. Isti naslov nosi tudi brošura. Izbrali smo ga, ker menimo, da je prav neka velika ljubezen tista osrednja nit, ki je v vseh teh desetletjih označevala našo delo: gotovo ljubezen do jezika, do njegove zvočnosti, do umetniškega ustvarjanja, do radijskega medija, do prostora, v katerem delujemo, do njegove literature, velika ljubezen do skupine in soigralcev... Scenarij proslave prikazuje pot iskanja vseh ljubezni, stika za podobami in glasovi igralcev včerajšnjega dne, velik prostor pa je ob tem seveda

odmerjen mladim: tako tistim, ki so že člani odrasle skupine igralcev, kot tudi članom otroško-mladinske skupine Radijskega odra. Samo mladih nastopajočih je nad trideset! Počlašeni smo tudi, da bodo v naši sredini spregovorili eminentni gostje: prof. Jože Faganel, dolgoletni prijatelj in sodelavec Radijskega odra, pisatelj in fotograf dr. Evgen Bavčar, ki je še kot otrok prisluhnil našim radijskim igram, pisatelj Janez Povše, ki je dolga leta pisal in še piše za nas. Video posnetki in umetniško izdelane projekcije so zelo

pomemben del proslave, za kar nosi veliko zaslug Andrej Pisani, ki je z mano tudi podpisal režijo celotne proslave. Zadnji meseci so, razumljivo, kar intenzivni, a menim, da smo kot ekipa lepo uigrani in da vsi delamo profesionalno, pa tudi z veseljem. Zaupamo si.

In kateri so izzivi, s katerimi se bo Radijski oder soočil, ko bo do praznovanja mimo?

“Kdor dela resno, težko spregleda izzive. Teh je precej. Gotovo moramo še bolj utrditi našo skupino in vsem članom dati več priložnosti za konkretno delo: samo z delom, torej z igranjem, lahko zrastejo in se formirajo. Prizadevamo si tudi, da bi našo skupino bolje spoznali v Sloveniji: simpozij o radijski igri je pokazal, da je bilo osveščeniosti in poznavanja umetniškega snovanja naše skupine očitno premalo. Prav tako bi si želeli več sodelovanja s podobnimi radiofonskimi igralskimi skupinami v Evropi. Veliko priložnosti predstavljata možnost digitalizacije in posledična dostopnost radijske igre na spletu. Stalno prisotna je skrb za poznavanje jezika, brez katerega ni jasnega govornega nastopa. Tega v današnjem času potrebujemo prav vsi. Ob izzivih so še sanje, a o teh kdaj drugič”.

IG

DSI O težavah gledališkega ansambla SSG

Ni pravega sodelovanja med igralci in upravo gledališča

Tokrat je na ponedeljkovem večeru Društva slovenskih izobražencev tekla beseda o Slovenskem stalnem gledališču, točneje o težavah, s katerimi se spopada gledališki ansambel. Izjave prisotnih igralcev so zvenele kot klic v sili. V imenu kolegov je

brca” umetniški ansambel, saj živi v Ljubljani in prihaja sem občasno. Blagovičeva je prišla v to gledališče, ko je ansambel štel devetnajst ljudi, danes pa jih je sedem, nimajo pa vsi devetmesečne pogodbe.

Svoje mnenje je podal tudi pred-

Foto damj@n

najprej spregovoril Vladimir Jurc, ki se je tudi zahvalil za povabilo in izpostavil pereč problem: med člani ansambla in upravo ni pravega sodelovanja. Kljub temu da nenehno spodbujajo dialog, do tega ne pride. Po Jurčevem mnenju so umetniške odločitve prepuščene samo enemu človeku, ki je sestavil repertoar mimo umetniškega ansambla, ki mu je na voljo, upravni svet pa tišči glavo v pesek. Igralcem je dragocen pogovor z ljudmi, ki redno zahajajo v SSG, saj so podatki o abonementih žalostni.

Treba se je vprašati, ali je zamejska politična želja ta, da se gledališki ansambel zreducira na ničlo, ali če zamejska politika pristaja na to, da se uvaža čedalje več tuje produkcije na račun domačih. “Poleg tega nismo več prisotni v Sloveniji, ker so naša gostovanja draga”, je še dodal Jurc. V imenu svojih soigralcev je izrazil tudi mnenje o nepravilnosti glede dvodomnega zastopanja v upravnem svetu, v katerem je bila tudi zastopnica Sveta slovenskih organizacij Maja Lapornik, dokler ji niso zamrznili funkcije zaradi domnevne kršitve statuta.

Maja Blagovič je tukaj že triindeset let in opaža anomalije pri izbiranju umetniških vodstev. Dejala je, da so ljudje, ki fascinirajo z besedami, a gledajo ponižujoče na ta prostor in imajo vizije, ki tu niso dobrodošle. Umetniškemu koordinatorju so očitali, da “žali in

sednik SSO Walter Bandelj, ki je izrazil željo po transparentnih odnosih v manjšini in opozoril na februarske volitve upravnega sveta SSG.

Vladimir Jurc je dejal, da gledališče ni več prostor srečnega ustvarjanja. Primož Forte, ki je v našem gledališču dvajset let, je dodal, da so umetniki, ki bi radi ustvarjali, nočejo pa se ukvarjati z upravo v tretjem nadstropju. Vsi imajo različna mnenja o gledališču. Medtem ko se publika v Ljubljani lahko odloči, v katero gledališče bo šla, je v Trstu samo eno. Več je abonementov nad 65 let, a v zadnjih letih ne zahajajo več v gledališče, ker je brezizhodno. Pravi, da je to sramota za vse; manjšina bi morala dati smernice, politiki pa bi se morali poglobiti in pripraviti predloge. Nadja Malalan hodi v gledališče že šestdeset let, v zadnjih letih pa počne to le iz solidarnosti.

Kljub številnim kritikam in negativni energiji se je večer končal pozitivno, in sicer s praznovanjem visokega življenjskega jubileja Marija Maverja, ki je slavil osemdeset let. Saša Martelanc mu je namenil tople prijateljske besede, iz katerih so razvidne tri slavljenčeve lastnosti: ljubezen do korenin in slovenstva, dolžnost in pogum. Marijan Kravos je prebral čestitke, ki jih je poslal Alojz Rebula, nato so slavljenčcu izročili sliko Edija Žerjala.

Metka Šinigoj

Do 5. februarja razstava fotografa-založnika Enza Selleria Nenavaden Alinarijev muzej pri Sv. Justu

Florentinski Arhiv Bratov Alinari je s svojim 5-milijonskim fondom negativov in prvotiskov na steklu in drugih reprodukcijskih formatih iz prvih pionirskih časov, ob zori in nastanku fotografije, eden izmed največjih in najstarejših na svetu. Od zgodnjih 80. let prejšnjega stoletja ga vodi Tržačan Claudio de Polo Saibanti. Z njim se je začelo nabiranje pomembnih zgodovinskih foto-arhivov, tržaških Wulz in Pozzar, nacionalnih Istituta Luce, industrijskega koncerna Ansaldo, Touring Cluba. In prišlo je do odprtja muzeja zgodovine fotografije, ki temelji na sodobnem konceptu vzporejanja analognih negativov z digitalizacijo in širjenjem preko mreže. Zdaj pa še zadnja etapa, ob nedavni Barokovljani je bil odprt, s priložnostno razstavo jadralskih posnetkov tržaškega fotografa Franca Paceja, nov **Alinari Image Museum** (AIM), na Gradu sv. Justa. Nov razstaveni prostor najlepše odraža in udejanja nov muzejski koncept Alinari, ki tako rekoč sintetizira analogno z digitalnim. To dokazuje in ponazarja tudi

prva resno zamišljena razstava, ki jo Fundacija za zgodovino fotografije Fratelli Alinari tu namenja precej prezrtemu, a pravemu protagonistu italijanske povojne kulture, sicilskemu fotografu in založniku Enzu Selleriu (1924-2012). Ljubitelji Camillerijevih kriminalk s komisarjem Montalbano nemara dobro poznajo elegantne temnomodre knjižice, ki jih od nekdanj tiska palermska založba Sellerio. Pa tudi kdor ceni dobro domačo in tujo literaturo, je gotovo navezan na svojsko prefinjeno grafiko knjig malega formata, ki so med redkimi v Italiji še vedno vezane s šivanjem. Sam sem prebral v italijanskem izvirniku te založbe zgodbo Alessandre Zavagnino o dinastiji opensko-palermskih starinarjev, ki je nedavno izšla tudi v slovenskem prevodu (Družina Daneu, Starinarji, MK 2016). Lepoto teh knjig pa sem odkril, ko je Giuliano Ferrara v začetku devetdesetih predstavil v Trstu obrambni zapis “Memoria” (Sellerio, 1990), ki ga je sestavil Adriano Sofri za sodnike na procesu, ko je bil obtožen za umor komisarja Calabresija. No,

prav taisti Sofri, po materi Tržačan, se z lepimi besedami spominja prijatelja fotografa-založnika v katalogu in na ekranih, ki spremljajo razstavljene fotografije.

Razstava **Fermo-Immagine - Fotografie Enza Selleria** se deli na dva dela. V prvem prostoru so izobešeni originalni posnetki, ki jih je tiskal sam Sellerio med

50. in 60. leti in tudi iz leta 2006, ko je spet poprijel za fotokamero po več kot 30 letih prekinitve. V prvi vrsti so to etnografsko socialni izrezi iz takratnega kmečkega življenja, ki se travmatično spreminja v industrijsko, o otrocih v kavbojskih oblačilih, ki se igrajo streljanja in posnemajo slavno Goyevo sliko o ustrelitvi 3. maja 1808. Izraziti so posamezni in skupinski portreti iz sicilskih vasi Partinico, Noto, Randazzo, Cefalu', dokumentiranje dejavnosti prosvetljenega “Sežančana” Danila Dolcija v teh krajih. Posebno lična je podoba “gostilničarja, ki pelje svojega osličke gledat ameriško letalonosilko Independence, zasidrano v Palermu ob volitvah 1960” (**na sliki**). V izboru so tudi kozmopolitski portreti prijateljev umetnikov, pisateljev, igralcev, (Sciascia, Ezra Pound, Christo, Sordi), baletov, filmov (Salvatore Giuliano), miljejski utrinki iz severne Italije, Pa-

riza, Zürich. Trumpovsko aktualen, bi rekli, je portret razkuštrane temnopolte lepote na trajektu v San Franciscu z ameriško vihrajočo zastavo in moškimi v ozadju.

Glavnino muzeja pa predstavljajo instalacije z večjimi in manjšimi multimedij-skimi zasloni in računalniki, kjer tečejo vizualni in zvočni posnetki o razstavlje-

nih in številnih drugih Selleriovih fotografij, ki so bile objavljene v samostojnih fotoknjigah ali uglednih revijah. Na primer: *Cinema Nuovo*, *Il Mondo*, švicarska *Du*, *Vogue* in ameriška *Life*, ki je kar nekajkrat objavila omenjeno fotografijo o otroški ustrelitvi po Goyi, da bi ponazorila otroško igrivost, a tudi nasilje. Vse to izvemo iz razlag z računalnikov in ekranov. Ko je Sellerio prekinil s fotogra-

fijo, se je povsem posvetil založbi in se specializiral v izdaji kakovostnih umetniških knjig ter grafični opremi, žena Elvira pa bogatemu in edinstvenemu katalogu leposlovnih italijanskih in svetovnih del založniške hiše s sedežem v Palermu.

Za prvo antološko razstavo in katalog iz leta 2007 je opravil izbor 150 fotografij kar sam. V Trstu je od teh na ogled le 50, za ostalih 100 iz multimedijske predstavitev sta poskrbela hči Olivia in sin Antonio.

V stalnem delu muzeja AIM na Gradu sv. Justa je še dosegljiv izbor kakih 50 tisoč fotografij, vezanih na tržaško zgodovino, umetnost, osebnosti, pa tudi na širšo okolico, in druge teme, ki jih lahko izberemo iz Alinarijevih digitalnih datotek in reproduciramo na računalniškem ekranu z izredno visoko kakovostjo. Za izbor lahko uporabimo 80 semioloških (pomenskih) razredov in kar 8 tisoč ključnih besed v italijanščini in angleščini. Muzej je zelo primeren tudi za ogleda in obiske skupin oz. šol, odprt je od torika do nedelje, v zimskem času od 10. do 17. ure, nato pa bo čas obiska podaljšan do 19. ure. Info: www.alinari.imagemuseum.eu, info@imagemuseum.eu. Razstava Selleriovih fotografij bo odprta do nedelje, 5. februarja.

Davorin Devetak

POGOVOR Marij Maver, 80-letnik!

“Nimam predobrega mnenja o sebi, a tak pač sem. Krivic pa ne trpim”

Ob njegovem visokem življenjskem jubileju smo povabili na pogovor Marija Maverja, neutrudnega kulturnega delavca, ki je svojo življenjsko pot tesno povezal z delovanjem založbe Mladika in istoimenske revije. V odgovorih je Marij Maver razpletel nekaj osebnih pogledov na življenje in na okolje, v katerem je živel in deloval. To je storil v slogu svojega značaja in izročila, ki se oplaja ob vrednotah demokracije, krščanstva in slovenstva.

Če vas vsaj malo poznamo, se nam zdi, da se vsem čestitkam, ki ste jih prejeli ob svojem življenjskem jubileju, najraje izmikate ...

Res je. Nikoli nisem imel rad takih praznovanj, ker se mi zdi, da pomenijo nekak konec. Raje sem na startu, na začetku kakega izziva. Seveda je to le moj občutek. Normalno je praznovati dosežke, zmage, a jaz mislim, da še nisem na cilju.

Marsikdo, ki vas pozna, bi o vas, če bi ga vprašali, podal pristrčen osebni oris. Vsak človek pa se vsak dan sooča sam s sabo, ob tako pomembnih mejnikih se najbrž še bolj poglobi vase. Kaj Marij Maver zato danes meni o Mariju Maverju? Ne vem, ali bi prav vsi podali o meni “pristrčen osebni oris”. Morda prijatelji, ki me poznajo in vedo, da jih imam rad in jih cenim. Sicer pa ne “šparam” besed in rad povem, kar mislim. Zato marsikdaj raje molčim, da se izognem zameram. Nimam predobrega mnenja o sebi, a tak pač sem. Krivic pa ne trpim.

Kdaj ste kot mladenič prvič začutili, da vam je širše kultura, točneje pa literatura, pri srcu in da bi se v življenju radi ukvarjali z njo?

Rad sem imel slovenščino. Nikoli mi ni delala težav. Morda mi je to vzbudilo ljubezen do literature. Nikoli nisem “požiral” knjig. Berem zelo počasi, a če me tekst povleče za seboj, ne znam nehati. Sem pa izbirčen in cenim kvaliteto.

Na manjšinskem kulturnem prizorišču ste dejavni že več desetletij. Svoj angažma ste začeli gojiti v časih, ki so bili krepko drugačni od sedanjih, se pravi v obdobju, ko je bilo treba še marsikaj “zgraditi”. Kaj je takrat gnalo mlade pripadnike slovenske manjšine, kakršni ste bili vi, da so se tako aktivno vključili v kulturno delovanje in skovali kulturno okolje in organizirano kulturno delovanje, ki je še danes v marsičem ostalo tako, kot je bilo tedaj?

Ja, veliko je bilo sprememb na tem področju. Mene so na začetku v kulturno delo pritegnili prijatelji in predvsem mentorji: na nižji gimnaziji profesor slovensčine Rudolf Fajs, na učiteljski profesorica slovenščine Glavičeva, posebno pa kasneje nepozabni profesor Jože Peterlin v Slovenskem kulturnem klubu, kjer smo se zbirali mladi v velikem številu. V klubu, kot smo ga na krat-

ko imenovali, smo se posebno povezali skupina kakih desetih fantov, ki smo se v kasnejših letih izredno angažirali na raznih področjih. Ta naš angažma je ostal živ do današnjih dni. V tem okviru smo bili prisotni na radiu, pri Mladiki, na Dragi, skratka na vseh področjih kulturnega in družbenega življenja demokratičnega tabora Slovencev v Italiji. Nihče nas ni podpiral, ne italijanska država ne jugoslovanska, do katere smo bili zaradi totalitarnega režima kritični. Vse naše delo je slonelo na idealizmu in ljubezni do slovenstva. Podpirali pa so nas izredni profesorji, kot so bili že omenjeni prof. Peterlin, pa še Maks Šah, Jože Velikonja in drugi.

Vaše ime je tesno povezano z revijo in založniško hišo Mladika. Kakšni so bili največji dosežki, ki ste si jih v tej vlogi izborili, katere pa so bile največje težave, s katerimi ste se “na Donizettijevi” soočali?

Pri Mladiki sem začel sodelovati takoj na začetku njenega izhajanja leta 1957 (čeprav me na ustanovnem sestanku ni bilo). Kmalu zatem sem sprejel odgovorno uredništvo. Všeč mi je bilo delo pri urejanju in sem pogosto spremljal glavnega urednika prof. Peterlina v tiskarno. Takrat se je delalo še s svincom. Tiskarna Graphis, ki jo je vodil g. Štavar, je bila v prostorih nekdanje tiskarne Edinost, v ulici sv. Frančiška 20, kjer je bila kasneje Tržaška knjigarna (danes pa kitajska trgovina). Težave so bile predvsem finančnega značaja. Pri reviji smo delali vsi zastoj tako v uredništvu

Nihče nas ni podpiral, ne italijanska država ne jugoslovanska, do katere smo bili zaradi totalitarnega režima kritični. Vse naše delo je slonelo na idealizmu in ljubezni do slovenstva.

kot pri upravi. Sami smo na lastne stroške razvažali revijo po župniščih, od Mačkolj do Števerjana. Danes je seveda drugače, danes nas podpirata Dežela in od osamosvojitve in demokratizacije tudi Slovenija, povečali smo obseg revije in okrepili založbo. Mreža poverjenikov po župnijah pa je skoraj povsem razpadla. Leta 1961 je izšla naša prva knjiga – pesniška zbirka Brune Marije Pertot Moja pomlad. Leto 1961 je letnica rojstva knjižne založbe Mladika, ki mi danes daje največ zadoščenja.

V slovenskem prostoru ste znani kot urednik revije Mladike in kot neutrudni kulturni delavec in organizator. V mlajših letih pa ste se preizkušali tudi kot pisec črtic, pesmi in novel. Svoji

literarni ustvarjalnosti ste se sicer že zgodaj odrekli zato, da bi se z večjo intenzivnostjo posvetili prirejanju raznih dogodkov na področju kulture, politike, založništva. Kaj vam je takrat pomenilo literarno ustvarjanje, kaj opustitev le-tega in v katero smer bi krenilo vaše ustvarjalno pero, v primeru, da bi ga v ta namen še uporabljali?

Ja. V mladosti sem res zagrešil ne-

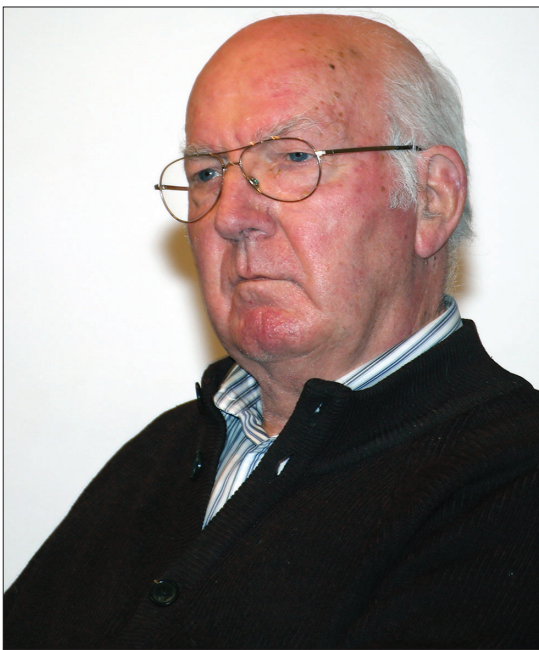

Foto ddp

kaj pesmic in črtic. Sodeloval sem tudi na nekaterih natečajih in prejel kako nagrado. Ponosen sem bil, ker sem svoj prvi honorar v življenju (menda je bilo 3000 lir) “zaslužil” na natečaju tednika Demokracija. Toda to so bili le mladostni literarni poskusi. Če bi bil res poklican za literaturo, bi verjetno nadaljeval. Mislim, da se literaturi nisem izrecno odpovedal. Nadaljeval sem tisto, kar mi je bolj odgovarjalo in mi dajalo zadoščenje. Zato sem iz poučevanja na šoli presedlal v uredništvo govorjenih sporedov na radiu Trst A.

Kako pa ste s svojega zornega kota, ki temelji na krščanstvu, demokratičnem duhu in kremenitem občutku slovenstva, v tako dolgem časovnem prelomu doživljali po eni strani družbenopolitične dinamike v manjšini po eni strani, po drugi pa v naši matični domovini? Moja mama, ki je dočakala 97 let, je bila zelo verna in zavedna Slovenka. Njen oče, po priimku Zlobec, je bil po rodu iz Ponikev na Krasu, od koder je pesnik

Ciril Zlobec, njena mati Živic pa je bila iz Skopega pri Dutovljah. Sestrična moje mame je bila znana Marička iz gostilne “Pri Marički” na železniški postaji Dutovlje, kamor je rad zahajal ustvarjat Boris Pahor. Moj oče je bil pravi Tržačan iz mandrijske družine v okolici Trsta. Pavle Merku’ je ugovarjal, da je najstarejši izpričan priimek na Opčinah prav Maver (že v trinajstem ali štirinajstem stoletju).

Odraščal sem torej v popolnoma slovenski družini. Oče ni nikoli sprejel fašistične izkaznice, zato je leta 1943 ob padcu fašizma izgubil stalno službo pri Delavskih drugih. Na njegovo mesto pa je prišel fašist, ki se je tako izognil deportaciji v Nemčijo. Takrat sem

prvič in zadnjič videl očeta jokati. Nemški deportaciji se je on izognil tako, da mu je bratranec posodil konja, s katerim se je do konca vojne preživljal.

Maja 1945 je oče na okno izobesil slovensko zastavo, a jo je moral po 40 dneh po umiku jugoslovanske vojske odstraniti. Drugi razred osnovne šole sem obiskoval na Opčinah (prvega sem kot privatist opravil še v italijanščini).

Po vsem tem, kar sem povedal, boste razumeli, da v naši družini nismo imeli dvomov, kaj smo in kam spadamo. In ta pripadnost nas določa še danes in nas je določala v preteklosti. Kot ni oče sprejel fašistične izkaznice, tako ni odobraval komunističnega totalitarizma, čeprav se s politiko ni ukvarjal. Vedno smo volili slovensko. Narodnost je bila pred ideologijo.

Nedvomno vas lahko opredelimo za nadaljevalca izročila, ki ga je v zamejski prostor vnesel prof. Jože Peterlin. Kako je mogoče to bogato dediščino prenesti na mlajše generacije?

Jože Peterlin je bil karizmatična osebnost in zelo velik garač. Uglede Slovenec, ki ga zelo spoštujem in je Peterlina poznal še iz pred vojnih časov, ga je primerjal z Janezom Evangelistom Krekom. Gotovo karizma veliko pomeni, a te se ne da privzgojiti. To je božji dar. A tudi brez tega se danes da kaj narediti, recimo z upoštevanjem in spoštovanjem vrednot, kot so delavnost, značajnost, zvestoba, ljubezen. Mladini moramo dati zgled.

V vašem življenju pa ni bila prisotna le kultura, ampak domača ves družbeni domet, kar ga je premogel katoliško-liberalni tabor na Tržaškem. Pomembne funkcije ste imeli in jih po večini še imate pri Slovenski prosveti, Svetu slovenskih organizacij, Društvu slovenskih izobražencev. Se pravi, da kultura sama na sebi ne preživi, če nima zaledja, na katerem lahko raste, če nima orodja, s katerim se lahko brani nasprotnikov?

Ja, res je. A je res tudi obratno. Vse, kar ste našli, postane jalovo brez kulture. Kaj lahko zaidemo v populizem in folkloro (v najslabšem pomenu) in pristanemo na tem, kar nam danes ponujajo mediji, predvsem televizija. To je najnižja oblika amerikanizma. Amerika nima samo tega, a mi od tam pobiramo najslabše.

Kako je bilo mogoče ob vsem tem usklajevati še službo, ki ste jo kot urednik imeli na Radiu Trst A, in bogato družinsko okolje?

Imel sem sijajno ženo, ki me pri vsem mojem prostovoljnem delu ni ovirala, ampak raje spodbujala. Prof. Rebula, ki mi je bil v veliko moralno oporo, mi je nekdaj rekel: Če kaj rabiš, prosi tistega, ki je preobložen z delom. Ti bo gotovo takoj ustregel. Kdor nič ne dela, te bo gotovo pustil na cedilu, ker “nima časa”.

Obvestila

Osebn razstava del slovenskega slikarja Staša Kleindiensta bo na ogled do 4. marca v prostorih Atelier Home Gallery v palači Panfili, ul. della Geppa 2 (3. nadstropje) do 29. januarja odprta od 10. do 12. ure in od 17. do 20. ure, od 30. januarja pa v četrtek, petek in soboto od 18. do 20. ure. Možni so tudi obiski po dogovoru: info (at)

atelierhomegallery.org
Gospa z izkušnjami išče delo: likanje, pospravljanje, varstvo starejših. Tel. št. 00386 41 297566.

Darovi

Ob mesecu krščanskega tiska daruje SŽ 15 evrov.
Za Društvo rojanski Marijin dom daruje Anica Muha 20 evrov.

SLOVENSKO PASTORALNO SREDIŠČE (SPS) TRST

organizira ekumensko predavanje z naslovom

ČEMU EKUMENIZEM??

predava: dr. Primož Krečič,
stolni župnik v Kopru

v Šentjakobskem kulturnem domu, ul. Concordia 8
v ponedeljek, 30. januarja 2017, ob 20. uri

Vabljeni k edinemu slovenskemu predavanju v Tržaški škofiji!!!

Kratke

Zborovodja Ivo Kralj je prejel srebrno plaketo Javnega sklada RS

Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti je na osrednji prireditvi sklada 25. januarja v Dvorani Palacij na Ljubljanskem gradu podelil priznanja za življenjsko delo in izjemne dosežke na področju ljubiteljske kulture. Med nagradenci je tudi zamejski kulturni delavec Ivo Kralj. Srebrno plaketo je prejel za dolgoletno in prizadevno delo ter dosežke na področju zborovske glasbe.

Ivo Kralj, rojen leta 1928 na Tržaškem, je svoje življenje posvetil glasbi, sprva kot godbenik, nato kot pevec in zborovodja. Že od otroštva je pel pri cerkvenem zboru, od leta 1946 je kot harmonikar sodeloval pri orkestru Planika v Slivnem, s tremi člani orkestra pa je v tistem času ustanovil tudi Kvartet Kraljev. Kot pevec je od ustanovitve sodeloval tudi pri pevskem zboru Avgust Tance iz Nabrežine. Leta 1966 je bil skupaj s prijatelji v Devinu med ustanovitelji moškega zbora Fantje izpod Grmade, ki ga je uspešno vodil kar 45 let in je bil večino časa tudi njegov

Foto IG

predsednik. Zbor, ki združuje pevce različnih vasi pod Grmado, deluje še danes. Lani so slovesno praznovali 50-letnico, pohvalijo pa se lahko z več sto nastopi v krajih Furlanije Julijske krajine, v Rimu, Milanu ter tudi v nekaterih evropskih državah (Švica, Avstrija, Nemčija). S prirejanjem priložnostnih in drugih koncertov – med njimi naj posebej omenimo tradicionalni koncert božičnih pesmi, ki ga pripravljajo vse od leta 1969

–, revij, predstavitev knjig in razstav skrbijo za živahen glasbeno-kulturni utrip v Devinu in ostalih vaseh pod Grmado. Zbor se redno udeležuje tudi zborovskih revij, kot so Cecilijanka v Gorici, Pesem jeseni na Tržaškem in Primorska poje. V utemeljitvi je zapisano, da je Ivo Kralj tudi dober organizator. Bil je pobudnik mnogih kulturnih večerov in proslav. Prav po njegovi zaslugi je sedež pevskega zbora Fantje izpod Grmade, ki so ga sami uredili s prostovoljnim delom, postal v Devinu pravo kulturno središče.

Kuhajmo zdravo

V petek, 27. januarja, z začetkom ob 20. uri bo na poljudnem predavanju z naslovom Kuhajmo zdravo, ki ga prireja Slovensko prosvetno društvo Mačkolje v dvorani vaške Srenjske hiše, zadišalo po preprostih jedeh, ki so osnova zdrave prehrane. O njenih prvinah bo spregovorila nekdanja poklicna kuharica in priljubljena predavateljica Emilija Pavlič. S preprostimi nasveti za kuhanje, ki jih mimogrede strese iz rokava, zna očarati poslušalce, namenja pa jih tudi bralcem svojih knjig. Glavno skrb pa posveča otrokom. Prepričana je namreč, da je treba kuhati za otroke in skupaj z njimi, da si moramo vzeti čas za pripravo zdravih obrokov. Domača kuhinja je zanj zgled vsega dobrega in zdravega. To preprosto življenjsko vodilo želi deliti s soljudmi, zato ste prav vsi prijazno vabljeni v Mačkolje! / (NT)

Gledališče na vrvici / Premiera

“Bogovi, dajte, da bom tak ...”

“..., kot sem, se pravi siromak. // Da kadar moli, zase moli, // za druge pa še nikoli”. Takšen naj bi bil “celovit prikaz Slovenca” v očeh mladih izvajalcev predstave *Bogovi, dajte, da bom tak...*, ki so jo premierno uprizorili člani Gledališča na vrvici ob sodelovanju z Amaterskim mladinskim odrom in ZKD Nova Gorica. Premierno so jo mlade igralke pod taktirko ustvarjalno vedno svežega in z ostro kritičnimi pogledi na družbo “nabrušenega” režiserja in mentorja Emila Aberška, ki je predstavo tudi spretno stkal, uporabljajoč poezijo Williama Shakespeara, čigar prvi verz iz Apemantovega songa iz *Timona Atenskega* je izbral kot naslov, ostale misli angleškega dramatika so iz *Hamleta* in *Sonetov*. Poleg del tega velika na svetovne dramati-ke se je Aberšek poslužil še pesmi *Ista reka* Srečka Fišerja, izvrstnega prevajalca in lektorja v SNG Nova Gorica, in neobjavljenih verzov pesnice Miroslavke Galič iz Kanala ob Soči, ki je po poklicu medicinska sestra na dializnem oddelku bolnišnice v Šempetru pri Gorici. Nekaj teh svojih pesniških izpovedi na papirju je zaupala Aberšku, ki jih je nato z njenim privolenjem vpletel v predstavo. Le-ta, ki nosi podnaslov *Slovenska glasbeno-literarna ugledališčena resnica 1816*, je odeta v spominsko tančico, saj se je tudi Gledališče na vrvici, ki po navadi svoje umetniške vzgibe najraje namenja otrokom, želelo oddolžiti spomenu na 200. obletnico Shakespeareove smrti in malce bolj “igrivo” zabeležiti 200. predobletnico rojstva poezije Miroslave Galič.

Upriporitev ima še en spominski predznak: nastala je ob obletnici začetka delovanja Amaterskega mladinskega odra (AMO), ki ga je vse od ustanovitve, v drugi polovici 70. let prejšnjega stoletja, do pred kakšnimi tremi sezonami vodil Emil Aberšek. V ustvarjalno delo z mladimi je vložil svoje strokovno znanje in veliko ljubezen do gledališča ter mladim učinkovito razkrival zakonitosti tega umetniškega izražanja in jih navajal na kritični pristop

k dogajanju v naši družbi, v kateri so, žal, njene vodilne sile pohlep in grabljenje denarja, povzpetništvo, neupoštevanje moralnih načel, sebičnost in še marsikaj drugega, kar ne spada med vrednote.

Kot piše v lični gledališki zgiban-ki, ki je izšla ob tej najnovejši premieri Gledališča na vrvici, bo letos spomladi potekala 40. obletnica prve premiere AMO. Leto 1816 je v predstavi *Bogovi, dajte, da bom tak...* omenjeno zato, ker je tisto leto Prešeren končal gimnazijo in se je istega leta rodila njegova velika ljubezen in muza Julija, kateri je posvetil čudovito pesniško umetnino, *So-*

netni venec. V družbi omenjenih literarnih mojstrov so se odlično znašle igralke Maja Petrovič - Režiserka, Nejka Berce Čeligoj - *Ista reka*, Lani Muhič - *Bralka* poezije, Zoja Muhič - *Čitalka* poezije, Petra Ušaj - *Podpornica* predpoezije, Urša Zlobec - *Mecenka* stare poezije in Teodora Komlenič, ki je odigrala vlogo poteptane, zavržene Resnice; leto bi vsi radi nekam skrili, da bi se nikdar več ne pojavila in trkala na našo večkrat kosmato vest. Predstava, zamišljena kot igra v igri, je izzvenela kot domiselni poklon velikemu angleškemu dramatik, pa tudi kritično na rovaš marsičesa, kar ne gre, kot bi moralo iti, v naši razčlovečeni družbi. Kot v vseh Aberškovih uprizoritvah je družbenokritična poanta zelo močna - podprl jo je tudi s songom o Sloveniji, majhni zeleni deželi, ki ima glavno mesto, “majhno in malo prida”. Tudi v tej njegovi predstavi imajo

pomembno vlogo glasba in son- gi, zapeti v živo - zelo prikupne igralke so tudi dobre pevke! Iz različnih ritmov jo je kot vselej spretno stkal dolgoletni Aberškov sodelavec Matej Pet- jan. Kostume, ki so nas popeljali v preteklost, je izbrala Nevenka Tomašević, ki je v gledališču, v šiviljski delavnici ob znanih ko- stumografskih imenih tako izo- strila estetski čut, da zmeraj do- bro odbere iz gledališkega fun- dusa najprimernejše kostume za predstave vznesenih mladih lju- biteljskih igralcev. Premišljena asketska scenografska podoba prizorišča, ki se razpotegne med občinstvo, pa je, kot se zmeraj dogaja pri njegovih predstavah, izšla iz zamisli Emila Aberška. V predstavo je vtikal tudi “him- no” Gledališča na vrvici, povzeto po pesmi *Vrvice življenja* Miro- slavke Galič. Ta se začena z ver- zom “Vrvice življenja trgajo se ena po ena”, konča pa se v malce spremenjeni obliki z mislijo “Zdaj gledališče na vrvici visi in

naj nihče vrvice ne prereže”. Upriporitev je pre- mierno - z dvema po- novitvama - zaživel v Točki ZKD Nova Gorica, v petek, 9. decembra, in je prav go- tovo vredna ogleda, zaradi tem, ki jih obravnava, in prid- nih igral, ki so zav- zeto podajale vsebi- no, prepleteno s poe- zijo, metaforami, simboli. Vse to nava- ja gledalca k razmi- sleku.

Ob koncu decem- brskih ponovitev v Točki so gledalci pre- jeli zvezček pesmi Miroslavke Galič - *Mire* z naslovom *Kakor da sem kip slabe- ga kiparja...*; bogatijo ga fotogra- fije *Nazaj v prihodnost* Rajka Žbogarja. Žbogar živi v Novi Go- rici in se ukvarja tudi z obliko- vanjem vseh vrst publikacij, s ka- rikaturami, dizajniranjem, indu- strijskim oblikovanjem... Nekaj let je sodeloval s skupino Lai- bach.

S predstavo *Bogovi, dajte, da bom tak...* so mlade igralke slo- vesno obeležile 40. obletnico ustvarjalne poti Amaterskega mladinskega odra v četrtek, 19. januarja 2017, na malem odru Slovenskega narodnega gleda- lišča Nova Gorica. SNG je tudi s tem pokazalo naklonjenost tej plodni ustvarjalni mladinski gle- dališki skupini in izrazilo zahva- lo njenemu dolgoletnemu stro- kovnemu spremljevalcu Emilu Aberšku.

Pretežno mlada publika, ki je spremljala uprizoritev, je bila nad njo zelo navdušena.

IK

Evropski skladi Znan je izid dveh razpisov za (vsaj) 17,5 milijonov evrov

Deželna vlada je objavila izid dveh razpisov, iz katerih bo priteklo 17,5 milijonov evrov za ustanove in podjetja, ki so prijavila projekte na področju inovacije in raziskav. Gre za sredstva iz Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR), in sicer iz operativnega programa, ki ga je za Furlanijo Julijsko krajino odobrila Evropska komisija julija 2015. Razpisa sta bila objavljena lani

spomladi, objavo pa je pospre- milo več informativnih srečanj, na katerih so deželni funkcionarji predstavili razpisno doku- mentacijo. Rok za prijavo se je iztekel konec junija, vse doslej pa je pristojna komisija pregle- dovala vloge in izdelala razpi- sno lestvico. Toda po napovedih podpred- sednika deželne vlade Sergia Bolzonella, ki je hkrati pristojen za proizvodne dejavnosti, bodo

v kratkem, morda že na prihodnji vladni seji, sprejeli sklep, s katerim bodo razpisni fond obogatili za skoraj sedem mili- jonov evrov iz deželne blagajne. S tem bodo nagrajeni tudi tisti projekti, ki so prejeli pozitivno oceno, a ki bi trenutno ostali brez dotacije. Iz deželnega programa razpisov iz ESSR za obdobje 2014-2020 bo deželna vlada razdelila 231 milijonov. Razpisna področja so inovacije in raziskave, digi- talna agenda, podpora za mala in srednje velika podjetja ter nizkoogljično gospodarstvo.

ARC/PV

VIPAVSKI PRIIMKI (25)

CURK

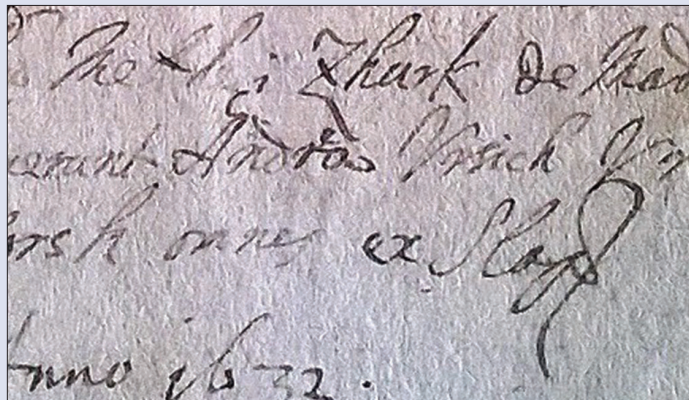
O nastanku priimka Curk imamo dve razlagi. Prva, manj verjetna, je da gre za staro besedo ČURK, kar pomeni ČRN. V tem primeru je priimek nastal po člo- veku, ki je imel temnejše lase ali temnejšo polt. Lahko pa je tudi nastal zaradi njegovega

Vipavski priimek Curk je precej ver- jetno nastal v Dol- gi Poljani ali Bu- danjah okoli leta 1300. Mnogi Cur- ki, ki živijo v Vi- pavski dolini, izhajajo iz družine, ki smo jo

Tino Mamić

našli v arhivu župnijskega urada v Budanjah. Dragoceni budanjski arhiv hrani ma- tične knjige krstov, porok in smrti vse od leta 1758 naprej, ko je v Budanjah nastala du- hovnija. Posebej dragocena je najstarejša knjiga, ki pa je za- radi starosti in občutljivosti ne more kar vsakdo listati. V njej najdemo Jakoba Curka, ki se je rodil okoli leta 1735. Poročil se je z Barbaro Semič okoli leta 1760. Prvi zanesljivi datum pa je 2. januar 1764, ko je Jakobova žena Marija povila sina Jožefa. Jožef II., če ga tako malce šaljivo poime- nujemo, je imel z ženo Ano Ferjančič tudi sina Jožefa. Torej Jožefa III. In ta, tretji Jožef Curk po vrsti, se je poročil z Mar-

Prvega Curka najdemo v stari, veliki župniji Vipava poleti leta 1632, ko se je na Slapu rodil Jakob Curk, sin Matije in Uršule.

pesimističnega ali jeznega značaja. Ali zaradi revščine.

Ferjančič tudi sina Jožefa. Torej Jožefa III. In ta, tretji Jožef Curk po vrsti, se je poročil z Mar-

Kataster iz leta 1822, ki ga hrani Državni arhiv v Trstu. Puščica kaže, kje je stala hiša Curkovih v Dolgi Poljani 12.

Krstno knjigo so v Budanjah začeli pisati leta 1758, pred tem so krste vpisovali v matične knjige v Vipavi.

Druga, bolj verjetna razlaga pa je, da gre za be- sedo CURK, oziroma v knjižni slovenščini za- pisano besedo CUREK. Po domače se ji na Vi- pavskem reče CURK, knjižno pa s polglasni- kom CUREK. Beseda je včasih zaobjemala kaj več od njenega današnjega pomena. Torej strnjenege, ozkega toka tekočine. Poznamo namreč tudi curek dima ali curek svetlobe. Po starem pa se je curek reklo tudi močnemu rečnemu toku. V čebelarstvu pa se še danes uporablja izraz, da čebele letijo “v curku”, ko jih leti več v isti smeri. Nekoč se je ledeni sveči reklo ocurek. Na Trnovski planoti, kjer je malo izvorov vode, se občasnim izvirom reče curki. Mogoče pa je prvi Curk dobil priimek, ker je živel v bližini takega izvira. Prvič zapisano besedo CUREK najdemo leta 1346, ko je v Prekmurju omenjen kraj ali po- tok Vdvorcurka. V Sloveniji živi 361 ljudi s priimkom Curk: na Goriškem 58%, med temi pa največ v Dolgi Poljani in Budanjah. Priim- ka Curek pa slovenski statistični urad ni zabe- ležil. 61 Curkov najdemo še v Franciji, 45 v ZDA, 26 v Srbiji, 23 v Kanadi in 22 v Avstrali- ji.

Povsem možno je, da imajo vsi Curki, ki danes živijo v Sloveniji, iste prednike in so si torej v sorodu. Mnogi primorski priimki so namreč zašli v najbolj oddaljene kote Slovenije v času po prvi svetovni vojni. Takrat so v Jugoslavijo emigrirali tudi mnogi Vipavci.

jeto Božič. V Dolgi Poljani 12, kjer so živeli, se je rodilo sedem otrok. V oči zbode nena- vadna lastnost: Marjeta je rojevala vsaki dve leti, in to vedno v septembru. Šele pri petem otroku se je “zalomilo”, saj se je rodil dva tedna “prepozno”, 14. oktobra 1841. Povsem pa se je ta “red” porušil z rojstvom Terezije Curk januarja 1844. Ne bo težko uganiti, kdaj se je potem rodil naslednji, zadnji otrok: natančno dve leti kasneje ...

Med Curki najdemo tudi nekaj znanih imen. Poglejmo tri. Pra-pravnuk Jakoba Cur- ka je bil Plečnikov sodelavec Matko Curk (1885-1953), rojen v Slej kotih v Šturjah. V Ljubljani je ustvaril cvetoče gradbeno pod- jetje, ki so mu ga po drugi svetovni vojni na- cionalizirali. Po načrtih arhitekta Jožefa Plečnika je gradil ljubljanski NUK, cerkev sv. Mihaela na Barju, pokopališče Žale in lju- bljansko tržnico.

Na Slapu pri Vipavi rojena Tončka Curk (1906-1996) je kot pisateljica in publicistka ustvarjala v Trstu.

Umetnostni zgodovinar Jože Curk (1924) se je rodil v Vipavi, otroštvo pa je preživel v Mariboru. Bil je ravnatelj ptujskega muzeja in mariborskega pokrajinskega arhiva. Napisal je več knjig s področja umetnostne zgodovine.

Stavbenik Matko Curk iz Šturij je gradil znamenite Plečnikove mojstrovine: Nuk, Žale in cerkev na Barju. O njegovi življenjski zgodbi je pred leti izšla tudi zajetna knjiga.

S spremembami enega zakona začetek izvajanja zdravstvene reforme

Z zakonom o meji zoper mogoče prihode novih skupin prebežnikov

Dogodki v Sloveniji, najbolj tisti na političnem prizorišču, potrjujejo, da se vladna koalicija, vse politične stranke in tudi nekatere ustanove in področja civilne družbe pripravljajo na volitve in tem prilagajajo svoje dejavnosti in strategijo. Vsi bi bili radi všečni t. i. običajni javnosti, ki pa je do politike precej ravnodušna in že dolgo časa nezaupljiva. Pri tem je znano le, da bodo letos volitve novega predsednika države, ne ve pa se, kdaj bodo nove parlamentarne volitve. Ugiba se, ali bodo te predčasne, že letos, ali pa ob koncu mandata državnega zbora, to je nekako poleti leta 2018.

V predvolilnem obdobju so predstavniki politike, tako v vladi kot tudi tisti v opoziciji, zaskrbljeni, ker za prihajajoče volitve nimajo pripravljenih dovolj t. i. novih obrazov, ki bi jih volivci raje podprli oz. volili, kot pa zdajšnje politike, ki so že dolgo na prizorišču, marsikdo med njimi pa je zaradi raznih nezakonitih dejanj izgubil tudi ugled.

Zdaj vlada mrzlično sprejema ukrepe, podprte s sredstvi iz državnega proračuna, ki naj bi bili prijazni prebivalstvu, toda nekateri med njimi so nepopolni, pa tudi veljati bi začeli šele čez daljši čas, v mandatu nove vlade oz. izvršilne oblasti. Ministrica za zdravje Milojka Kolar-Cerarc je, denimo, v javno razpravo predložila popravke zakona o zdravstvenem var-

stvu in zdravstvenem zavarovanju in ob tem, tako kot vlada, prebivalstvu sporočila, da bi omenjeni popravki zakona in nekateri novi predlogi s področja zdravstvenega sistema pričeli veljati šele leta 2019. Še pomembneje pa je, da Ministrstvo za zdravje ni

Najbrž najbolj odločno doslej so se zganili tudi sindikati, s stališči zoper vladno t. i. belo knjigo o pokojninski reformi. Na zborovanju, ki ga je priredila Zveza svobodnih sindikatov Slovenije, so sprejeli posebno deklaracijo, v kateri so opozorili, "da mora

je Poje, izvršne sekretarke Zveze svobodnih sindikatov Slovenije, ki jo je objavila v časniku Delo. Tudi po njenem "je sramotno, da mora v državi, ki se uvršča med najrazvitejše, delavec kljub trdemu delu po pomoč na Rdeči križ ali Karitas, da sploh lahko preživi sebe in svojo družino".

Suzana Lebar, delavka v podjetju Perutnina Ptuj, je povedala, da delavke v industriji ne bodo mogle delati več kot 40 let, kot od njih zahteva zdajšnja oblast. Omenila je možen "ženski punt", če bodo reformo pokojninskega sistema uveljavljali na plečih žensk. "Takrat ne bomo v Ljubljano prišle le

s piščalkami, ampak tudi s srpi", je bila jasna. Igor Jeza iz Kidričevega opozarja, "da predvidena pokojninska reforma tako zelo poskuša zmanjšati pravice, da lahko delavcem prekipi. Prej ali pozneje jim bo tudi prekipe- lo". Ivo A. Božič iz Ljubljane pa je v časniku Delo zapisal: "Nekateri imajo nezasluzeno visoke plače in so v stalni pripravljenosti, da se še kaj ukrade, drugi pa tolčejo bedo in pomanjkanje. Danes dohodek 700 evrov ne omogoča več človeku primernega življenja, toda lopovi se smehljajo in kopajo v ukradenem denarju, ter si domišljajo, da so nedotakljivi".

Zapletlo pa se je pri vladni nameri, da veljavni Zakon o

sprejelo nobene rešitve o tem, kako zmanjšati število bolnikov, ki že predolgo čakajo na pregled v ambulantah. Le-teh naj bi bilo okrog 40 tisoč, nekdanji predsednik zdravniške zbornice Slovenije dr. Andrej Možina pa je v časniku Delo zapisal, "da imamo kar 400.000 ljudi, čakajočih na posege". Ministrica za zdravje pri obračanju na javnost in zatrjevanju, da je reforma zdravstva pravzaprav že izvedena, končana, sploh ni omenila afer in korupcije, ki se dogajajo v slovenskem zdravstvu, "saj se je zaradi njih za 24 odstotkov zmanjšalo zaupanje v celotno zdravstvo, za 13% pa zaupanje v zdravnike".

biti glavni cilj pokojninske reforme zagotovitev dostojne pokojnine in šele nato finančna vzdržnost javne pokojninske blagajne". Omenjena Bela knjiga o pokojninah pa je namesto tega le še en vladni dokument za večanje pravic bogatih in znižanje pravic revnejših. Štirideset let delovne dobe mora zadoščati za dostojno starostno pokojnino. Pri tem je pomenljivo, "da na vladi niso imeli 'časa'", da bi sprejeli delegacijo največje sindikalne centrale v Sloveniji, in je zato moral njen predsednik, Dušan Semolič, deklaracijo, sprejeto kot odziv na belo knjigo o pokojninah, oddati kar v vratarnici predsedstva vlade. Dodati je izjavo Andre-

Ministrica za zdravje Milojka Kolar-Cerarc

Zanimivo odkritje

Pri testnih arheoloških izkopih v Ajdovščini so našli rimske ostanke

Pred prenovno osrednjega Lavričevega trga v Ajdovščini bodo potrebne temeljite arheološke raziskave, to so pokazali že izkopi testnih polj. Skupaj naj bi jih v središču mesta opravili 47, v nekaterih med njimi pa so že našli tako zidane ostanke kot manjše predmete iz obdobja, ko je bila na območju središča Ajdovščine rimska Castra.

V večini od skoraj polovice predvidenih testnih polj so našli zidane strukture tako iz antike kot iz poznejših obdobjev vse do novodobnega časa. Pričakovanja so bila po predhodnih geodarskih raziskavah, ki so potekala lansko poletje, velika, vendar prav presenetljivih odkritij za rimske utrdbe značilnih objektov, kot sta forum in bazilika, za zdaj še ni bilo. Pred kratkim pa se je arheologom nasmehnila sreča, je za STA povedal arheolog Uroš Košir iz idrijskega podjetja

Avgusta, ki izvaja arheološka dela ob pomoči ajdovskega gradbenega podjetja Stopar. Najprej so v zahodnem delu trga izkopali novce, ki je po Koširjevih besedah verjetno

stoletja, verjetno iz časa cesarja Konstancija Gala, ki datira med letoma 351 in 354. V sosednjem testnem polju so odkrili še en rimski novce, ta naj bi bil iz časa cesarja

iz obdobja cesarja Valensa, ki je vladal med letoma 364 in 378. Kasneje so odkrili še novce iz sestercija Lucile, datiran med letoma 165 in 185, ter novce iz srede četrtega

Konstantina I., ki je rimskega imperiju vladal med letoma 306 in 337. Pri izkopavanju se je arheologom še nasmehnila sreča, saj so našli nov rimski novce.

Poleg novcev so našli še kovani žebelj, svinec in nekaj kosov antične lončenine. Kakšna je vrednost zdaj zbranega gradiva, bodo lahko več povedali po opravljenih raziskavah po koncu testnih izkopavanj. Testnim poljem pa bo sledilo pravo arheološko izkopavanje, preden bodo trg prenovili.

"Poterenske analize odkritega gradiva, sploh keramičnih ostankov, bodo natančneje pokazale, za kakšne ostanke gre. Za zdaj pa si o tem ne upam nič kaj bolj natančnega povedati", je še dejal Košir.

Sicer pa so pred kratkim na sedežu Zbornice za arhitekturo in prostor Slovenije v Ljubljani odprli projektne naloge, ki so prispele na javni natečaj za izbiro najboljše idejne rešitve kasnejše ureditve Lavričevega trga.

Natečaj je novembra lani objavila Občina Ajdovščina, v predpisanem času pa je prispelo 12 rešitev. Z njim želi občina pridobiti najboljše arhitekturno zasnovano za celovito prenovno odprtih javnih površin v starem mestnem jedru na območju Castre, s poudarkom na ureditvi Lavričevega trga in vstopnih ulic nanj.

tujci dopolni s strožimi določbami in merili za prehod meje. Vlada naj bi z novostmi predvsem rada preprečila nove prihode velikega števila oziroma skupin prebežnikov, ki bi hoteli nasilno prečkati mejo in priti v Slovenijo. Tako možnost sicer obstaja. Preverjanje prebežnikov bi izvajali policisti, kar pa je za človekoljubne organizacije in nekatere pravnike pri nas nesprejemljivo. Odzval se je tudi Svet Evrope, ki meni, da bi sprejetje dopolnil zakona o tujcih pomenilo kršitev slovenske ustave, nekaterih zakonov, pa tudi evropskih meril in mednarodnih standardov glede človekovih pravic. Parlamentarni postopek za sprejem strožjih ukrepov za prehod tujcev so zaradi omenjenih ugovorov odložili in kaže, da bo vlada celotno zadevo znova preučila. Medtem so iz Sveta Evrope sporočili, da bi lahko njeni strokovnjaki pomagali pri posodobitvi naše zakonodaje o tujcih in njihovih prehodih čez slovensko mejo.

Hvala Bogu, da življenje vsebuje in prinaša tudi lepša in vzpodbudnejša dogajanja. Med njimi je tudi izid Kole-

darja in knjižne zbirke Celjske Mohorjeve zbirke za leto 2017. Vse te publikacije temeljijo na bogati tradiciji vseh treh zdajšnjih Mohorjevskih družb, ki v Sloveniji, pa tudi v Evropi, nimajo veliko tekmecev. Tudi letošnja zbirka Celjske Mohorjeve družbe je označena kot Zbornik, ki v koledarju poleg koledarskih podatkov objavlja še petdeset prispevkov, razdeljenih v deset tematskih sklopov, smiselni in zaključeni. Prispevki bralce seznanjajo tudi s pomembnimi dogodki iz domače in svetovne zgodovine. Objavljeni so nadalje prikladi o osebnostih, ki so postavili temelje delovanja na različnih področjih našega kulturnega prostora, a so bili velikokrat prezrti. V koledarju je daljši prispevek o Goriški Mohorjevi družbi napisal Marko Tavčar. Spomnil in poudaril je, da njeno delovanje izhaja iz štirih temeljev: slovenstva, krščanstva, demokracije in svobode. Na teh temeljih, je poudaril Marko Tavčar, bo Goriška Mohorjeva družba poskušala stati in obstati tudi v prihodnosti.

Marijan Drobež

CERKLJANSKI MUZEJ in GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA

vabita na predstavitev knjige

Dominik Kacin

**DNEVNIKI, PISMA, SPOMINI
IZ DVEH SVETOVNIH VOJN**

za zbirko Naše korenine jo je pripravila avtorjeva hči

zgodovinarica dr. Milica Kacin Wohinz

četrtek, 2. februarja 2017, ob 18. uri
muzejski prostori, Bevkova 12, Cerkno

V SNG Nova Gorica / Koncertna mora

Nenavaden večer "klasične" glasbe

V prazničnem ozračju je bil 17. decembra 2016 v veliki dvorani Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica prav poseben koncert. Vzklil je iz sodelovanja, ki ga je z Glasbenim društvom Nova vzpostavilo SNG Nova Gorica ob postavitvi gledališke predstave Postani obcestna svetilka (Srečko Kosovel) ob spremljavi big band orkestra NOVA. Tokrat je gledališče z orkestrom NOVA filharmonija, ki ga sestavljajo učenci in študentje glasbenih šol in akademij, pa tudi profesionalni glasbeniki iz Goriške in Furlanije Julijske krajine, zasnovalo poseben komični koncert, ki ga nismo še videli na naših odrih. Pod naslovom Koncertna mora so se v solidni in natančni, a

šegavi in razgibani orkestrski izvedbi zaslišali Madžarska rapsodija št. 2 Franza Lista, Simfonija presenečenja št. 94 v G-duru, Andante, Simfonija št. 60 v C-duru, "Il Distratto", Finale, Josepha Haydna, Humoreska št. 7. Op. 101 Antonina Dvoraka, Brilljantna fantazija na teme iz opere Carmen Françoisa Bornea v priredbi R. Guiota, Asina smrti iz suite Peer Gynt Edwarda Griega, Spomin na Bartfa, čardaš, Bele Kelerja in Božična mora Dannyja Elfmana v priredbi B. Grahorja, ki je bila res moreča tudi ob sodelovanju publike; le-ta je morala na dirigentov znak občasno zakričati, se zadreti, vzklkniti. Poleg teh svojevrstno odigranih skladb je orkester pod vodstvom Simona Perčiča, ustanovitelja tega orkestrskega sestava, "zaigral" oz. ne zaigral Johna Cageja 4' 33': skladbo, ki jo namesto not sestavlja tišina, pravzaprav zvoki iz dvorane: pokašljevanje, razni šumi, vzdihni... Ta nenavaden glasbeni večer je prav tako nevsakdanje in s humornim nadihom povezoval igralec Peter Harl, član SNG Nova Gorica, tako kot si je v "hudomušeno poredni" režijski zasnovi zamislil režiser Jaša Jamnik. Na tem zelo prijetnem glasbenem večeru so poslušalci, ki so napolnili veliko dvorano, spoznali, kako je lahko tudi "resna" glasba prav zabavna in kako se znajo glasbeniki sproščeno predstaviti na takem duhovitem glasbenem dogodku. / IK

SNG Nova Gorica - Gledališče Koper / Premiera za otroke: Živalske novice

Razgibana predstava pravi užitek za male in velike

Vše božično-novoletno razsvetljeni Novi Gorici so v Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica v sredo, 11. januarja 2017, pod večer pripravili pravi praznik za otroke. Skupaj z odraslimi spremljevalci – med njimi je bil tudi novogoriški župan Matej Arčon - so najmlajši obiskovalci gledališča napolnili veliko dvorano, na odru katere so se veselo zaiskrile *Živalske novice*, predstava, ki jo je iz literarne predloge slovenskega otroške-

ga pisatelja Primoža Suhodolčana (23. maj 1959, Črna na Koroškem), za oder zelo dognano, z otroškim srcem v sebi, stkala režiserka Ajda Valcl. Predstava je nastala kot koprodukcija Gledališča Koper in je koprsko, zelo uspešno krstno izvedbo doživela že 1. oktobra lani. V domiselni režiji Ajde Valcl je pet različnih zgodb iz treh Suhodolčanovih knjig (*Dolgčas okužil muhe*, *Trave ni, krave znorele*, *Vojna za travo*, *Raca spet padla z neba*, *Le-*

po je biti papagaj), katerih protagonist je živahen, radoveden, včasih malce neroden in nad šolskim delom ne preveč navdušen fantiček Primož, zaživel v hitrem tempu kot homogeno zvezena celota z nekakšno povezovalno igro v igri. V komedijsko obarvani uprizoritvi, razgibano prepojeni z duhovitimi komičnimi situacijami, ki si sledijo kot na tekočem traku in zvablajo spontan smeh, se deček vedno znova zapleta v peripetije z živalmi.

Tako se mora neko nedeljo, ko piše domače naloge, spopasti z nadležnimi muhami, drugič pa postaviti pravi sodnik, ko se krava in ovca sporečeta zaradi "lastnine" trave. Zlahka se ne more znebiti racaka, ki se mu ne da leteti v južne kraje in bi rad vsiljivo ostal kar pri Primožu celo zimo. Fantič ima veliko opraviti tudi z zvedavo in pametno papigo, ki sama kuje verze...

Kot v vseh živalskih zgodbicah

in v smešni luči osvetlili lastnosti prikazanih živali. Tako sta bila res izredno komična in prepričljiva kot nadležni in vsiljivi mušji nadlogi Igor Štamulak kot z dolgočasna muha, ki se ji ne da niti brenčati, in Gorazd Žilavec – v alternaciji z Rokom Matekom – kot bolj živčna muha, ki komaj čaka, kdaj bo koga vzela na "muho". Prav tako duhovito v gibih, kretanju in mimiki nasploh sta posebila bolj robato, "kmetavzarsko" kravo in fino, ele-

je pristno in prav otroško naravno izrisal mladi član SNG Nova Gorica Andrej Zalesjak. V "njegovem" Primožu se zlahka prepoznajo mali gledalci. Prav tako posrečeno se je v Mamo, Sodnega slugo, Teto, Učiteljico, Šoferja in Novinarke prelevila Medea Novak, članica SNG Nova Gorica. Dodatno razgibanost daje uprizoritvi avtorska glasba Mirka Vuksanovića, ki je pravi mojster v glasbenem opremljanju otroških predstav. Živalske dogodivščine se vrstijo med scenografskimi elementi

Marca Juratoveca, ki z omarami, okni, policami itd. daje igralcem možnost pojavljanja in skrivanja po odprtinah in odprtinah. S celoto se usklajujejo tudi pisano šegavi kostumi Andreja Vrhovnika, ki omogočajo igralcem hitro preobrazbo. Vse je dinamično, igrivo, kot je treba za zabavno otroško predstavo, ki nima

Foto David Verlič/E-fronta

imajo tudi tu štirinožne in perinate spremljevalke našega življenja človeške lastnosti. Močno so seveda poudarjene prav tiste, ki nam niso v čast. Prav ob teh prigodah z živalmi se desetleten fantiček sooča s svetom odraslih, ki gotovo ni pristen, neposreden in iskren kot otroški.

Da je vse skupaj izzvenelo tako razgibano in živahno, je zasluga režijske zamisli, pa tudi nastopajočih igralcev, ki so se razigrano vživeli v protagoniste

gantno ovco (pravi karikaturo!). Žilavec je razveselil občinstvo še v vlogah lažnivega in predrznega Racaka, pa še Papagaja Pepija, Štamulak pa je odlično odigral še Benjamina, Očeta, Strica, Ravnatelja in Policaja. Oba igralca - oz. trije - sta člana Gledališča Koper. Žilavec in Štamulak sta že večkrat osvojila občinstvo kot imenitno uigrana igralska dvojica. Dečka Primoža, ki s svojo igrivo pripovedjo povezuje komične pustolovščine z živalmi,

kakšnih poučnih namenov in je začinjena s kopico duhovitih iskrice, ki zanetijo pri malih in velikih gledalcih smeh. Ta spremlja uprizoritev od začetka do konca. Če pa otroci, ki so zares najbolj iskrena publika, pazljivo spremljajo dogajanje, ki jih odnese v svoj vrtnec, in se odzivajo na komične situacije ter se vsakič ujamejo na duhovite limanice, ki jim jih nastavlja režiserka, je predstava res odlična!

Iva Koršič

NA BOŽJO POT PO EVROPI SEM IN TJA (46)

Mariza Perat

Kot še piše Messori, je župan iz Saragozze Lupericio Diaz de Contamina, 8. maja 1640 sklical sejo, na kateri so bili prisotni trije občinski odborniki in osemindvajset občinskih svetovalcev. Omenjeni občinski možje so na krajevno cerkveno oblast naslovili prošnjo, naj prouči primere, v katerih se je Mati Božja na Stebru izkazala kot dobrotnica mesta Saragozza, s posebnim ozirom na čudežno ozdravljenje, katerega je bil deležen Miguel Juan iz Calande, kateremu je, kot poročajo, Mati Božja v hipu znova namestila odrezano nogo.

Dne 5. junija 1640 je cerkvena oblast začela postopek za proučitev omenjenega čudeža. Proces je bil javen, dostopen vsakomur. Komisiji je načeloval msgr. Pedro Apaolaza Ramirez, nadškof v Saragozzi, znan po učenosti, strogosti in preudarnosti v sodbah. Tu je treba posebej omeniti še špansko Sveto Inkvizicijo, ki je kot strogo cerkveno sodišče budno nadzorovalo, da ne bi prišlo do kakršnegakoli krivoverstva ali popačenosti v verskih zadevah, še posebno pri čudežih, saj bi pri najmanjšem sumu takoj ukrepalo s svojimi strogi odloki in zaustavilo vsak postopek, ki bi ne bil v popolnem skladu z načeli katoliške Cerkve.

Proces je potekal strogo objektivno in se je opiral izključno na dokaze. Komisijo, tako cerkveno kot civilno, so sestavljale visoko usposobljene osebe, znane po svoji premočrtnosti in resnicoljubnosti. V njej je ob nadškofu bilo še devet teologov in kanonikov ter en laik, docent na univerzi.

Nadškof Pedro Apaolaza Ramirez

Poleg so bili še štirje notari ter štiriindvajset zapriseženih prič, med temi kirurg, ki je Miguela Juana operiral.

Kot v svoji knjigi poroča Messori, so v uradnih arhivskih listinah vsa imena članov komisije natančno navedena.

Nekateri so izrazili dvom, ali morda Miguel ni imel brata dvojčka, s katerim bi ga bili zamenjali. To pa je popolnoma izključeno, kajti, kot še piše pisatelj Vittorio Messori, je v župnijski krstni knjigi v Calandi točno navedeno, da je Miguel Juan, krščen 25. marca 1617, prišel na svet "sam".

Na podlagi ugotovitev komisije je nadškof Pedro Apaolaza Ramirez dne 27. aprila 1641 izdal odlok, s katerim je nadadna in zopetna namestitve desne noge Miguelu Juanu Pellicerju neizpodbitno dokazana in je torej to resničen čudež.

Po končanem procesu je Miguela Juana poklical na dvor kralj Filip IV., ki se je s srečnim ozdravljencem hotel osebno seznaniti. Miguel mu je moral opisati ves dogodek, katerega resničnost so potrdili vsi prisotni dostojanstveniki. Tedaj je kralj stopil k presenečenemu Miguelu, pokleknil ter pobožno poljubil brazgotino na mestu, kjer je noga bila odrezana in znova nameščena. Med dostojanstveniki, prisotnimi na dvoru, je bil, kot še piše Messori, tudi angleški poslanec lord Hopton, ki je pozneje poročilo o čudežu podal angleškemu kralju Karlu I.

Kralj, poglavar anglikanske Cerkve, je poročilo sprejel kot verodostojno, kar je med dvornimi teologi povzročilo pravo pohujšanje.

/ dalje

Kralj Filip IV.

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (140)

ODPRAVIMO MRZLE ROKE IN NOGE

Sluz v našem telesu hladi telo, saj ob kopičenju obda organ in mu tako prepreči, da bi bil dovolj prekrvavljen in nahranjen. Posledično organ prejme premalo kisika in postaja šibkejši. Sluz se kopiči na že obstoječi sluzi in plast sluzi se tako debeli, iz tega pa sledi, da organ ali del organa postaja vedno šibkejši in hladnejši. Naj navedem primer: če se sluz nabira v maternici, s časom preraste v endometriozo, ki hladi organ, in v takem hladu nič ne raste, zato se tudi novo življenje v takem okolju ne bo spočelo. Kaj pa povzroča sluz? Sluz v telesu je posledica nepravilne prehrane, torej nepravo živilo ob nepravilni uri, zdravlil, skrbi in stresa.

Naturopatska obravnava je celostna tako, da samo monoterapija (samo moxa terapija) ne bo delovala, če pa delujemo celostno in si prizadevamo, da se pravilno prehranjujemo, potem smo našli pot do uspeha. Moxa terapija nas, če jo izvajamo sami doma, vsekakor pomirja in ob izvajanju terapije veliko lažje prisluhnemo sami sebi in notranjemu glasu. Emocionalno vemo, da tam, kjer domuje hlad v telesu, domujeta tudi slaba samozavest in slaba samopodoba, zato je moxa terapija odlična tudi, če se želimo dokončno znebiti sramežljivosti, zardevanja, neodločnosti, negotovosti, strahu, panike, nesamozavestnosti idr. Kdor v sebi nima prave samozavesti in prave odločnosti, ne bo sposoben prisluhniti svojemu notranjemu glasu, tako ne bo izpolnil poslanstva, zaradi katerega je bil poslan na ta svet, ampak bo počel stvari, ki ga ne bodo osrečevale, in

posledično bo privlačil bolezni in nezadovoljstvo.

Osvobodimo svoje telo, osvobodimo svojo dušo, razsluzimo se: moxajmo!

Navodila za samopomoč, kako izvajamo doma moxa terapijo.

Paličico moxe prižgemo na sveči, da je žareča, postavimo jo 1 cm od kože in grejemo tako, da vrtimo v krogu paličico moxe. Od nje terjamo, da je vedno žgoča in žareča, zato jo pogosto postavljamo na ogenj in jo pogosto otrešamo. Več vlage je v telesu, več je bo moxa povlekla nase, bolj se bo ugašala.

Moxo varno ugasnemo tako, da jo zapremo v prazno steklenico. Tako ostane brez kisika in ugasne. Naslednji dan jo lahko mirno spet prižgemo. Ena paličica zadostuje približno za 3 uporabe po 20 minut.

Če želimo razsluziti predel pljuč, bomo moxali spredaj na pljučnem delu v sredini prsnega koša med bradavicami. Otroke moxamo zadaj med lopaticami, takoj ko zaspijo, kar skozi majico. Ko otroci zaspijo, so najbolj mirni. Moxa na predelu popka pa se izvaja za razsluzevanje urogenitalnega dela. Tega navadno na otrocih ne izvajamo. V popek postavimo žličko soli, sol grejemo z moxo 20 minut vsak dan.

Moxa terapija je neboleča, neinvazivna in nima stranskih učinkov, lahko jo izvajamo sami doma pri vseh starostih. Glede na to, da z moxo razsluzimo telo, predvsem tisto staro sluz, ki je v telesu, moramo popaziti, da nove sluzi v telesu ne bomo proizvajali, zato se za zimo odpovemo vsem mlečnim izdelkom in nove sluzi v telesu ne bo več.

/ konec
www.saeka.si

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Pravni zastopnik Marko Tavčar

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 19 F 08532 12400 000000730643, SWIFT ali BIC koda: ICRAITRRESO

ali IBAN: IT 67 M 05484 12401 001570069280, SWIFT ali BIC koda: CIVIIT2C

naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Publistar, ul. Treppo 5/B - Videm.

Tel. št. 0039 0432 299664 - Faks 0039 0432 512095 - E-mail info@publistarudine.com

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 24. januarja, ob 14. uri

Medijska zavajanja

Ekskluzivna izdaja: pozimi sneži

Včasih se spomnim tistih časov, ko sem delala kot praktikant v tržaški redakciji Primorskega dnevnika. In seveda moje zagnanosti, navdušenja. Tedaj sem bila namreč prepričana, da lahko s peresom spremeniš svet, no, če že ne svet, vsaj mesto, v katerem živiš. Moje pisanje je bilo polno idealizma, bojevitosti, navdušenja. Prav zato mi je bilo težko avgusta. V poletni pripeki svet zaspi in se čisto nič ne dogaja, čisto nič. Časopis pa mora vseeno v prodajo. Novice si tedaj novinarji izmišljajo.

“Napiši no, o morskem psu, ki straši kopalce v Barkovljah”, mi je vsako leto s posebnim poudarkom naročil odgovorni za tržaško kroniko. “Saj ni nobenega morskoga psa”, sem vsakič pripomnila. Vse mirno je bilo namreč v Barkovljah in celo otroci, ki se podijo v “Topolinih”, vedo, da v Tržaškem zalivu ni nevarnih morskih psov, samo kak nedolžen, manj kot meter dolg sinji morski pes zaide včasih v naše vode, a je čisto nenapadalen in v nekaj dneh se ujame v ribiške mreže in nato ga najdemo v ribarnici. Dušan je kmalu izgubil potrpljenje, saj je razumel, da morski psi niso moja najljubša tema. “No, potem pa pojdi in poglej, kakšne so cene lubenic letos”, mi je svetoval, “gotovo so se podražile. Malo se sprehodi po mestu in poglej, kje je nakup boljši. Ljudi to poleti zanima”, mi je ukazal. In sem šla, poklapana in brez vsakega navdušenja. Lubenice doma redno jemo in zagotovo vem, da se njihova cena že nekaj let ni spremenila. Pa vseeno,

pravi odgovorni za tržaško stran, nekaj moraš napisati, nekaj, da ljudje potem berejo in o tem govorijo. Ljudje pa imajo najraje lubenice in morske pse. Morske pse še rajši, saj so si skoraj vsi v kinu ogledali kako grozljivko o gromozanskem morskem psu, ki je klal in jedel kopalce nekje v Avstraliji. To so novice, ne pa nedolžne ribice, ki se podijo po Tržaškem zalivu. Novice so senzacija. Novice morajo zadeti kot strela.

Ko ne bi imela vseh teh spominov na morske pse in lubenice, bi verjetno ne bila tako kritična do današnjih medijev. Tako pa imam občutek, da so včasih dobesedno patetični in zavajajoči do konca. Ravno po novem letu smo izvedeli za novico meseca. Po televiziji, na spletu, v vseh dnevnikih, povsod smo poslušali o gromozanskem mrazu, o snežnih metežih, o nevzdržnih polarnih temperaturah. Novica meseca: pozimi je mraz. Pa to ravno, potem ko smo decembra ves mesec brali, kako gromozansko vroče nam je, kako pretirano greje, kako nas uničuje topla greda, kako že 100 ali 150 let ni bilo tako tople zime, pa čeprav stara ljudska hribovska modrost pravi, da vsakič, ko sneži pred Vnebovzetjem, je potem Božič topel in zelen. No, če tako pravi ljudska modrost in če tako govorijo starejši, pomeni, da zelen Božič ni nič novega. Nič senzacionalnega. Kot ni nič novega sneg na Mangartu novembra. Se pač dogaja in sama vem, da se dogaja, kajti kot otrok in kot študentka sem ljubila in pogrešala sneg, tako kot zdaj ali morda celo veliko bolj. No, v tistih študentskih

letih sem silvestrovo najraje preživljala v gorah, v gorskih kočah in najlepše je bilo seveda, če si tja gazil skozi visok sneg v objemu pravilne nočne pokrajine. Spominjam se vsaj enega novega leta, ko sem poklapano stala na Trgu Oberdan v kratkih rokavih in se pritoževala, kaj bomo v gorah, ko ni snega in je toplo, pa vse naokoli zeleno. In res je bilo potem tako, silvestrovali smo v Krnici, pod Prisojnikom,

snega pa ni bilo nikjer, še na vrhovih ne. In to pred 38 leti, ko nam nihče ni težil z najtoplejšo zimo v zgodovini in s podnebnimi katastrofami in ne vem še s čim. Pozneje je bilo takih suhih, zelenih zim še veliko, spominjam pa se, da se je vsakič zgodilo, da je gore pobelilo že novembra. In starejši, tam na Gorenjskem, so zmajevali z glavo in mrmrali, nič ne bo, nič ne bo letos s snegom. In smo potem imeli res suh in zelen Božič. Vsakič.

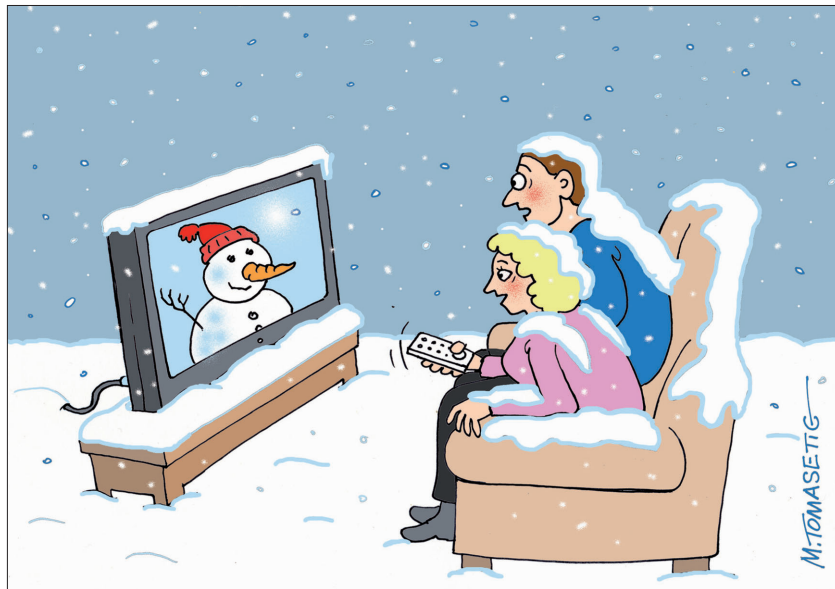
No, največji absurd letošnjega nakladanja je bilo v Italiji poročanje o tem gromozanskem, epohalnem sneženju. Neverjetno snežno nevihto imamo, je vpila v mikrofon razburjena novinarka po televiziji, medtem ko je za njo čisto naravno, zimsko, povsem mirno in normalno, naltaval sneg. V poročanju o snežni tragediji je pa vendarle nekaj resnice. Sneženje, ki naj bi bilo najmočnejše v zadnjih 150 letih, pa čeprav se ravno prebijamo skozi najbolj toplo zimo zadnjih 100 let (kaj vsega ne izveš po televiziji!), je najbolj prizadelo ravno tista področja, ki jih

je že spraval na kolena lanski potres. Za ljudi, ki še vedno prebivajo v šotorih, je seveda sneženje veliko tragedija. A krivde ne gre pripisati zimi, kajti pozimi sneži, to bi morali vedeti vsi, novinarji, poslušalci in predvsem politiki. Tragedija je v tem, da v dolgi, topli, sončni jeseni oblastem in vladi ni uspelo postaviti montažnih hiš. Baje je bil izbran dobavitelj, ki ni ponudil ravno najkrajših do-

piha pa burja in je mraz. Nič nenavadnega za januar. Nenavadno pa je to, da smo se prebivalci Nediških dolin in Idrijske doline kar nekaj dni vozili na delo in po opravih po ledeni skorji. Seveda tisti, ki živimo nekoliko višje na pobočjih teh prelepih gričev. In na slovenski strani Idrijske doline so zaradi ledu celo zaprli gostilno, v katero zahajajo predvsem italijanski gostje. Ceste od Praprotnega v Idrijsko dolino namreč nihče ni posipal, tudi ostalih ne. Na fb-ju je prijateljica Francesca objavila, da baje občine nimajo soli za posipavanje. Seveda, ko pa živimo v bližini Lignana, je pripomnila. Časniki so seveda pisali o sneženju, o nenavadno mrzlem januarju, ki je sledil nenavadno toplemu decembru, o tem, kam gre naš denar, davkov je namreč vsako leto več in smo jim komaj kos, uslug pa vse manj, od zdrav-

stva do cest, o tem, ni pisal nihče. Zima je popolnoma vsakdanja, normalna zima, ko bi se mi ne smilili ti nesrečni ljudje, ki so že izgubili hišo in imetje in zdaj kljubujejo mrazu v šotorih, bi rekla, naj sneži, let it snow. Tako pa se stiskam k topli peči, ki kar lepo greje, in sem hvaležna, da imam še nekaj denarja za drva, ki so se tudi letos, kljub močni deflaciji, močno podražila. In me skrbi, kaj bo v prihodnosti. Zaradi tega zavajanja. Zaradi teh laži. In te države, ki je vse bolj mačeha in bolj ohola. In nam vse bolj laže.

Suzi Pertot

bavnih rokov. In to je tragedija, ta denar, to spletkarjenje, ta naša nora politika, ne pa sneženje. Že sam pojem zime nam pove, da je mrzla, in že kot otroci smo vedeli, da pozimi sneži. In je lepo, da sneži, če imaš dom, peč in nekaj denarja. Ko to pišem, v Markah še sneži in se ponovno trese, živinorejce, ki so v metežu skušali pomagati svojim čredam, pogrešajo. In vsi se še naprej čudijo, da januarja tam tako sneži. Nihče se ne čudi temu, da države ni, da so ljudje sami. V šotorih.

V naših krajih ni šotorov, niti potresa, nobene tragedije ni, snežilo je le za vzorec,

Pogled na odbojcarske vrste Sloga Tabor želi obdržati B ligo

Za nami je prvi del članskih odbojcarskih prvenstev. Naša najvišje postavljena ekipa, moška vrsta Sloge Tabor Televita, bo sezono nadaljevala že v nedeljo z zelo pomembno domačo tekmo v boju za obstanek v državni B ligi, deželni ligaši pa bodo ta konec tedna prosti, tako da lahko gredo športniki – amaterji kot vsako leto za en

kot v lanski B2. V deželno C ligaško konkurenco nazadujejo štiri ekipe, belorideči pa imajo v bistvu vse možnosti, da se povzpnejo na zeleno vejo. Vsaj štiri postave, ki so pred njimi na lestvici in bi danes dosegle obstanek, so čisto dosegljive. Doslej je bila naša šesterka, katere vodenje je poleti prevzel trener Jasmin Čuturič, predvsem zelo

odbojcarska postava je Zalet, ki igra v deželni C ligi. Dekleta trenerja Mitje Kušarja nastopajo v letošnji sezoni v močno pomlajeni postavi, srednja starost je manj kot 20 let. Po prvem delu je združena vrsta predzadnja na lestvici, v boju za obstanek (izpadejo tri ekipe) jo čaka prava mislija nemogoče, saj je zaostanek že velik. V Zaletovem taboru se tolažijo z dejstvom, da se lahko ta vsekakor obetavna skupina igrala od letnikov 1995 do 2000 ob dobrem delu obnese kot kolektiv tudi dolgoročno, za njo pa se kali tudi perspektivna postava Under 18. Seveda bi bilo idealno še naprej razpolagati s C ligo, naloga pa bo objektivno zelo težka.

V moški C ligi je v bistvu zapečatena usoda mlajše vrste Sloge Tabor, ki je zadnja brez osvojenih točk. Olympia doživlja po drugoligaški izkušnji nekakšno prehodno sezono in je v zlati sredini lestvice, stopničko nižje pa so uvrščeni Slogini odbojkarji, ki so letos množično prestopili v tržaški klub Coselli. Uspešno se rešujejo pred izpadom iz lige. V

polnem boju za napredovanje iz moške D v C ligo je Val, ki se mu je lani prestop za las izmuznil. Mlada postava novonastalega goriškega društva Mavrica Arcobaleno pa v ženski D ligi pridno nabira izkušnje in kar pogumno koraka načrtovanemu obstanku naproti.

HC

vikend na smučanje ali enostavno na oddih. Pregled začenjamo seveda s slogaši, ki po preustroju tekmovalnj letos sodelujejo v kakovostni enotni B ligi. Po prvem delu visijo na položaju med izpadom in rešitvijo, tako da jih čaka zelo zahteven povratni del prvenstva. Cilj je seveda ohraniti ugledno ligo, v kateri je raven kajpak višja

nihajoča, tako v okviru posamezne tekme kot tudi v širšem poteku sezone. Nastope so pogojevale tudi nekatere poškodbe. S petimi zmagami in 14 osvojenimi točkami pa so kapetan Kante, Biribanti in ostali dokazali, da so v tej družini povsem kompetitivni. Verjamemo, da imajo še veliko rezerv. Paradna zamejska ženska

NOVA GORICA Novoletno delovno srečanje pri županu Mateju Arčonu

Potrebni smo večjega povezovanja in sodelovanja

foto dpd

Tradicionalno novoletno srečanje, ki ga za slovenske župane in predstavnike slovenskih ustanov na Goriškem prireja župan mestne občine Nova Gorica Matej Arčon, so res lepa priložnost ne le za izmenjavo voščil, ampak predvsem zato, ker se na tak način iz leta v leto teje tesnejši osebni in prijateljski odnosi v čezmejnem prostoru. Tako je bilo tudi 19. januarja v Zeleni dvorani mestne hiše v središču Nove Gorice. Arčon se je gostom najprej zahvalil za dobro sodelovanje in trud, ki ga vlagajo na različnih področjih. Tudi sami se trudijo za sodelovanje v več smeri, saj imajo veliko načrtov in obetov za bližnjo prihodnost, kar je močno izstopalo iz županovega razvejenega nastopa. Stopili so v leto, ko obeležujejo 70. obletnico nastanka Nove Gorice, in želijo, da ne bi bilo samo praznovanje občine kot institucije, tem-

več vseh ljudi, ki v tem okolju živijo. Dobili so 110 predlogov “in še prihajajo”. Na sporedu je res veliko pobud, posebno bogat s prireditvami bo september, posebno pomenljiv občinski praznik. Večja prireditve bo proslava ob priključitvi Primorske matični domovini, to bo državna proslava: “Izborili smo si, da bo po 10 letih spet v Novi Gorici”, je ponosno dejal Arčon. Drugače so v fazi priprave celostne prometne strategije, načrtujejo tudi smer-nice za strategijo na področju turizma, načrtujejo mestno tržnico in še marsikaj, medtem ko pričakujejo prve sadove od EZTS-ja, v katerega so vložili veliko truda. Meseca marca se obeta obisk vlade. Projekti na splošno tečejo, brezposelnost pada, občinski možje so zadovoljni in optimisti. O delovanju in načrtih posameznih ustanov - o na splošno dokaj bolj klavnem stanju, posejanem

predvsem s finančnimi težavami in drugimi ovirami -, so nato poročali županja Sovodenj ob Soči Alenka Florenin, števerjanske županja Franca Padovan in njun kolega iz Doberdoba Fabio Vizintin, pa tudi Maja Humar (Ad formandum), Milena Padovan (Glasbena matica), Julijan Čavdek (Slovenska skupnost), Franca Padovan (ZSKP), Martina Gereon (SCGV Emil Komel), Franka Žgavec (KC Lojze Bratuž), Marko Brajnik (SSO), Marino Marsič (SKGZ), Igor Komel (Kulturni dom Gorica), Nataša Paulin (ZSKD), Ivan Peterlin (ZSSDI), Robert Komjanc (Kmečka zveza), Mateja Zorn (Kinoatelj) in Luisa Gergolet (NŠK). Izrisali so sicer živahno sliko organiziranega življenja naše skupnosti, hkrati pa poudarjali potrebo po večjem povezovanju in sodelovanju, ki lahko še nadgradi bogastvo slovenske stvarnosti na Goriškem.

47. novoletno srečanje Slovencev v videmski pokrajini in v Posočju

Kultura sredstvo ohranjanja slovenstva

Bovec je bil v soboto, 14. januarja, prizorišče letošnjega, že 47. srečanja Slovencev iz videmske pokrajine in Posočja. Gre za že ustaljeno navado, ki je priložnost za novoletno zdravico in voščila med Slovenci na obeh straneh tistega dela italijansko-slovenske meje, ki je bila zaradi geografskih in političnih pogojev najdlje nepremostljiva ovira. Korenine teh srečanj segajo v leto 1970, torej v obdobje pred potresom, ki je v svoji tragiki prinesel tudi prvo otopletev čezmejnih odnosov. V zadnjih dveh desetletjih in posebej po vstopu Slovenije v EU ter uveljavitvi schengenskih določil je tudi ta meja postala manj toga in vse bolj človeška. Srečanje je zato lahko tudi prijetna priložnost za vsakoletno ugotavljanje korakov približevanja, ki so jih storiili prebivalci Posočja in Slovenci od Špetra in Čedadu vse do Kanalske doline.

Srečanje izmenično gostijo tri posoške občine, Tolmin, Kobarid in Bovec, ki je bil letošnji organizator. Njegov prvi občan Valter Mlekuz je ob začetku slavnostnega večera izrekel prisotnim uvodni poz-

drav, nato je na oder stopila slavnostna govornica, evropska poslanka Tanja Fajon. Tudi sama je poudarila, kako je zgodovina teh krajev pravzaprav zgodovina raztrganih odnosov, ki pa niso uničili občutka narodne pripadnosti in prepričanja, da se mora slovenska manjšina na italijanski strani meje tako ali drugače obdržati. Hkrati, je še dejala Fajonova, se je tudi na slovenski strani meje ohranil občutek, da v sosednjih dolinah

Podelitev Gujonovih priznanj

živi skupnost, ki govori in čuti slovensko. Ob tem je aktualizirala in poudarila predvsem dve točki: najprej se je dotaknila nujnosti ohranjanja nivoja zaščite

za slovensko manjšino. Za to mora, po njenem mnenju, skrbeti Republika Italija, saj je slovenska narodna skupnost pomembna dodana vrednost in izredna obogatitev. Republika Slovenija pa je pri tem prav tako odgovorna, da bdi nad izvajanjem zakonov, ki zagotavljajo zaščito.

Narodne in jezikovne manjšine navsezadnje krepijo evropsko idejo združeno, je še dodala Fajonova. Drugi poudarek pa je bil na preseganju meje, "projektu", ki ga Slovenci v videmski pokrajini in Posočju uspešno izpeljujejo že dalj časa. To bi moralo biti za zgled celotni Evropi, ki v zdajšnjem času postavlja ograje in zidove. Fajonova je ob sklepu še izpostavila možnost vrednotenja čezmejnega območja s pomočjo evropskih finančnih skladov in v prvi vrsti perspektive 2014-2020. Tudi to bi po njenem mnenju lahko pripomoglo k razvoju slovenske narodne skupnosti na Videmskem. Osrednji del bovške slovesnosti je bila podelitev Gujonovih priznanj slovenskim organizacijam, ki delujejo v videmski pokrajini. Letos je bila v ospredju Terska dolina. Eden od dveh prejemnikov nagrade je bil namreč Center za kulturne raziskave v Bardu, ki je bil ustanovljen pred 50 leti. Kulturna ustanova je preživela in aktivno delovala v tem dolgem obdobju, ko so bili pogoji delovanja mladane nemogoči in je bilo

ozračje sovražno nastrojeno proti vsaki slovenski ustanovi, so zapisali v obrazložitvi nagrade. Posebej je omenjeno odprtje Etnografskega muzeja, ki hrani značilne predmete za ohranjanje kulturnega in zgodovinskega spomina. Center je ob tem tudi osrednja slovenska kulturna ustanova v Terski dolini ter zbirni center za vse slovenske dejavnosti. Predstavnici centra iz Barda Luisi Cher so organizatorji zaupalji tudi pozdravni nagovor. Cherova, ki je bila tudi govornica na letošnjem Dnevu emigranta, je izpostavila pomen kulture pri ohranjanju narodne zavesti, posebej na območju Terske doline.

Bardski center je po njenem mnenju v 5 desetletjih obstoja igral prav to vlogo: spodbujanje narodne zavesti skozi kulturo. Ob tem je še poudarila, da so za ohranjanje identitete vse bolj potrebni tudi nekoliko drugačni prijem. Potreben je razvoj turizma, potrebno je ustvariti pogoje, ki omogočajo mladim, da si ustvarijo življenje in prihodnost v rodni krajih. Potrebno je nadalje tudi čimprejše uvajanje dvojezičnega šolstva ne samo v Terski dolini, temveč po zgledu Špetra povsod po videmski pokrajini.

Poleg Centra za kulturne raziskave so v Bovcu nagradili tudi špetrski oddelek

Glasbene matice. Letos namreč teče že 40. obletnica delovanja tega odseka, ki je začela obujati narodno zavest v Nediških dolinah še pred uresničitvijo ideje dvojezične šole. Zamisel o glasbeni šoli, ki je kasneje prešla pod okrilje Glasbene

Evropska poslanka Tanja Fajon

matice, sta uresničila družbeno delavca Pavel Petricig in Valentino Simonitti. Glasbena matica je v Špetru danes pomemben dejavnik ne samo pri glasbeni vzgoji, temveč tudi pri narodnem ozaveščanju gojencev in njihovih družin. Vse bolj je prisotna tudi z delom na terenu, pri tradicionalnih beneških prireditvah, kakršen je Senjam beneške pijesmi. V imenu nagrajenca sta nagrado prevzela predstavnik špetrske Glasbene matice David Clodig in njen ravnatelj Bogdan Kralj. V zadnjem delu prireditve je bil kulturni program, ki sta ga sinergično oblikovala dva pevka zbora. Domačemu bovškemu pevskemu zboru Golobar se je na odru pridružil Barski

oktet. S pesmijo so nastopile tudi učenke dvojezične špetrske šole. Barski oktet, ki ga vodi David Clodig, je bil tudi skupni imenovalec med obema prejemnikoma Gujonovega priznanja. Deluje namreč v okviru Centra za kulturne raziskave, hkrati pa je k njegovevemu nastanku svoj delež prispeval tudi špetrski oddelek Glasbene matice. Na letošnjem novoletnem srečanju so organizatorji posebno priznanje podelili tudi donedavnemu načelniku upravne enote Tolmin za dolgoletno delo v korist čezmejnemu sodelovanju med Posočjem ter Rezijo, Tersko, Kanalsko in Nediško dolino.

kil

Z 9. strani

Kritično-ironičen prikaz ...

Zaljubljen je v kolegico Marto, a je tudi v ljubezni neodločen. Vse prenaša na jutri. Veliko bolj samozavesten in sproščen je, ko se srečuje s svojim goriškim prijateljem Nacetom, podjetnikom, ki je bil včasih močno vpet v slovensko skupnost kot član neke ustanove, ki je raziskovala identiteto koloradskih hroščev. Kako naj se najdemo v tej manjšinski neodločnosti, absurdnosti in nedorečenosti, v kateri živimo? Avtor nam ponuja rešitev: umik v zasebno življenje, v intimo, v prostor, kjer se človek odgovorno samostojno odloča in resnično spremeni razvoj dogodkov. To je svet čustev, ljubezni, ki lahko edina reši človeka iz vpeljane vsakdanjosti in ravnodušnosti. V tem pa je že tretja raven pripovedovanja Marija Čuka. V njej avtor zaigra na strune nežnosti in izbranega lirizma. To je prehod v svet človekovih želja in sanj. Najgloblje in iskrene človekove razsežnosti so svetla protitež absurdu, ki vlada v zunanjem svetu. To je kot nekakšen preskok v "pred rojstvo", je pojasnila Roncellijeva, v nelogično stanje podob, v katerem se sprožajo želje, sanje, domišljija... To je prostor barv, občutij, prostor, v katerem se rojeva poezija. Preskoki v ta svet si v romanu sledijo ciklično in v njih pride najbolj do izraza Čukova pesniška duša.

Skratka, v romanu *Molk koloradskih hroščev* beremo o stanju neke skupnosti, naše slovenske manjšinske skupnosti, pa tudi vseh ogroženih skupnosti po svetu. Zlaha prepoznamo marsikatero sorodnost z našo stvarnostjo. To je tudi slika vsakršnega organiziranega prostora neke skupnosti in ujetosti posameznika v njej. Vsešina romana prerase naš prostor in nagovarja lahko različne bralce.

Čuk je potrdil, da se "trije tematski krogi" konstantno pojavljajo v njegovih delih, ne zna pa odgovoriti na vprašanje, zakaj je tako. Morda zato, ker so mu najbolj pri srcu. Vse je namreč naključno. Sam se nima za pretirano racionalnega človeka, zato v njem vse nastaja intuitivno. On začne pisati pripoved, nato pa ga metafora nosi kar sama od sebe. Pisanje je pač nekaj instinktivnega, neobvladljivega. Zavestno pa se je odločil, da se roman dogaja v urbanem okolju, v Trstu in Gorici, ker slovenski človek v Italiji ne živi samo na obrobju, kamor ga rada postavlja uradna politika, ki se boji, da bi se pojavil delež slovenskega jezika sredi mesta. V Trstu gotovo živi največ Slovencev prav v mestnem središču in v tržaški občini. Protagonist ni revež – "Italijani bi nas radi videli samo kot kmete, ki s koloradskimi hrošči obdelujejo njive, ali največ kot lastnike osmic". Zato je kot izziv za protagonista izbral meščana iz bogate družine. Še sam je naglasil, da se doberšen del romana suče okrog organiziranega življenja naše skupnosti v Italiji in njenih stisk in težav.

Čeprav skuša vsem svojim delom dati tudi neke širše dimenzije. O sebi misli, da je v slovenskem literarnem prostoru najmanj zamejski od vseh zamejskih ustvarjalcev. V romanu se posveča tudi človekovi intimi in duševnosti. Človek se namreč, ne glede na to, kar se dogaja v svetu, počuti utesnjenega. S to utesnjenostjo mora sobivati in se skušati na kakšen način rešiti. Tako utesnjenost občuti katerakoli manjšinska skupnost, ki ima vedno neko svojo specifičnost in je zato ne moremo obravnavati kakor večinsko. Ker je v romanu veliko govora o

narodnosti in identiteti, se je Čuk zaustavil tudi pri teh delikatnih temah in pri jeziku. Bistveno je sicer to, kar nas navezuje na naše poreklo in korenine. Sam je prepričan, da se niso časi spremenili, kot zatrjujejo politiki: spremenil se je človek, spreminja se manjšina. Še pred desetimi leti smo govorili o slovenski šoli, o slovenskih organizacijah, o slovenskih jaslih, slovenskih prireditvah... Zdaj pa govorimo o dvojezični šoli, dvojezičnih prireditvah... To se sicer dogaja tudi v drugih manjšinskih narodnih skupnostih: iz dvojezičnega stanja bomo prešli v enojezično, ki pa ne bo isto kot na izhodišču. (v našem primeru bo prevladala italijanščina!) "Ko Slovencev ne bo več, ne bo več manjšine", je bil stvaren Čuk. Dvojezične skupnosti ne obstajajo! Večkrat razmišljamo, kako reševati družbeno imovino, ne pa, kako bi rešili družbeno in individualno dušo, je prepričan Čuk.

Pojasnil je, da romana ni napisal s polemično ostjo, čeprav je ne manjka. Sam želi, da bi roman vzbudil v ljudeh ponos, samozavest in navezanost na svoje korenine. Če se pa v likih romana in opisanih organizacijah slučajno prepoznavajo resnični ljudje – kot menijo nekateri bralci –, "je položaj veliko bolj tragičen od tega, kar dejansko je", je zatrdil Marij Čuk.

Srečanje z Marijem Čukom, ki je povedal marsikaj takega o naši realnosti, kar sami občutimo, a se javno o tem ne govori – v veselje vseh je v šaljivo-ironičnem tonu postregel tudi z edinim aforizmom, ki se ga spominja iz časov, ko je z njimi sklepal nedeljska poročila: *Ne prekinjaj ženske, ki molči!* –, sta sooblikovala tudi mlada

Manuel Persoglia in Tadej Lukman. Odlomke iz romana *Molk koloradskih hroščev*, pri katerih so se zaiskrile vse tiste ostre kritične iskricke, ki ožarjajo Čukov slog, je prepričljivo prebral Tadej Lukman, član Dramske družine F. B. Sedej iz Števerjana. Vse skupaj pa so požlahtnili zvoki harmonike, na katero je skladbi ruskega skladatelja Zolotaryova (1942- 1975) in velikega J. S. Bacha (Štiriglasno fugo) odlično zaigral harmonikar Manuel Persoglia, učenec SCGV Emil Komel iz Gorice iz razreda Mirka Ferlana.

Mešani pevski zbor Lojze Bratuž iz Gorice

Pester niz božičnih koncertov se je končal

Mešani pevski zbor Lojze Bratuž iz Gorice se je v letošnji sezoni ponovno predstavil z božičnim programom. Jedro pripravljenega programa je

letnega dirigenta goriškega pevskega zbora Stanka Jericija, v kateri je solistično vlogo doživel odpela Nevenka Lozar, in *Detece sveto*, ki jo je uglasbil Lojze Bratuž.

predstavljala *Pastoralna maša* na božične motive za zbor in orgle skladatelja Alojzija Mava. To je zbor ob različnih priložnostih izvajal med sv. mašami ali tudi v koncertni obliki. Maša je vzbudila veliko zanimanje tako pri publiku kot pri samih duhovnikih, ki so z zanimanjem poslušali tudi peto *Vero*, saj je to postalo v današnjem času prava redkost. Poleg omenjenih maše so goriški pevci sv. maše obogatili s tradicionalnimi božičnimi napevi iz slovenske zakladnice. Koncertni del programa je vključeval Fajglovo *Čuj, o prelubi sosed moj*, *O lux beata Trinitas* Andreja Makorja in *V zvezdicah žari nebo* Emila Hochreiterja, v kateri sta se izkazali solistki Nevenka Lozar (sopran) in Katja Tercic (alt). Sledili sta še dve zanimivi božični skladbi, ki se redko slišita v repertoarju zborov: *Počivaj milo detece* izpod peresa skladatelja in dolgo-

Pod vodstvom pevovodje Davida Bandlja in ob zvesti spremljavi organistke, sicer tudi pevke zbora, Mirjam Furlan, je zbor poleg koncertov, ki jih je imel v začetku januarja v Števerjanu in Auronzu, preteklo soboto pel pri sv. maši v Gabrjah. V tamkajšnji cerkvi, posvečeni sv. Miklavžu, se je med pevci in poslušalci ustvarilo čudovito vzdušje, ki ga je v svojem pozdravnem nagovoru zelo lepo opisal župnik msgr. Renato Podbersič. Veselo in prijateljsko druženje se je nato lahko še nadaljevalo po zaslugi gabskih župljanov, ki so poskrbeli za bogat prigrizek in prijetno družbo. S sodelovanjem pri večerni sv. maši in s koncertom v frančiškanski cerkvi Marijinega oznanjenja v Ljubljani je goriški zborovski sestav v nedeljo, 22. januarja, končal letošnje božične nastope, ki bodo pevcem prav gotovo ostali dolgo v lepem spominu.